

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Аутономна Покрајина Војводина
ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА
СПОРТ И ОМЛАДИНУ

АКЦИОНИ ПЛАН
ПОЛИТИКЕ ЗА МЛАДЕ У АП
ВОЈВОДИНИ
ЗА ПЕРИОД 2011-2014

УВОД

Стратегија *EY Youth - Investing and Empowering* упозорава да су млади једна од најрањивијих групација у друштву. Млади који данас живе у АП Војводини, одрастали су, као и сви остали у Србији, у изолацији без одговарајуће друштвене бриге. При томе, од њих се очекује да прођу кроз транзицију и да у блиској будућности поведу друштво напред. Са друге стране, након демократских промена, дошло је до многих новина, могућности и шанси, али је неопходно и даље радити на обезбедиживању механизма за учешће младих, њихово оснаживање и укључивање у друштвене процесе. Младима је неопходна подршка, јер није реч само о њиховом бољем животу, већ и о будућности земље. Системска, стална и организована подршка младима значи нашу квалитетну будућност, даљи економски развој, повећање наталитета и стварање услова за бољи живот младих.

На територији АП Војводине значај младих и омладинске политике препознат је већ 2002. године, оснивањем Покрајинског секретаријата за спорт и омладину и кроз реализацију Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008. У том смислу, израда Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014, логичан је продукт досадашњег рада Покрајинског секретаријата за спорт и омладину, успешне реализације претходног Акционог плана за младе у АП Војводини у сарадњи са ресорним Покрајинским секретаријатима и цивилним сектором, те континуираног препознавања потребе за даљим системским приступом према младима на територији АП Војводине.

ЕУ програми за младе имплементирају се од 1988. године (Бела књига 2001). Европска комисија је 2009. године усвојила нову стратегију за младе «Млади - Улагање и оснаживање». Овим документом је наглашено да млади представљају најзначајнији европски ресурс, зато што ће у будућности њихове одлуке имати утицај на политику, друштво и културу. Стога је неопходно створити повољне услове да се млади подстакну на креативно размишљање, али и да се њихове идеје остваре у пракси. Кроз реализацију властитих пројеката, они ће стећи искуство и вештине, те постати активни учесници у друштву, са развијеном свешћу о сопственој грађанској одговорности у Европи.

Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014 је усаглашен са Националном стратегијом за младе усвојеном 9. маја 2008. године, и доноси визију Републике Србије о младима у XXI веку, као активним и равноправним учесницима у свим областима друштвеног живота, који имају једнака права и могућности за пуни развој својих потенцијала.

Према Националној стратегији за младе Републике Србије, млади су особе узрasta од петнаест до тридесет година старости. На жалост, млади су једна од најрањивијих група, о чему говори извештај Европске комисије. Према овом извештају укупан проценат популације од 15 до 30 година у Европи је 20%, а до 2050. године, број младих ће опасти за читавих 5%. Европљани данас живе дуже, имају децу касније и мање је младих људи. Данас, популацију младих чини 19,3%, а за 40 година биће 15,3%. У Србији, у односу на укупан број становника, младу популацију чини 20%.

У Републици Србији омладинска политика се рализује кроз одређен али недовољан број закона и прописа. Формирањем Министарства омладине и спорта започет је развој институционалног оквира за омладинску политику на националном нивоу. Министарство омладине и спорта је, у складу са Акционим планом (специфични циљ 2.1.1.) Националне стратегије за младе за период 2009-2014, покренуло процес израде закона који ће се односити на младе. Овај конститутивни процес још је у току, а Покрајински секретаријат за спорт и омладину је укључен у оквиру рада Консултативне групе.

Израдом и реализацијом Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014, битно ће се допринети побољшању положаја, квалитета живота младих и решавању њихових проблема, који су специфични колико и сама популација младих. При томе, полази се од чињенице да младима који овде живе треба пружити услове како би се прикључили својим вршњацима унутар Европске Уније и на тај начин им омогућити да се активније укључе у Европско повезивање, уз уважавање свих специфичности које са собом носи Аутономна Покрајина Војводина, а при томе задовољавајући потребе и третирајући проблеме младих у свакој појединачној локалној самоуправи на територији АП Војводине кроз један системски приступ.

Национална стратегија за младе

Влада Републике Србије је 9. маја 2008. године, усвојила Националну стратегију за младе за период 2009-2014, као први стратешки документ који се односи на младе на националном нивоу, након чега је, 22. јануара 2009. године, донет Акциони план за његову реализацију и њиме су дефинисане активности и рокови за остваривање циљева дефинисаних Стратегијом.

Општи стратешки циљеви, дефинисани Националном стратегијом за младе, подразумевају:

- Подстицање младих да активно учествују у друштву
- Развијање сарадње младих и обезбеђивање услова за учешће у доношењу одлука кроз одржив институционални оквир, а на основу потреба младих и у партнерству са младима
- Конституисање система информисања младих на свим нивоима и у свим областима
- Остваривање права на једнаке шансе свих младих у друштву, а посебно младих који живе у тешким условима
- Подстицање и вредновање изузетних постигнућа младих у различитим областима
- Унапређивање могућности за квалитетно провођење слободног времена младих
- Развијање отвореног, делотворног, ефикасног и праведног система формалног и неформалног образовања који је доступан свим младима, у складу са светским трендовима у образовању, али у и контексту образовног система у Републици Србији
- Подстицање и стимулисање свих облика запошљавања, samozapoшљавања и предузетништва младих
- Унапређивање безбедност младих
- Чување и унапређивање здравља младих, смањивање ризика за поремећаја здравља и развијање здравствене заштите прилагођене младима
- Подстицање младих на иницијативе и активности које су у складу са основним циљевима одрживог развоја и здраве животне средине.

Министарство омладине и спорта је у периоду од 2007. године до 2009. године кроз 29 конкурса, финансирао 360 пројеката које је реализовало 230 удружења грађана и омладинских организација. Ови пројекти реализовани су ради спровођења циљева Националне стратегије за младе и активности планираних Акционим планом на националном, регионалном и локалном нивоу, остваривања међународне сарадње у омладинској политици, подизања капацитета омладинских удружења за писање пројеката и њихово активније укључивање у програме Европске уније, развијање здравих стилова живота, промоције волонтеризма итд.

ЕУ Програм – Млади у акцији

Главни циљ ЕУ програма - *Млади у акцији* јесте пружање подршке европском грађанству и солидарности међу младим људима између 13 и 30 година путем следећих активности:

- промовисање активног грађанства младих, нарочито њиховог европског грађанства
- јачање разумевања међу људима посредством младих
- развијање солидарности међу младима
- допринос развоју квалитетног система подршке за активности младих и јачање капацитета омладинских организација грађанског друштва
- промовисање сарадње у креирању политика на нивоу Европе.

Програм - *Млади у акцији* помаже следећи низ активности како би се постигли дати циљеви:

- промовисање размене младих ради подстицања њихове мобилности, као и подршка иницијативама, пројектима и активностима младих усмереним на развијање грађанства младих и међусобног разумевања
- развијање међусобног разумевања младих у духу отворености
- подршка иницијативама које ће помоћи да се млади људи покрену ка учешћу у разним врстама добровољних активности у оквиру Уније и ван ње
- унапређење квалитета структура за подршку младим људима и помоћ за развијање система размене, обуке и информисања омладинских инструктора

- промовисање сарадње у домену политике према младима, пружајући подршку структурном дијалогу између младих и актера надлежних за политику према младима, као и подстицању иницијатива окренутих ка јачању сарадње са међународним организацијама.

Програм је отворен за пројекте из суседних земаља проширене Европе, као и за сарадњу са трећим земљама у области младих. За нашу земљу су доступне следеће акције:

- Акција 1 - Млади за Европу (омладинске размене):

У омладинским разменама групе младих (узраста од 15-25 година) могу да се сусретну да би истраживали заједничке теме и учили о сопственим културама.

- Акција 2 - Европска волонтерска служба:

Млади (од 18-25 година) могу да проведу до 12 месеци као волонтери/ке у некој другој европској земљи, помажући локалним пројектима у различитим областима деловања.

- Акција 5 - Мере подршке:

Подршка различитим активностима (тренинзи, семинари, студијске посете итд.) које подржавају развој и унапређују ефекте других акција програма ОМЛАДИНА и доприносе развоју квалитета омладинских пројеката.

ЕУ стратегија „Млади: Улагање и Оснаживање“, 2010-2018

Европска комисија је 27. априла 2009. године усвојила нову ЕУ Стратегију за младе „Млади: Улагање и Оснаживање“, 2010-2018. У Стратегији се истиче да будућност Европе зависи од младих али да су њене могућности ограничене. Зато је Стратегијом предложен нови, ефикаснији отворени Метод Координације који ће на флексибилан и мулти-секторски начин повезивати области које се односе на младе (у складу са Европским Пактом за младе и лисабонском стратегијом за послове и раст). Ова Стратегија за циљ има стварање услова за младе како би развили своје вештине, потенцијал, активно учествовали у друштву и више се укључили у изградњу ЕУ пројекта.

Стратегија траје девет година, а у прве три године има три главна приоритета:

- Стварање више могућности, које подразумева образовање, запошљавање, креативност и предузетништво
- Побољшање приступа које подразумева здравље, спорт и учествовање
- Оснажовање солидарности које подразумева социјалну инклузију, волонтеризам, младе и свет.

Декларација „Будућност омладинске политике Већа Европе: Агенда 2020“

На конференцији Већа Европе надлежног за младе, у Кијеву (Украјина), 2008. године, усвојена је Декларација под називом „Будућност омладинске политике Већа Европе: Агенда 2020“. Ово је још један значајан допринос даљем имплементирању Акционог плана усвојеног у Варшави 2005. године и посебно придавању важности омладинској кампањи „Сви различити – сви једнаки“ и програму „Изградња Европе за децу и са њима“. Потписнике ове конвенције чини 49 министара надлежних за младе, међу којима и министарка омладине и спорта Републике Србије. Они су се обавезали да ће активно промовисати развој омладинских политика ради успешног интегрисања младих у друштво, да ће побољшати услове приступа младих људи квалитетном образовању и обуци, достојном раду и условима живота, као и да ће развијати услове како би младима омогућили да допринесу развоју друштва, да ће осигурати једнаке прилике и искуство које ће младима омогућити да развију знање, вештине и способности како би имали пуну улогу у свим аспектима друштва.

Приоритетна питања ове Декларације чине:

- Људска права и демократија
- Заједнички живот у различитим друштвима и
- Друштвена укљученост младих.

Декларацијом су разрађене методе, приступи и инструменти за провођење ових приоритетних питања и даје се низ препорука Комитету министара Већа Европе у циљу јачања улоге младих.

Акциони план политике за младе у АП Војводине за период 2005-2008

До усвајања Националне стратегије за младе, Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008, усвојен од стране Скупштине АП Војводине у новембру 2005. године, био је једини документ који се директно односио на проблеме и потребе младих, и за његову реализацију обезбеђена су финансијска средства из буџета Аутономне Покрајине Војводине. Покрајински секретаријат за спорт и омладину је ова средства, путем јавних конкурса и посредством конкурсне комисије (која је одређивала приоритете сваког конкурса на основу резултата евалуације пројеката из претходне године) додељивао организацијама, удружењима грађана и локалним самоуправама. Овај документ подразумевао је пресек стања младих у АП Војводини, анализу потреба и проблема са којима су се они најчешће сретали (Политика за младе), као и мере за решавање дефинисаних проблема (Акциони план). Документ је садржао осам области: (1) образовање младих, (2) запошљавање младих, (3) здравље младих, (4) култура и слободно време младих, (5) активно укључивање младих у друштво, изградња цивилног друштва, волонтеризам, (6) мобилност и информисање младих, (7) екологија и одрживи развој и (8) социјална политика према младима.

Укупно су била расписана три јавна конкурса за реализацију Акционог плана политике за младе у АП Војводини (2006, 2007, 2008). Осим конкурса за реализацију, били су расписани конкурси за промоцију и локалну промоцију Акционог плана политике за младе у АП Војводини (2005), конкурси за мониторинг и евалуацију (2006, 2007, 2008) који су пратили конкурсе за реализацију и конкурс за формирање Тима спољних сарадника/ца при Покрајинском секретаријату за спорт и омладину (2007).

У периоду од 2005–2008 године било је пријављено укупно 650 пројеката, а подржано је 211 из свих осам области Акционог плана политике за младе у АП Војводини.

Проценат општина у којима су реализовани пројекти у оквиру Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008 је 88,89%, а финансирање по областима изгледало је овако:

1. Екологија и одрживи развој – 22,28%
2. Култура и слободно време младих – 15,64%
3. Активно укључивање младих у друштво, изградња цивилног друштва, волонтеризам – 13,27%
4. Здравље младих – 12,32%
5. Запошљавање младих – 11,85%
6. образовање младих – 9,95%
7. Социјална политика према младима – 7,58%
8. Мобилност и информисање младих – 7,11%.

Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014

Израда и реализација Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2011–2014, предвиђена је мером 1.2.3. Акционог плана Националне стратегије за младе. Логичан је продукт досадашњег рада Покрајинског секретаријата за спорт и омладину у сарадњи са невладиним сектором и ресорним Покрајинским секретаријатима, али и потребе за системским приступом према младима на територији Војводине.

Влада АП Војводине је, 10. децембра 2009. године, донела Закључак којим је Покрајински секретаријат за спорт и омладину обавезан да конципира нови Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2011–2014, уважавајући препоруке и закључке извештаја о реализацији Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005–2008, у складу са Националном стратегијом за младе.

Одбор за образовање, науку, културу, омладину и спорт Скупштине АП Војводине је, 22. јануара 2010. године, својим закључком такође подржао Покрајински секретаријат за спорт и омладину у изради даље стратегије за младе за период 2011–2014.

Током четворогодишње реализације Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008, спровођен је његов мониторинг и евалуација, тако да су, осим Националне стратегије за младе Републике Србије, и ови евалуациони показатељи, као и постојећи Локални акциони планови дали смернице новом Акционом плану политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014. Основне окоснице при изради овог документа су Европске стратегије које се односе на младе.

Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014 подразумева анализу стања, положаја, потреба и проблема младих на територији АП Војводине и конкретне активности, предвиђене у оквиру сваке појединачне области.

Овај Акциони план политике за младе подразумева девет области, за разлику од претходног који их је имао осам:

1. Образовање младих
2. Запошљавање младих
3. Здравље младих
4. Култура и слободно време младих
5. Активно укључивање младих у друштво, изградња цивилног друштва и волонтеризам
6. Мобилност и информисање
7. Заштита животне средине и одрживи развој
8. Социјална политика према младима
9. Безбедност младих

За разлику од претходног Акционог плана политике за младе у АП Војводини, Акциони план за следећи период уводи и област -Безбедност младих-. Примарни циљ у оквиру ове области је да се подрже пројекти који промовишу ненасиље и афирмишу безбедност ученика/ца у основним и средњим школама и локалним заједницама у АП Војводини. Такође, предвиђене су комплексне и континуиране едукације широке омладинске популације у вези са проблематиком насиља и начинима решавања конфликта. Циљ ових пројеката јесте оспособљавање младих за стицање потребних знања и практичних вештина за ненасиљан, конструктиван и партнерски начин реаговања у комуникацији.

**СТРАТЕШКА АНАЛИЗА И СМЕРНИЦЕ ЗА
ПОБОЉШАЊЕ ПОЛОЖАЈА МЛАДИХ У АП
ВОЈВОДИНИ**

1. Област: ОБРАЗОВАЊЕ МЛАДИХ

Полазећи од основне улоге образовања као водећег фактора развоја укупних потенцијала појединца у контексту личног и друштвеног развоја, образовање подразумева доживотни процес стицања знања, вештина, вредности и ставова.

Функционално образовање чине три стуба:

1.1. Формално образовање је хијерархијски и временски уређено образовање које пружају установе за обавезни припремни предшколски програм у трајању од девет месеци, установе основног, средњег и високог образовања. Током протекле две деценије тај систем је био изложен деградацији квалитета образовних садржаја и наставног кадра и минималном улагању од стране државе. Формално образовање због тога данас не пружа довољно могућности за лични напредак и развој младих, учљив је јаз и неразумевanje између ученика/ца и предавача/чица, ваннаставне активности су ретке и неприлагођене потребама младих, а настава није функционално повезана и нема директну везу са стварним светом и праксом.

Почетком 2001. године Министарство просвете је покренуло реформске процесе, а 2003. године донет је нови *Закон о основама система образовања и васпитања* који је добио веома високе оцене Савета Европе. Иако је овај Закон оцењен као реформски у правом смислу те речи, он је ипак промењен због политичких прилика и смене власти. Донет је нови Закон о основама система образовања и васпитања 2009. године који се заснива на три основна принципа: једнакоправност, квалитет и конкурентност и ефикасност.

1.2. Неформално образовање које обухвата образовне активности организоване ван оквира установљеног формалног система бележи пораст у погледу врсте садржаја и броја организација које се баве пружањем неформалног образовања. Упркос томе, организације и програми нису у задовољавајућој мери препознати, прихваћени и афирмисани (поготово од стране институција формалног образовања и државе), нити је установљен одговарајући систем за њихову акредитацију.

1.3. Информално учење траје током читавог живота. То је процес у ком се развијају ставови, вредности, вештине и знања у интеракцијама са породицом, пријатељима, вршњацима и другим утицајним чиниоцима из личног окружења и путем медија. Информално учење није довољно препознато и подржано од стране државе, док волонтеризам као облик стицања знања и искуства кроз рад треба даље промовисати. Скупштина Република Србије је, 26. маја 2010. године усвојила *Закон о волонтирању* (Сл. гласник 36/10), што је свакако корак напред ка препознавању и системском приступу волонтеризму у Србији.

Анализа стања у друштву

Раслојавање и сиромашење друштва, лична и економска нестабилност су у протекле две деценије створили поремећен систем вредности, дошло је до деградације квалитета образовних садржаја и дефицита у образовању у сваком погледу. образовање, знање и стручност су се срозали на лествици пожељних особина међу младима у Војводини и Србији, а утицаји средине и ставови које пласирају средства информисања и друштвене елите, додатно доприносе маргинализовању знања као реалног извора угледа, успеха и благостања.

- Функционално неписмени млади

Према истраживању које је објавио *UNESCO* септембра 2009. године у Србији има 1,3 милиона неписмених, или људи који немају завршену основну школу. Узимајући у обзир урушеност формалног система образовања, број функционално неписмених је још већи. Тестови које полажу ученици/це који/је имају 15 година (у Србији то су ученици/це осмог разреда) показују да чак 40 до 50% ученика/ца у Србији изађе из основне образовне установе функционално неписмено што, према критеријумима Европске уније, показује у којој мери ђаци нису оспособљени да разумеју и користе дате информације приликом решавања проблема из свакодневног живота. Поређења ради, тај проценат у земљама чланицама *OECD* износи 21%, уз тежњу да се до 2010. године спусти на 17%.

Бројке које указују на низак образовни ниво популације у Србији¹:

- о 23,9% старијих од петнаест година има само основну школу /по попису из 2002-ге године/
- о 21,9% старијих од петнаест година нема ни потпуно основно образовање /по попису из 2002-ге године/
- о 44,2% жена на селу нема потпуно основну школу / по попису из 2002-ге године/

¹ *Закон о основама система образовања и васпитања* („Сл. гласник РС“, број 72/09 од 3. септембра 2009, ступио на снагу 11. септембра 2009. год.)

- о само 40%-50% деце од 3 до 5 година обухваћено је предшколским образовањем, а најмањи је обухват оне деце којима је најпотребнији - из сиромашних и сеоских подручја, ромске деце и деце са сметњама у развоју /према критеријуму ЕУ/
- о основну школу завршава 95% деце - око 74% са села, а само 21-37% Рома заврши основну школу /према критеријуму ЕУ/
- о око 76,42% деце узраста од 15 до 18 година обухваћено је средњом школом, само 10% деце из ромских насеља /према критеријуму ЕУ/
- о Ученици/це у Србији бележе за 60-70 поена нижа постигнућа из математике и научне писмености него што је просек у земљама OECD, а у читалачкој писмености заостају чак за 100 поена /према критеријуму ЕУ/

Као резултате имамо: неискоришћен људски капитал, тешку упошљивост и огромна давања за социјалне програме.

- Обухват младих системом формалног образовања

Према подацима Републичког завода за статистику од 1990. године до данас број ученика/ца основних школа у АП Војводини опада што, будући да је основно образовање обавезно по закону, одсликава пад природног прираштаја у последњих 20 година. Подаци такође показују да је обухват деце и младих у основном образовању изнад 98% уз мало осипање и стопу завршавања од 95%. Са друге стране, у средњем образовању је током 90-тих година прошлог века забележен пораст броја ученика/ца у Војводини, да би од 2000. године број средњошколаца/ки почео да опада и 2007/08 године скоро достигао ниво из 1990/91 године, након чега бележи релативно слаб тренд раста, уз укупан обухват од преко 75% и стопу одустајања од 2,3%.

Према истим подацима, у вишем и високом образовању је ситуација статистички најповољнија. У периоду од 1990. године до 2000. године број студената/киња на територији АП Војводине је практично повећан четири пута. Период од 2000. године до 2007. године одликује наизменично смењивање тренда раста и тренда опадања, да би коначно 2007. године у Војводини било преко 30.000 студената/киња, односно чак пет пута више него пре 20 година. Ипак, ти подаци се могу различито тумачити, будући да је највећи тренд раста уочен током 90-тих година када је велики број младих уписивало универзитете да би избегло војну обавезу или из немогућности да нађу адекватно запослење. Такође, изузетно је обесхрабрујућ податак о броју студената/киња који упишу завршну годину студија и дипломирају у односу на број студената/киња који су започели студије, што упућује на изузетно велико осипање броја студената/киња идући ка вишим годинама студија (процењена стопа осипања 45%) и не омогућава потребан пораст броја високообразованог становништва на територији Покрајине. Према попису из 2002. године мање од 8% становништва АП Војводине има завршену вишу школу или универзитет. Према подацима *Eurostat* из 2007. године проценат радно способног становништва (15-64 године) са дипломом високог образовања за ЕУ-27 износи чак 20,6%, односно од 17,1% у старосној категорији 55-64 године до чак 29,9% у старосној категорији 30-34 године.

На основу доступних показатеља процењује се да је обухват младих системом формалног образовања, након основног образовања које је обавезно, знатно испод просека земаља Европске уније (ЕУ-27). На нивоу средњег, вишег и високог образовања, струковног или академског, обухват младих је знатно мањи од оног који би осигурао снажан развој привреде и друштва. Стопа уписа младих на више образовне установе и универзитете у Европској унији износи 67%, док се у Србији тај проценат креће од 37,8 до 43%, зависно од извора. Незадовољавајући обухват младих на вишим нивоима образовања је поготово уочљив код маргинализованих друштвених група, где је осипање након основног (Роми и Ромкиње) или средњег (особе са инвалидитетом, породице са изразито лошом материјалном ситуацијом) још драстичније.

- Реформа образовања

Важан помак у сектору образовања је отпочео 2005. године доношењем *Закона о високом образовању*, чиме је Србија и формално започела процес прикључивања Европском простору високог образовања и примену принципа Болоњског процеса. Низ промена које су наступиле укључују промену у систему студија и прелазак на три циклуса студија (основне, дипломске и докторске), увођење Европског система преноса бодова, нових правила студија и новог начина оцењивања. Међу важним тековинама новог Закона наводе се и промена улоге студената/киња као партнера у процесу образовања (студентска евалуација наставног процеса, оснивање студентских парламената и учешће у доношењу одлука органа високошколских установа), као и оснивање Националног савета за високо образовање и Комисије за акредитацију и проверу квалитета.

Закон о високом образовању је препознао концепт образовања током читавог живота и увео нову форму дипломе и додатка дипломи који су усаглашени са европском формом ових докумената (*EUROPASS*) и треба да унапреде студентску мобилност у европским оквирима.

Непуних пет година од доношења Закона још увек нису у пуном обиму примењени принципи Болоњског процеса, нити је високо образовање усаглашено са суштином тог процеса. Услед пропуста у реформи у више наврата су били организовани протести студената/киња, а још увек су у академској заједници присутни дисонантни тонови о потреби реформе високог образовања, као и лоша интерпретација

принципа реформе. У току је припрема измена и допуна законског текста, која би требала да идентификује пропусте и понуди ефикасна решења, како би студенти/киње и наставници/це у Србији, као и шира друштвена заједница, осетили позитивне ефекте укључивања у Европски простор високог образовања (повећана ефикасност студирања, повећање броја високообразованих лица, мобилност студената/киња и наставног особља, осигурање квалитета образовања, учешће студената/киња у одлучивању итд).

Закон о основама система образовања и васпитања, први пут донет 2003. године уз неколико итерација измена и допуна, у садашњем облику усвојен је 2009. године. Закон обухвата све нивое образовања од предшколског до средњешколског у контексту учења током целог живота, на који начин треба да допринесе установљивању општих основа школског програма који се заснива на исходима образовања, сагледаним у целини од првог разреда основне школе до краја средње школе. То подразумева промену фокуса образовања са наставног плана и програма на исходе – знања, вештине, ставове и вредности које ученици/це треба да поседују након завршетка одређеног нивоа образовања. Тиме се отвара нова могућност за унапређену инклузивност и ефикасност образовања (талентовани ђаци, маргинализоване групе, млади из социјално угрожених породица).

НОВО У НОВОМ ЗАКОНУ:

Побољшање квалитета наставе:

- Модерни циљеви и општи исходи у складу са виђењем образовања као основе „друштва заснованог на знању“ – развијање нових знања и вештина за 21. век (писменост, екологија, предузетништво, учење да се учи, мотивација, управљање собом...)
- Опште компетенције за живот у савременом друштву
- Стручне компетенције у складу са стандардима занимања, захтевима савремене економије, науке, технике и технологије

Квалитет социјализацијске улоге школе:

- Забрана дискриминације
- Забрана насиља (свих над свима), злостављања и занемаривања

Постављени механизми:

- Раног откривања
 - Целовитог реаговања (укључења породице, локалне заједнице,...)
 - Предвидљивог кажњавања
- Улагање у образовање

Тренутно улагање у образовање на нивоу Републике Србије износи око 3,7% БДП. Без обзира на повећање улагања у образовање од 2000. године на овамо, овај проценат је и даље знатно мањи од 6% БДП што је препорука UNESCO. На нивоу АП Војводине, овај проценат је вероватно мало већи од републичког издвајања, с обзиром на то да, иако покрајинска администрација нема ингеренције у погледу основних јавних средстава за финансирање високог образовања, Влада АП Војводине ипак издваја средства за инвестиције у високообразовну инфраструктуру (посебно у капацитете студентског смештаја) и школарине, и додељује стипендије студентима/кињама Ромима/кињама.

- „Друга шанса“ – програм за доквалификацију/преквалификацију младих

Велики број младих који нису запослени или имају неадекватно радно место има изражену потребу да се врати у систем формалног образовања и стекну квалификацију којом ће повећати могућност за налажење жељеног запослења. Пракса тзв. „ванредног“ школовања у средњим школама и на установама вишег и високог образовања је постојала и претходних година, али није била системски организована нити подстицана. Програм „друге шансе“ би у координацији између надлежних секретаријата у покрајинској администрацији (Покрајински секретаријат за образовање, Покрајински секретаријат за спорт и омладину) и образовних установа, поштујући њихове ресурсе и капацитет, омогућио младима да се врате у систем формалног образовања и стекну потребне компетенције и квалификације. Школовање у оквиру програма „друге шансе“ треба да се одвија по моделу менторства и омогући младима да стекну квалификације на оним програмима средњешколског образовања који су атрактивни на тржишту рада и које карактерише висока запошљивост, као и на оним програмима који омогућавају проходност на установе високог образовања.

- Физичко васпитање и школски спорт

У циљу омогућавања младима да се у склопу образовања баве спортом и усвајају здраве животне навике, потребна је темељна промена система физичког васпитања у основним и средњим школама. Потребно је вратити физичко васпитање на универзитете и прилагодити наставу и услове физичког васпитања студентима/кињама по угледу на престижне европске универзитете.

Неопходно је афирмисати школске спортске секције и учешће што већег броја ученика и ученица, посебно оних који се не баве спортом у спортским клубовима. Нужно је спровести експериментални модел школског спорта са савременијим спортским дисциплинама по угледу на нека искуства развијених европских земаља и користити физкултурне сале за потребе ученика/ца ван наставе и у периодима распуста као и интензивирати и суштински унапредити сарадњу школа са локалним спортским клубовима и спортским савезима.

Опште препоруке за Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2011 – 2014 у области: Образовање младих

Полазећи од закључака и препорука Извештаја о реализацији Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008, уз уважавање Националне стратегије за младе и локалних агенди, у области образовања младих потребно је бавити се следећим питањима:

Формално образовање:

- Повећање броја младих који улазе у систем средњег и високог образовања и успешно га завршавају
- Подршка учешћу младих, омладинских организација, организација које се баве младима у креирању образовних програма и обуке
- Подршка планирању и реализацији програма ваннаставних активности у школама, уз учешће ђачких парламената у развоју/организацији садржаја

Неформално образовање:

- Подршка учешћу младих, омладинских организација, организација које се баве младима у креирању образовних програма и обуке
- Подршка планирању и реализацији програма ваннаставних активности у школама, уз учешће ђачких парламената у развоју/организацији садржаја
- Успостављање стандарда квалитета у програмима неформалног образовања, развој и вођење базе података о организацијама и програмима неформалне едукације
- Повећање броја младих који учествују у различитим видовима неформалног образовања
- Интензиван развој садржаја неформалног образовања у руралним срединама
- Промоција значаја неформалног образовања кроз сарадњу између институција државе, удружења која пружају неформално образовање и институција формалног образовања

Информално учење:

- Промовисање значаја волонтерског рада и адекватно вредновање волонтерског рада, стечених знања и вештина
- Активно коришћење интернета и *on-line* учења
- Пружање подршке младима да стекну потребне компетенције за наставак школовања и укључивање у рад и да ефикасно управљање сопственом каријером
- Развој система радне праксе за ученике/це средњих школа и студенте/киње.

Приликом утврђивања приоритета, активности, циљних група и индикатора требало би избећи да се већина мера своди на промотивне и едукативне активности, које немају обезбеђену дугорочну одрживост. Потребно је пружити подршку конкретним мерама за решавање појединачних проблема, уз системски приступ и у сарадњи удружења, институција и установа формалног образовања, локалних самоуправа, Канцеларија за младе и омладинских клубова.

Предлог мера Акционог плана политике за младе за период 2011 – 2014 у области: Образовање младих

Општи циљеви:

1. Повећан обухват младих системом средњег и високог образовања
2. „Друга шанса“ – програм доквалификације и преквалификације младих у систему средњешколског образовања
3. Учесће младих кроз институције ученичких/студентских парламената у унапређењу наставних садржаја и развоју програма ваннаставних активности и обуке
4. База података организација и програма неформалног образовања
5. Повећан обухват младих програмима неформалног образовања
6. Вреднован волонтерски рад и знање стечено током волонтерског рада и стручне праксе
7. Повећан број младих који имају приступ интернету и користе интернет за учење и стицање знања
8. Развијено каријерно вођење и саветовање за младе за ефикасно управљање каријером
9. Подршка изузетним постигнућима даровитих младих у различитим областима
10. Унапређење наставе физичког васпитања и развој школског спорта.

2. Област: ЗАПОШЉАВАЊЕ МЛАДИХ

Циљ сваке економске политике је постизање макроекономске стабилности: адекватан привредни раст и пуна запосленост без инфлације, уз равнотежу платног биланса. Запошљавање младих је интегрални део те политике. Недавна светска економска криза која је најпре потресла финансијско тржиште, у мањој или већој мери пореметила је све привредне токове, али су се најочигледније последице испојиле на тржишту рада. Негативни ефекти рецесије на запосленост додатно су појачани психолошким притиском. У таквим околностима положај младих незапослених лица са мало или нимало радног искуства постао је још неповољнији.

Запошљавање младих представља један од приоритета друштвено-економске стабилности, а тај процес зависи од великог броја фактора и њиховог односа и синергије. Из тог разлога, успостављање здраве основе за младе људе да крену према свом животном циљу на путу осамостаљења и интеграције у друштвене токове захтева сарадњу сва три сектора – јавног, приватног и цивилног.

На Конкурсиима за реализацију Акционог плана политике за младе у АП Војводини у периоду 2005-2008, у области запошљавања су били подржани пројекти који су покривали читаву територију АП Војводине, а спроводили су се како у руралним срединама, тако и у урбаним зонама. Препрека за још успешнију реализацију била је то што нису постојала удружења младих и/или она која се баве младима, а чија основна делатност обухвата питања која се тичу запошљавања и/или самозапошљавања. Због недостатка искуства на пољу запошљавања, ова удружења нису на добар начин израдила пројектну документацију и имала су проблема у спровођењу пројеката. Исто тако, нису се умрежила како би повећала ефекте реализације појединачних пројеката и удружила ресурсе. Због ограничених финансијских средстава, план активности који је био представљен обухватио је малу циљну групу и директно утицао на ограничен број младих људи. Пројекти су били краткорочног карактера и самим тим нису могли да суштински подстакну друштвене токове за превазилажење предвиђених препрека у АП Војводини.

Запошљавање, самозапошљавање и предузетништво младих је једна од важних области Националне стратегије за младе и Акционог плана за спровођење стратегије за младе за период 2009-2014. године². Осим тога, развијена је и Стратегија каријерног вођења и саветовања у Републици Србији³ са Акционим планом за њено спровођење.

Мере активне политике запошљавања⁴ спроводи Национална служба за запошљавање⁵. Услуге које НСЗ пружа незапосленим лицима сврстане су у три групе:

1. **каријерно вођење и саветовање** (групно информисање; процена запошљивости и индивидуални планови запошљавања; обука за активно тражење посла; клуб за тражење посла; саветовање; сајмови запошљавања)
2. **додатно образовање и обуке** (приправници/це; обуке за познатог послодавца) и
3. **развој предузетништва и програми запошљавања** (информисање у пословним центрима; обука за започињање сопственог посла; субвенције за самозапошљавање; исплата новчане накнаде у

² Акциони план НСМ дефинише низ активности које имају за циљ: подстицање развоја и оснивање центара за каријерно вођење и саветовање, пружање помоћи у остваривању радне, стручне и студентске праксе и волонтерског рада, унапређење стицања нових вештина и квалификација, подстицање развоја омладинског предузетништва итд.

³ Влада РС је на предлог Министарства омладине и спорта усвојила 4. марта 2010. године. Основни циљ ове Стратегије јесте допринос успостављању система каријерног вођења и саветовања у области образовања и запошљавања ради бољег професионалног развоја појединца и економске ситуације у земљи. У изради Стратегије и пратећег Акционог плана, осим Министарства омладине и спорта учествовала су Министарство просвете, Министарство економског и регионалног развоја, као и институције и удружења која се баве овом темом

⁴ Активна политика запошљавања представља систем планова, програма и мера усмерених ка повећању запослености и смањењу незапослености (Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености – чл. 36. и 43. („Сл. гл. РС“ бр. 36/2009 од 15.05.2009. год.))

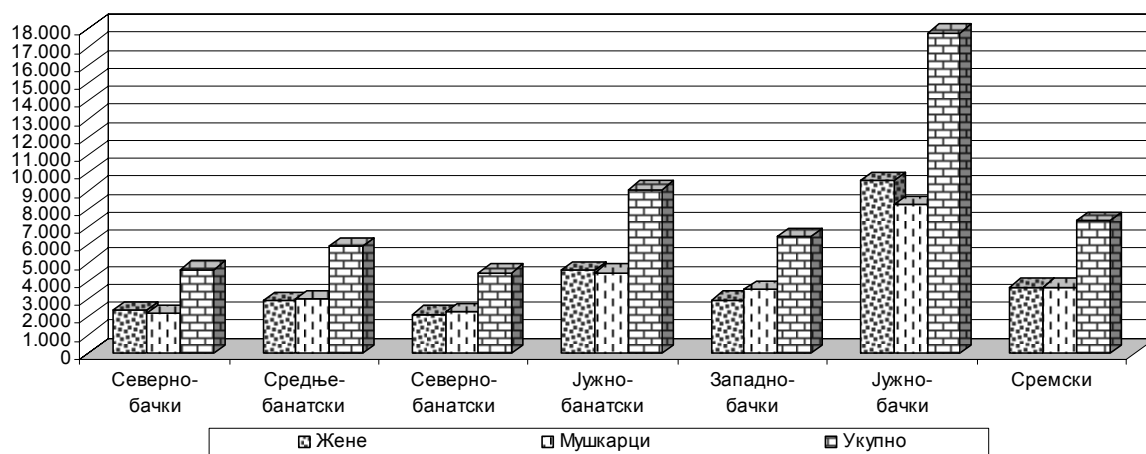
⁵ Поред програма и мера активне политике запошљавања који се финансирају из буџета Републике Србије, средстава Аутономне покрајине Војводине и јединица локалне самоуправе, НСЗ спроводи и програме које финансирају страни донатори. Неки од актуелних програма јесу:

- Пројекат – Подршка националним напорима за промовисање запошљавања младих и управљање миграцијама (заједнички програм УН)
- Пројекат – Промоција запошљавања младих у Србији
- Темпус пројекат – Развој оквира доживотног учења (DELFIIS)
- Темпус пројекат – Преквалификација за незапослена лица са завршеним факултетом у Србији (CONCUR)
- Пројекат – Развој мреже иновативних социјалних предузећа (ISEDE-NET)
- Пројекат – Одрживи одговор тржишта рада за потребе жртава трговине људима у Србији
- Пројекат – Холандско искуство и добра пракса у области запошљавања (G2G – MATRA-FLEX) – пројекат запошљавања особа са инвалидитетом

једнократном износу за самозапошљавање; исплата једнократног подстицаја за запошљавање корисника/ца новчане накнаде).

Незапосленост младих у АП Војводини – стање у марту 2010. године

На територији АП Војводине је крајем марта 2010. године било незапослено 207.092 лица, од којих 104.306 (или 50,37%) жена. Међу незапосленима је било евидентирано 55.738 (или 26,91%) младих особа старости од 15 до 29 година. У оквиру жена без запослења, њих 28.306 (или 27,14%) су биле узраста између 15 и 29 година. У структури младих незапослених лица (15-29), удео жена износи 50,78%.

АП ВОЈВОДИНА: НЕЗАПОСЛЕНОСТ МЛАДИХ узраста од 15 до 29 година ПО ОКРУЗИМА И ПО ПОЛУ (стање: март 2010. године)

О к р у г	Број незапослених			15-29 година			15-19 година		20-24 година		25-29 година	
	Укупно	Жене		Укупно	Жене		Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене
1 Северно-бачки	17.017	8.294	48,74%	4.632	2.407	51,96%	608	267	1.998	1.019	2.026	1.121
2 Средње-банатски	20.942	10.470	50,00%	5.929	2.911	49,10%	856	344	2.381	1.110	2.692	1.457
3 Северно-банатски	15.629	7.569	48,43%	4.456	2.154	48,34%	601	269	1.942	917	1.913	968
4 Јужно-банатски	33.517	16.924	50,49%	9.097	4.619	50,77%	1.057	461	3.719	1.834	4.321	2.324
5 Западно-бачки	22.980	11.056	48,11%	6.475	2.948	45,53%	736	320	2.877	1.247	2.862	1.381
6 Јужно-бачки	68.945	36.199	52,50%	17.802	9.585	53,84%	1.864	813	6.787	3.425	9.151	5.347
7 Сремски	28.062	13.794	49,16%	7.347	3.682	50,12%	974	392	3.146	1.558	3.227	1.732
У к у п н о А П В	207.092	104.306	50,37%	55.738	28.306	50,78%	6.696	2.866	22.850	11.110	26.192	14.330

Опште препоруке за реализацију Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014 у области: Запошљавање младих

- Прилагођавање програма формалног образовања потребама тржишта рада: увођење нових образовних профила, осавремењавање номенклатуре занимања; укључивање у редован програм овладавање модерним пословним вештинама
- Стварање система за вредновање и признавање неформалног образовања (стандардизација програма, сертификација знања)
- Развој пројеката који подстичу предузетнички дух, доприносе промовисању концепта самозапошљавања, помажу остваривању пословних идеја и иновативног предузетништва
- Сензибилизација послодаваца за специфичности младих током увођења у посао новозапослених кадрова, у односу на безбедност и здравље на раду недовољно искусних радника/ца и др.
- Успостављање дијалога свих заинтересованих страна у циљу превазилажење јаза између потреба привреде и образованог система, као и за позиционирање проблема запошљавања младих као основе за смањење „одлива мозгова“, покретање иновативног предузетништва и друштвено одговорног пословања у АП Војводини
- Обезбеђивање једнаких могућности на образовање, усавршавање, запошљавање и пристојан рад за младе, са посебним акцентом на маргинализоване групе младих (млади са инвалидитетом, млади Роми/киње, млада избегла и расељена лица, млади повратници/це по споразуму о реадмисији, младе жртве трговине људима, младе жене и др.).

Предлог мера Акционог плана политике за младе за период 2011-2014 у области: Запошљавање младих

Општи циљеви:

1. Побољшање информисаности младих о могућностима запошљавања, слободним радним местима и траженим занимањима
2. Едукација младих за стицање додатних знања и вештина
3. Подршка младим предузетницима/цама
4. Упознавање младих са светом рада током школовања и непосредно по завршетку образовног процеса
5. Подстицање запошљавања посебно угрожених група младих
6. Активно учешће цивилног сектора у изради и спровођењу стратегија / програма / акционих планова запошљавања на свим нивоима (локалном, регионалном и покрајинском).

3. Област: ЗДРАВЉЕ МЛАДИХ

Свеобухватно разумевање и подстицање здравља младих као стања потпуног физичког, менталног и социјалног благостања, а не само одсуства болести или неспособности (дефиниција Светске здравствене организације), наглашава нераскидиву везу између индивидуалног начина живота и здравља, али и улагања у детерминанте здравља и предуслове за здравље које обухватају одговарајуће друштвене и економске услове, физичко окружење и стабилни екосистем, према Националној стратегији за младе. Адолесценција као период транзиције од детињства ка одраслости подразумева буран период истраживања, тестирања, ризиковања и учења. Ризично понашање саставни је део адолесценције. Кретање од зависног стања детета ка независности одраслих, велики је развојни задатак и тражи од младих да ризикују. Развојно прихватљиво ризично понашање може подразумевати прве романтичне везе, учење вожње или инсистирање на свом мишљењу и када се оно сукобљава са мишљењем родитеља или других значајних одраслих особа. Углавном, ризиковање у адолесценцији подразумева сваку акцију или ситуацију у којој се адолесцент/киња излаже могућности неуспеха, или чак исмевања. Неминовно, у свом трагању за независношћу, адолесценти/киње се излажу и ризицима који им могу озбиљно наудити.

Сва ризична понашања младих делимо у три основне категорије:

- понашања која подразумевају испробавање способности, капацитета, која буде адреналин и узбуђују
- ризична понашања пред публиком - најчешће у виду кршења друштвених норми и одбијања послушности одраслима, а у сврху тражења свог места у кругу вршњака/киња, признавање личне вредности...
- неодговорна ризична понашања - не упражњавају се само због ризика већ да би се постигли и неки други циљеви, при чему се занемарују могуће последице (пушење, конзумирање алкохола, незаштићени сексуални односи, промискуитет, узимање дрога...).

Ипак, млади се уобичајено посматрају као здрава популација, будући да подаци рутинске здравствене статистике у Републици Србији указују на најниже оболевање и умирање у овој узрасној групи, па се при анализи стања полази од приступа оријентисаног ка здрављу, а не ка болести (Национална стратегија за младе). У том смислу, брига о здрављу младих најчешће се односи на пружање информација и правовремену примарну превенцију, засновану на оснаживању за доношење здравих и одговорних одлука тј. на изградњу животних вештина и здравих стилова живота.

Проблеми са којима су суочени млади у АП Војводини јесу недовољна подршка и брига од стране друштва, породице и пројединца/ки услед недовољне информисаности и непостојања здравственог образовања у школском систему. У неразвијенијим и руралним срединама постојеће услуге здравствене заштите често нису прилагођене потребама младих, а посебно младима са тешкоћама у развоју и из сиромашних, социјално угрожених средина.

Према Акционом плану политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008, истакнути су следећи најизраженији здравствени проблеми у нашој средини, присутни код популације младих:

- физичка неактивност
- поремећаји исхране
- болести зависности
- репродуктивно здравље
- повреде
- ментално здравље
- дискриминација младих нарушеног здравља - инвалидитет, ХИВ, ПАС.

Од укупно утрошених средстава за реализацију Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008, за област здравља издвојено је 12,32 %. Велика већина пројеката односила се на заштиту репродуктивног здравља младих, упознавање са полно преносивим болестима и промоцију сервиса који се баве репродуктивним здрављем младих. Остали пројекти делимично су одговорили на остале идентификоване области здравља младих.

Закључци након реализације Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008 указују да би убудуће, иако се допринело побољшању психичког и физичког здравља младих реализацијом поменутих активности, акценат требало ставити на:

- о ментално здравље младих људи, укључујући и превенцију поремећаја исхране
- о континуирано наставити едукацију младих, посебно у мањим срединама на тему репродуктивног здравља и полно преносивих инфекција, као и болести зависности (и савремене зависности попут клађења и зависности од интернета и игрица)
- о превентивни рад из области заштите репродуктивног здравља младих радити тако да укључује и теме родне равноправности, родних и репродуктивних права младих

- o превентивни рад усмерити на едукацију о здравим стилевима живота и развој вештина неопходних за исте. Како је савремена превенција усмерена на пружање информација и развој вештина за квалитетно и одговорно живљење, кроз све програме потребно је едуковати младе о здравим стилевима живота. Савремена превенција усмерена је на развој и унапређење социјалних вештина, развијање активности које унапређују квалитет живота, тражење смисла и одређивање циљева којима ће се težити. У области заштите здравља младих, саставни део усвајања знања о ризичним понашањима мора бити и процес овладавања вештинама које ће омогућити примену стеченог знања
- o посебан вид едукације, било да се ради о репродуктивном здрављу или психичком здрављу, потребно је усмерити и на особе које раде са младима како би се пронашли и применили адекватни начини рада са младима, који су њима најинтересантнији и најприхватљивији
- o поред вршњачке едукације која је препозната као један од основних и најефикаснијих метода превентивног рада, потребно је уводити нове методе превентивног рада са младима. Интернет, као најзначајније средство информисања популације младих, пружа скоро па неограничене могућности за информисање и саветовање младих у области здравља, те би убудуће програми *online* превенције могли бити део решења у овој области.

У периоду након усвајања Акционог плана политике за младе АП Војводине за период 2005-2008, креирана је и усвојена *Национална стратегија за развој здравља младих Републике Србије (2006)*, која је директно усмерена на промоцију здравља младих, примарну превенцију тј. заштиту здравља младих. Резултати истраживања урађеног током креирања Стратегије указали су на низак ниво здравствене културе становништва уопште, па и младих, непостојање навике чувања и редовне контроле здравља, непрактиковање здравих понашања и непреузимање одговорности за сопствено здравље. Иако су се као водећи ризици по здравље младих издвојили све већа злоупотреба дувана, алкохола, опојних дрога и висок ниво повреда, упадљиво је и погоршање менталног здравља код популације младих (већа стопа поремећаја понашања, болести зависности, поремећаји исхране - анорексија и булимија, депресије и самоубиства). Овај податак не изненађује када се узме у обзир животна ситуација младих, недостатак позитивне перспективе, ниво стреса присутан у свакодневном животу, тешкоће у остваривању развојно очекиваних задатака.

У *Стратегији за развој здравља младих*, као најизраженији актуелни проблеми здравља младих у нашој средини, издвојени су:

1. Развојно-психолошки проблеми (резултати истраживања указали су на значајно психолошко трпљење популације младих)
2. Проблеми репродуктивног здравља (сексуална активност, адолесцентске трудноће)
3. Сексуално преносиве инфекције
4. Болести зависности
5. Злостављање и занемаривање
6. Повреде
7. Физичка неактивност
8. Неправилна исхрана и
9. Неповољни фактори из окружења који утичу на развој и здравље младих.

Унапређењем здравља младих бави се и Национална стратегија за младе која се, поред анализе здравља и ризика по здравље младих, фокусира и на процену капацитета система здравствене заштите да благовремено препозна и адекватно одговори на здравствене потребе младих. Обзиром на то, наша је препорука да се по окрузима и општинама које имају најмање 7000 школске деце узраста од 10 до 18 година, иницира оснивање Саветовалишта за младе при Домовима здравља, уколико већ нису основани. Такође, препорука је и оснивање Клубова здравља, Центара заштите и промоције здравља младих у мањим срединама.

Резултати *Истраживања о квалитету живота младих у АП Војводини*, спроведено од стране Покрајинског секретаријата за спорт и омладину (2009), указују да млади издвајају здравље као најважнији аспект живота, а истовремено и као други на листи аспеката живота којима су најзадовољнији, непосредно након блиских односа са породицом и вршњацима/кињама. Млади у овом истраживању као најквалитетније подручје живота виде интимност и здравствено стање, затим осећај сигурности и личне среће, продуктивност. Међу изворима стреса у оквиру школског окружења млади издвајају учесталост стресних ситуација у њему, усамљеност, незадовољство собом, сопственим изгледом и вршњачком групом. Као најчешће примењиване начине превладавања стреса млади наводе испољавање беса и злоупотребу супстанци, оба врло штетна и неконструктивна.

Савремене тенденције у превенцији доста се разликују од традиционалних модела, код нас још увек најзаступљенијих. Превенција данас означава више од нуђења информација о различитим облицима ризичних понашања и њиховим последицама. Савремена превенција усмерена је на образовање тј. нуђење информација, уз сензибилнији однос према емоцијама младих, како би се остварили позитивни утицаји на њихове ставове и понашања. Истраживања Светске здравствене организације (СЗО) одавно указују да заштита здравља базирана на информацији о ризицима и њиховим последицама не даје резултате.

У основи популарног програма СЗО «Образовне установе које промовишу здравље» (*Health Promoting Schools*), усмереног на промоцију и заштиту здравља младих, налази се став да су компоненте образовања и здравља међусобно повезане и условљене. У срцу образовне установе која промовише здравље, налази се млада особа сагледана у целини свих њених капацитета и динамичне околине у којој живи и учи. Програми попут овога, где се заштита здравља младих одвија као део свакодневних активности и свакодневног учења младих у школи, а прилагођена је локалном контексту и сензитивна према потребама и проблемима младих, могу бити одговор питања превенције и заштите здравља младих. Основна разлика у је усмереност на развој вештина за здраво живљење и прилагођеност локалном контексту. На животним вештинама засновано здравствено образовање подразумева изградњу и одржавање здравих животних стилова кроз развој знања, ставова и посебно вештина, коришћењем различитих начина учења, са нагласком на партиципативним методама. На практичном примеру то значи, помагање младој особи да научи како да одговори на притисак вршњака/киња да проба марихуану, девојци која није спремна на сексуалне односе да то објасни свом партнеру, младој особи да одоли притисцима друштва и савремене културе у погледу постизања савршено мршаве фигуре; пре него да им се пружи информације зашто је марихуана штетна, који су ризици при ступању у незаштићене сексуалне односе, и зашто је важна правилна исхрана за развој.

Предлог мера Акционог плана политике за младе за период 2011-2014 у области: Здравље младих

Општи циљеви:

1. Промовисани и развијени здрави стилови живота, очувано и унапређено здравље младих
2. Чувати и унапређивати репродуктивно здравље младих и заштита младих од ППИ и ХИВ/АИДСа
3. Чувати и унапређивати ментално здравље младих
4. Млади заштићени од употребе дувана, алкохола и осталих дрога
5. Унапређен систем здравствене заштите тако да одговори потребама младих
6. Смањен утицај неповољних фактора из окружења који утичу на развој и здравље младих и створено здраво и подстицајно окружење

4. Област: КУЛТУРА И СЛОБОДНО ВРЕМЕ МЛАДИХ

Током целокупне реализације Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005–2008, у области култура и слободно време акценат је био на: афирмацији различитих културних вредности, разумевању, толеранцији и суживоту кроз неформални интеркултурни дијалог, било да су то аматерско стваралаштво или савремене алтернативне културне форме, проширењу продукције у култури, подстицању партнерстава у реализацији културних активности, развоју, промоцији и имплементацији омладинског рада, успостављању и функционисању простора за провођење слободног времена младих – омладинским клубовима, као и на њиховој програмској одрживости.

Пројекти који су подржани путем јавног конкурса су имали неку од карактеристика: садржали су начине или моделе за усвајање нових примењивих знања, нудили су нове алтернативне приступе и креативна решења проблема, имали су за ефекат анимирање већег боја младих који су се укључили у реализацију пројеката, децентрализација културних активности,...

Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2005–2008, као први стратешки документ који у фокусу има младу популацију је, сем мерљивих ефеката реализованих пројеката, отворио врата стратегијама за младе на националном и локалном нивоу сензибилишући ширу друштвену заједницу о проблемима са којима се млада популација среће, као и о начинима њиховог решавања деловањем позитивним мерама на узрок проблема, а не као раније негативним мерама на последицу.

Област култура и слободно време младих у оквиру Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2011–2014 у своме планирању као релевантне оквире укључује постигнућа Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005–2008, Националну стратегију за младе, Локалне стратегије, програме Европске Уније према младима, Закон о култури, истраживања Покрајинског секретаријата за спорт и омладину, стратешке смернице Покрајинских секретаријата који у своме фокусу имају младе, културу, образовање, привреду, рурални и одрживи развој. Сама природа циљева културне политике према младима захтева да се она води на међуресорном нивоу, јер култура и организовање слободног времена младих задиру у бројне области (образовање, привреда, туризам, становање, комуникације, заштита животне средине, итд.), а да би постала значајан део општег развоја, она не сме да остане затворена унутар једног ресора, већ мора дословно да продире у све области људске активности.

У складу са тиме, руководићемо се следећим начелима у спровођењу циљева и мера подстицања културног развоја:

- о слобода изражавања у културном и уметничком стваралаштву
- о аутономија субјеката у култури
- о отвореност и доступност културних садржаја јавности и грађанима/кама
- о уважавање културних и демократских вредности европске и националне традиције и разноликости културног израза
- о интегрисање културног развоја у социо-економски и политички дугорочни развој демократског друштва
- о демократичност културне политике
- о равноправност субјеката у оснивању установа и других правних лица у култури и равноправност у раду свих установа и других субјеката у култури
- о децентрализација у одлучивању, организовању и финансирању културних делатности
- о подстицање културног и уметничког стваралаштва и очување културног и историјског наслеђа
- о подстицање одрживог развоја културне средине као интегралног дела животне средине.

Култура

Бројна су схватања и одређивања културе, што указује на изузетну тежину културне чињенице, вишезначно исказивање њене суштине и пуноћу феномена културе. Културом се одређује и начин живота чланова неког друштва или група у оквиру друштва. У том смислу, може се рећи да је циљ културе просвећивање, односно оплемењивање младих и обликовање простора где ће појединци развијати своју културу живљења и доживљај културе у складу са личним афинитетима.

Основно значење речи «култура» потиче од латинске речи *cultus*, у буквалном значењу, *обрађивање, гајење, неговоње*. То води до закључка да је култура све оно што је човек створио својим радом, а у сврху одржања, побољшања и напредка људске врсте. Тај производ има циљ, свестан или несвестан.

Готово у свим одређењима културе, нарочито антрополошким и социолошким, уочава се прављење разлике између онога што је природа и онога што је резултат људског активизма. Опет, људски активизам се широко тумачи, па се и култура дефинише у веома широком контексту. Управо због тога, у тражењу

једноставних одредби културе, прибегава се посматрању односа између културе и цивилизације, као најсроднијих појмова.

Култура једног друштва обухвата нематеријалне аспекте (веровања, идеје, вредности), које чине садржај једне културе и материјалне аспекте (објекте, симболе или технологију), кроз које се садржај културе испољава. Улога културе у друштву може се најизразитије сагледати кроз процесе идентитета, социјализације и институционализације друштва, што су у суштини основне функције културе. Култура је присутна у неком свом виду у сваком облику репродукције друштвеног живота - од материјалне производње, преко васпитања, образовања, науке, политике, упражњавања верских обреда, стварања уметничких дела до начина становања и одевања. Не постоје јединствени културни обрасци који би важили за све друштвене групе и периоде.

С л о б о д н о в р е м е

Време без обавеза, односно, када га сами себи креирамо: спорт и рекреација, социјализација, путовања, забава, читање, музика, филмови, информисање, средства информисања, аматерско стваралаштво, активизам и волонтеризам, неформално образовање...

П о н у д а

Садржаје испуњавања слободног времена младих и креирање културних вредности пласирају институције (позоришта, центри за културу...), удружења, културно-уметничка друштва, спортски центри и клубови, клубови младих, јавна и приватна предузећа, неформалне групе и појединци.

Потенцијал понуде је у младим људима, културном наслеђу и савременим техничким достигнућима.

Идентификоване проблеме у вези са понудом сврстали смо у следеће групе:

- Просторно – технички услови

Објекти у којима делују »понуђачи« углавном су државна својина. Код извесног броја нерешено је власничко питање због неизвршене денационализације, а услед дугогодишњег неулагања они су у лошем стању.

Опремљеност постојећих простора је слаба, опрема је застарела, а ниво употребе савремених технологија веома низак.

Одрживост простора са програмима који су намењени младима је скоро немогућа. Отварањем врата за партнерства између институција образовања и културе и иницијатива младих се може доћи до добитне комбинације где би институције уложиле постојеће програмске просторе а иницијативе младих би га делимично испуниле програмима намењеним младима. Из ових партнерстава би се створили услови за формирање омладинских клубова, или, ако је школа у питању – школских омладинских клубова у којима би се могле реализовати и секције, а школа би и након наставе била место добрих сусрета младих.

- Економија / финансије

Због недовољне количине средстава за финансирање пројеката младих, програми се тешко реализују. Могућност побољшања овог сегмента видимо у аплицирању предлозима пројеката од стране удружења, установа и осталих субјеката на другим домаћим и страним конкурсима.

Такође је пожељно подстицање сарадње приватног и државног сектора у финансирању културе, подстицање филантропије и друштвено одговорног пословања и информисање о пореским олакшицама улагања у културу (пре више од годину дана, донет је Закон о порезу на добит предузећа, у коме су омогућене пореске олакшице за улагање у културу, па се по том закону, 1,5 одсто од остварених прихода, обрачунава као трошак и не опорезује се, а недавно је усвојен амандман који тај износ повећава на 3,5 одсто).

- Програми / активности

Активности најпре обимом не задовољавају потребе младих. Присутни су дисконтинуитет садржаја и прекиди дугогодишњих активности.

Слабо су изграђене или уопште не постоје методе за анимацију, укључивање и афирмацију младих.

Понуђени програми неретко не одговарају на стварне потребе младих.

- Информисаност, комуникација, сарадња

Младима често нису доступне информације о програмима културе и активностима за испуњавање слободног времена. Ова врста информисаности није довољно заступљена у средствима информисањама, док истовремено, млади не улажу напоре да до информација дођу.

- *Интерна информисаност*

Не постоји мрежа међу институцијама и удружењима културе и оних за организовање слободног времена младих на нивоу АП Војводине. Овакву комуникацију и сарадњу у овој области донекле су успоставила удружења, али је она и даље на нивоу неформалних, личних контаката.

- *Интерсекторска информисаност*

Сарадња између власти на различитим нивима, институција, удружења, клубова, школа и привредних субјеката веома је слаба. Успостављање овакве сарадње у интересу је свих страна.

- *Екстерна информисаност*

Приметна је неинформисаност са потребама и жељама конзумента. Такође, недовољно је развијено оглашавање, а ситуацију отежава недовољна заинтересованост и укљученост медија.

- Међународна информисаност

Протекли период изолације наше земље имао је јак утицај на поље културе и организовање слободног времена младих. Укидањем виза, на овом пољу деловања, већ у овако кратком периоду, виде се помаци који ће у будућности тек доћи до изражаја.

- Кадрови / образовање

У институцијама је недовољно запослених, а постојећи кадрови су незаинтересовани. Потребно је пронаћи системско решење за укључивање младих како кроз организације, тако и као појединци/ке кроз партнерства, стажирање, волонтирање,...

- Приступ

Млади већином прихватају масовне трендове. Изражени су линија мањег отпора и конформизам.

Разлог томе је што млади не исказују јасно своје потребе, не одговарају активно на понуђено и самим тим не остварују утицај на креирање понуде.

- Финансије

Понуђени садржаји недоступни су младима који најчешће нису економски самостални.

Предлог мера Акционог плана политике за младе за период 2011-2014 у области: Култура и слободно време младих

Општи циљеви:

1. Подршка програмима и пројектима младих и за младе у области савременог уметничког стваралаштва
2. Подршка програмима и пројектима младих и за младе у области културних делатности аматерског културног и уметничког стваралаштва, изворног народног стваралаштва и очувања нематеријалног културног наслеђа
3. Подршка програмима и пројектима младих и за младе у оквиру међународне културне сарадње у свим областима културних делатности
4. Подршка мултикултуралним и интеркултуралним програмима и пројектима младих и за младе
5. Подстицање партнерстава (коменаџмента) државног и цивилног сектора у планирању и реализацији културних програма и осталих програма који третирају слободно време младих
6. Подстицање сарадње приватног и државног сектора у финансирању културе, подстицање филантропије и друштвено одговорног пословања и информисање о пореским олакшицама улагања у културу
7. Подизање квалитета интерног, интересекторског и екстерног информисања актера културне понуде
8. Подизање квалитета организовања културних догађаја
9. Децентрализација културних активности
10. Усклађивање културне понуде са потребама младих
11. Подизање свести о потреби и постојећим могућностима квалитетног провођења слободног времена младих у АП Војводини
12. Обезбедити подршку и услове за самоорганизовање младих
13. Обезбедити услове младима за бављење спортским активностима у локалној заједници
14. Подржавати учешће младих у спортским и физичким активностима у свим узрастима и на свим нивоима
15. Омладински клубови
16. Омладински клубови – школски омладински клубови.

5. Област: АКТИВНО УКЉУЧИВАЊЕ МЛАДИХ У ДРУШТВО, ИЗГРАДЊА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА, ВОЛОНТЕРИЗАМ

Национална стратегија за младе доноси визију Републике Србије о младима у XXI веку, као активним и равноправним учесницима у свим областима друштвеног живота који имају једнака права и могућности за пуни развој својих потенцијала. Усвајање једног оваквог стратешког документа који ставља младе људе у центар пажње, представља значајан помак у системској брзи о младима у Републици Србији, а активно учешће младих представља окосницу друштвене улоге младих.

У односу на проблеме и потребе које су били дефинисани Акционим планом политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008, активно учешће младих је у неким сегментима унапређено, док је у неким остало на претходном нивоу.

Ученички парламенти

Доношењем *Закона о основама система образовања и васпитања*, у области рада ученичких парламента постигнути су помаци. Наиме, овај Закон сада обавезује све образовне установе на оснивање ученичких парламената како би се деца и млади активније укључила у рад образовне установе.

Године 2002-ге 30% школа је имало формиран ученички парламент, док га данас имају све образовне установе у АП Војводини. Међутим, неопходно је даље образовање вршњачких едукатора/ки везано за рад ученичких парламената и њихово умрежавање.

У протеклом периоду постигнути су више квантитативни него квалитативни помаци, те је препорука да се унапреди сарадња између школских управа и ученичких парламената у циљу примене ко-менаџмент концепта.

Студентски парламенти

Успостављање студентског парламента је једна од основних претпоставки за активно учешће студената/киња у раду високошколских установа и њихово третирање као равноправног партнера заједно са државом и професорима/кама.

Закон о Универзитету из 2002. године препознао је категорију студентског парламента, али у пракси студенти/киње свега неколико Универзитета су успели да формирају парламент. *Закон о високом образовању* из 2005. године додатно је појаснио концепт студентског парламента, но они у пракси не испуњавају у потпуности своју улогу органа високошколске установе. Стога су неопходне додатне системске мере које би допринеле информисању и образовању студената/киња за активно учешће у оквиру студентских парламената.

Организације које се баве младима/ омладинске организације – пројекти за младе

Почетком 2002. године, када је анализирано стање друштва и положаја младих, постојао је мали број организација које се баве само младима, самим тим и релативно мали број пројеката који би се односили на решавање проблема младих и задовољавање њихових потреба. Данас је број организација битно повећан и млади препознају значај реализације пројеката који се односе на младе. Међутим, неопходно је даље оснаживање организација, подизање капацитета за управљање програмима и пројектима у свим областима друштвеног живота.

Приметно је мање присуство омладинских организација у односу на организације које се баве младима у процесу имплементације Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008, те је препорука надаље подржавати омладинско организовање, али и рад неформалних група младих.

У вези са тим, и даље постоји проблем видљивости и значаја програма за младе у јавности, као и недовољно развијени механизми размене информација. Стога је неопходно, посебно имајући у виду велики значај, а недовољну укљученост локалних медија у пројектне активности, обавезати удружења да јавно презентују пројекте.

Такође је препозната као корисна подршка умрежавању омладинских организација, организација које се баве младима и омладинских секција политичких странака како на локалном тако и на покрајинском нивоу, у циљу унапређења рада и сарадње у оквиру омладинског сектора, као и подршка учешћа младих у процесу доношења одлука на вишим нивоима.

У међувремену, донет је *Закон о удружењима* који је Народна скупштина Републике Србије усвојила 8. јула 2009. године, који представља нови правни оквир за оснивање, рад и деловање удружења грађана у Републици Србији.

Влада Републике Србије је, 15. априла 2010. године, донела *Уредбу о оснивању Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом* што би требало да допринесе усклађеном деловању органа државне управе и подстицање сарадње органа државне управе са удружењима, а што укључује: иницирање дијалога са цивилним друштвом о питањима од заједничког интереса; учешће у припреми и праћењу спровођења

стратешких докумената који се односе на стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва, у циљу даљег развоја сарадње јавног, приватног и цивилног сектора.

Политички активизам младих

Посматрајући генерално популацију младих у Србији, приметна је њихова отуђеност и резервисаност у односу на политички ангажман, и недовољно разумевање улоге одговорног појединца/ке у изградњи друштва. Зато је неопходно дефинисање мера које ће промовисати улогу младих у политичком животу и које ће дати подршку њиховом мотивисању за политички ангажман.

Генерално, препозната је потреба за сензибилисањем младих за активно учешће у заједници у којој живе, раде и уче, и зато је препорука - подржати програме и пројекте који кроз широке кампање промовишу вредности и мобилишу младе као активне грађане/ке.

Подршка локалне заједнице

У време израде Акционог плана политике за младе АП Војводине за период 2005-2008, постојала је слаба подршка локалне заједнице омладинским удружењима, неформалним групама младих и генерално, није био препознат значај младих и њихових потреба на локалу.

Данас се може рећи да је у том смислу учињен значајан помак. За сада, до јула месеца 2010. године, отворено је 30 Канцеларија за младе, основани су Савети за младе у 23 општине у АП Војводини, чему су битно допринеле активности предузете у складу са Акционим планом Националне стратегије за младе Министарства омладине и спорта Републике Србије. Статутом ЈЛС-а у 29 општина АП Војводине регулисан је начин оснивања и делокруг рада Савета за младе као сталних тела јединице локалне самоуправе. Ти Савети у просеку имају 10 чланова од којих је седморо младих, док чланове из редова Општинског већа имају 23 општине у АП Војводини. Међутим, и овде је приметан квантитативни напредак јавних сервиса за младе, а у мањој мери напредак квалитета професионалних услуга које ти сервиси пружају. Подршка јединице локалне самоуправе још увек није на нивоу који је потребан да би била омогућена одрживост Канцеларија за младе и Савета за младе. Зато је неопходно даље јавно заговарање за успостављање Савета за младе у локалним самоуправама у АП Војводини у којима још нису формиран, као и планирање и издвајање средстава из буџета локалних самоуправа за рад Канцеларија за младе.

До момента израде ове анализе, на територији АП Војводине је покренута израда Локалних акционих планова политике за младе у 23 општине, од тога је 19 усвојено од стране Скупштине. Ово стање указује на то да је неопходна даља подршка локалним иницијативама и обукама за вођење процеса израде Локалног акционог плана за младе.

Простори и услови за рад младих

У току имплементације Акционог плана политике за младе АП Војводине за период 2005–2008, остао је нерешен проблем обезбеђеног простора и услова ради окупљања младих и њиховог рада на локалном нивоу. Може се рећи да је овај проблем свеprisутан и да је доношење мера за његово решавање ургентно с обзиром да млади без овакве просторне подршке често одустају од својих локалних омладинских иницијатива.

У том правцу, неопходна је даља подршка обезбеђивању квалитетне сарадње између организација које се баве младима/омладинских организација и представника/ца јединица локалних самоуправа у циљу унапређења, с једне стране просторно-функционалних капацитета, а са друге стране ради унапређења програмских садржаја омладинских центара и омладинских клубова.

Такође, у циљу постизања дугорочног решења, препорука је да се надаље подрже пројекти и програми јачања капацитета кадрова за вођење омладинских центара/омладинских клубова.

Међусекторска сарадња

Сарадња међу различитим друштвеним секторима је на ниском нивоу и њено непостојање представља озбиљну претњу квалитетној имплементацији мера Акционог плана политике за младе у АП Војводини. С тога је неопходно промовисати значај међусобне сарадње приликом реализације пројеката, као и охрабрити удружења да сарађују са локалним властима, потенцирати значај регионалних пројеката, сарадњу са релевантним институцијама, али и међусобну сарадњу организација које се баве младима.

Ко-менаџмент концепт, концепт заједничког управљања процесима и одлукама

Овај концепт је препознат и посебно промовисан кроз европске документе који дају препоруке за уређење омладинских политика и унапређење учешћа младих у доношењу одлука (*Renewed Framework for European cooperation in the youth field, 2010-2018*), као и у Националној стратегији за младе Републике Србије. Такође, овај концепт се практикује у оквиру Савета Европе и то кроз Заједнички савет за младе (енг, *The Joint Council on Youth*) који се састоји од представника/ца министара из 49 земаља (енг, *The European Steering Committee for Youth*) и представника/ца омладинских организација (енг. *The Advisory Council on Youth*). Овакво тело које представља партнерство у доношењу одлука, користећи се искуством и знањем из цивилног и јавног сектора ради на дефинисању приоритета, циљева и буџета за младе на Европском нивоу.

Генерално, постоји потреба за значајнијом промоцијом и подршком примене ко-менаџмент концепта у свим облицима активног учешћа младих у школама, организацијама за младе, Саветима за младе и политичким партијама.

Такође је препозната потреба за већом подршком учешћу младих на регионалним и међународним скуповима, како би размењивали искуства и унапређивали знања и вештине за активно учешће.

Омладински рад

У протеклом периоду, кроз имплементацију омладинских пројеката постигнути су важни резултати у погледу подршке младима, но надаље треба унапређивати стручност имплементатора/ки за бављење младима као специфичном друштвеном категоријом. Зато је препорука подржати образовање омладинских лидера/ки и омладинских радника/ца и тим путем подржати професионализацију омладинског сектора у циљу пружања квалитетнијих услуга. Подршку овом процесу у многоме може допринети Национална Асоцијација Практичара/ки омладинског рада, тј. усвојени стандарди у области принципа и етике и квалитета омладинског рада у Србији.

Волонтеризам

Област волонтерског активизма је донекле био запостављен у имплементацији Акционог плана политике за младе Војводине за период 2005-2008. Са друге стране, пре саме реализације Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005–2008, удружења са територије Војводине су, у сарадњи са Покрајинским секретаријатом за спорт и омладину и Покрајинским секретаријатом за рад, запошљавање и равноправност полова и уз подршку страних фондова и организација за непрофитно право, израдиле предлог Закона о волонтерском раду, који је Скупштина АП Војводине усвојила и проследила Републичкој скупштини на усвајање.

Скупштина Република Србије је, 26. маја 2010. године усвојила *Закон о волонтирању* (Сл. гласник 36/10), што је свакако велики корак напред ка препознавању и системском приступу волонтеризму у Србији.

Но, надаље је неопходно и у пракси пружити подршку системским решењима за укључивање младих у волонтерске активности, попут локалних волонтерских сервиса, волонтерских кампова и размена, волонтерских позиција у оквиру јавних институција и пословног сектора, као и подршка широј промоцији вредности волонтеризма.

Опште препоруке за реализацију Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014 у области: Активно укључивање младих, изградња цивилног друштва, волонтеризам

- Подржати размене искустава и примера добре праксе имплементатора/ки на нивоу АП Војводине у циљу унапређења друштвеног положаја младих, као и унапређења омладинског сектора
- Подржати међусекторску сарадњу на пројектима за младе, охрабривати удружења да сарађују са локалним самоуправама и јавним институцијама, као и подстицати регионалну сарадњу у области омладинске политике
- Повећати видљивост програма за младе и њихов значај за развој модерног демократског друштва
- Посебно подржати активно учешће младих из руралних средина са територије АП Војводине
- Посебно подржати активно учешће рањивих група младих и допринети њиховом учешћу на највишим местима одлучивања у органима ЈЛС и државним институцијама
- Подржати активно учешће младих припадника/ца свих националних заједница
- Промовисати принцип родне равноправности – допринети повећању броја младих жена на највишим местима одлучивања у органима ЈЛС и у државним институцијама.

Предлог мера Акционог плана политике за младе за период 2011- 2014 у области: Активно укључивање младих, изградња цивилног друштва, волонтеризам

ОПШТЕ МЕРЕ

1. Усвојити концепт заједничког управљања процесима и одлукама (ко-менаџмент) као основе за партнерску сарадњу локалних и покрајинских органа са младима
2. Системски пратити и процењивати стање активног учешћа младих, као и примену ко-менаџмент концепта на територији АП Војводине
3. Системски пратити и процењивати потребе, проблеме и ставове младих, као и стање људских права младих на територији АП Војводине
4. Унапредити издавачку и информативну делатност која се бави младима, (потребама, проблемима и ставовима младих)
5. Унапредити размену искустава и примера добре праксе свих актера/ки укључених у имплементацију Акционог плана политике за младе у АП Војводини
6. Унапредити размену искустава и примера добре праксе у развоју и имплементацији омладинске политике на регионалном и међународном нивоу

АКТИВНО УКЉУЧИВАЊЕ МЛАДИХ У ДРУШТВО

7. Унапредити учешће ученика/ца у животу образовне установе кроз ученичке парламенте
8. Унапредити учешће студената/киња у животу високошколских установа кроз студентске парламенте
9. Унапредити подршку локалних самоуправа према младима и њиховом активном учешћу

ИЗГРАДЊА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА

10. Унапредити учешће младих у раду омладинских организација и организација које се баве младима
11. Унапредити учешће младих у раду неформалних група младих
12. Унапредити учешће младих у раду омладинских организација политичких партија
13. Унапредити примену стандарда и осигурати квалитет омладинског рада
14. Унапредити међусекторску сарадњу у омладинској политици

ВОЛОНТЕРИЗАМ

15. Повећати информисаност, мотивисаност и могућност за волонтирање младих.

6. Област: МОБИЛНОСТ И ИНФОРМИСАЊЕ МЛАДИХ

Поштовање демократије, људских права и основних слобода подразумева право свих младих људи на приступ потпуним, објективним, разумљивим и поузданим информацијама, о свим питањима и потребама које они изразе. Ово право на информације је препознато у Универзалној декларацији људских права, у Конвенцији о правима детета, у Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода, и у препоруци бр. Р (90) 7 Савета Европе која се тиче информација и саветовања младих људи у Европи. Ово право је и основа активности Европске уније на пољу информисања младих.

Појам мобилности подразумева покретљивост, односно могућност избор појединца/ке, група или социјалних слојева у смислу места боравка, избора професије или доступности ресурса.

Хоризонтална мобилност подразумева могућности промене само у оквиру свог социјалног слоја, док вертикална мобилност подразумева могућност промене и у другом смеру, конкретније, односи се на кретање појединаца/ке или друштвених скупова горе или доле у стратификацијском систему, више или ниже на лествици класне припадности.

Академска мобилност подразумева кретање студената/киња и предавача/чица из једне институције у другу, често изван граница сопствене земље, како би се стекло неопходно дато образовање или пракса. Болоњски процес је дизајниран тако да побољша ову врсту мобилности младих људи у земљи, па је тако последњих година допринео и мобилности младих људи у Србији. Иако је овај процес допринео обогаћивању искустава младих људи и ширењу могућности за њихово образовање и мобилност, са друге стране је повећао и „одлив мозгова“ из наше земље. Сваки/ка трећи/ћа студент/киња у Србији планира да заувек оде из земље чим добије диплому, показује најновије истраживање које је спровела Студентска унија Србије. Ако би анкетирани академци/ке своје планове спровели у дело, српска држава би могла да се суочи са највећим „одливом мозгова“ у својој историји.

У односу на проблеме који су се тicali мобилности младих у протеклом периоду, дошло је до можда највеће олакшавајуће околности – укидање виза, што је омогућило да ова област Акционог плана политике за младе добије потпуно нове могућности. Проблем мобилности укључује разне аспекте живота младих људи, од образовне, културне и туристичке покретљивости, до међународне сарадње и размене.

У оквиру Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005–2008, издвојене су две главне мере које се тичу мобилности младих: лоша материјална и социјална ситуација младих и недостатак информација; док су у области информисања младих издвојени следећи проблеми: недостатак омладинских медија и непостојање омладинских информативних центара, као и оспособљеност за рад у средствима информисања.

Пошто је област лоше материјалне и социјалне ситуације младих преширока да би се на њу могло ефикасно утицати појединачним пројектом, у претходном периоду реализације Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008 је информисање младих у виду израде базе података о смештајним капацитетима, транспорту, превозницима, омладинским картицама и попустима виђена као један од приоритета.

Након реализације Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008, изведени су следећи закључци:

1. У оквиру одобрених пројеката, два су се бавила мобилношћу младих, док су остали одговарали на тему информисања младих. То нас враћа на тезу да је мобилност младих, изазвана углавном лошом материјалном и социјалном ситуацијом, проблем на који је тешко ефикасно утицати појединачним пројектом. У овом контексту у наредном периоду је препорука да се на мобилност младих утиче кроз адекватније информисање младих о већ постојећим иницијативама и сервисима за пружање информација за повећање мобилности.

2. Већина пројеката из претходног Акционог плана политике за младе у АП Војводини се бавила информисањем младих, од којих су се неки бавили одређеном врстом медијске едукације. Иако је у претходним пројектима информисање младих већински изједначавано са медијском информисаношћу, важно је скренути пажњу на шири опсег могућности омладинског информативног рада. „Општи“ информативни рад за младе покрива све теме које интересују младе људе и може да укључи спектар активности: информисање, саветовање, вођење, подршку, спријатељавање, обуку и тренинге, умрежавање и упућивање на специјализоване сервисе. Ове активности могу пружати информативни центри за младе, информативни сервиси за младе у другим структурама или електронска и друга средства информисања.

Овим никако не желимо да умањимо вредност медијског информисања младих људи, већ да подвучемо чињеницу да се омладински информативни рад не може свести на потребу да се повећа број емисија за младе и саму оспособљеност младих да раде у средствима информисања, већ и да се особе које раде у средствима информисања адекватно обуче о самој идеји омладинског информативног рада, као и о мобилности младих у свим својим аспектима.

3. Неопходно је повезивање са Канцеларијама за младе и коришћење постојећих ресурса, као и коришћење већ постојећих европских стандарда омладинског информативног рада (*Европска повеља о информисању младих*), да би се омладински информативни рад стандардизовао у односу на већ постојеће програме у ЕУ.

4. Због тешке финансијске одрживости закупа просторија за омладински информативни центар, потребно је ставити већи акценат на савремене моделе информисања који су примеренији и доступнији младима (*web портал* и сл.).

Ситуација у домену инфраструктуре се умногоме побољшала: АП Војводина је отворила нове омладинске смештајне капацитете, а Канцеларије за младе доприносе информисању младих о могућим смештајима како у АП Војводини тако и у Србији и свету. Такође, младим људима је интернет доступнији него раније, те су и сами често у стању да пронађу потенцијалне смештаје. Све популарнији постаје и тзв. „*couch surfing*“, иницијатива при којој млади могу бити бесплатно смештени код својих вршњака/киња, који нуде место за спавање свим путницима/цама намерницима/цама који су на пропутовању кроз њихов град.

Железнице Србије нуде многобројне повољности за младе који сада, без оптерећења визним режимом, могу користити дате услуге: претплатне карте за младе по сниженој цени, попусте за групна путовања, *RAIL PLUS* легитимације, *ISC* картица, *EYPO-26* као још једна од погодности и сл.

Пракса је показала да постојање контакт тачке за програм „*Млади у Акцији*“ на територији АП Војводине позитивно утиче на квалитет и број пројеката који су финансирани од стране овог програма и доприносе мобилности младих.

Упркос свему, највећа неповољност која у тренутној ситуацији и даље спречава повећану мобилност младих је лоша материјална ситуација, која је, доласком светске економске кризе, још више утицала на смањење мобилности младих него претходних година.

До ефективног учешћа младих може се доћи уколико су обавештени о могућностима на локалном, покрајинском, националном, регионалном и интернационалном новоу. Информације треба да прошире изборе који су на располагању младима, као и да промовишу вежбање њихове аутономије.

Како би био омогућен ефикасан, брз и сврсисходан проток информација и сарадња јавног и цивилног сектора, неопходно је формирање омладинских инфо-центра на локалном нивоу, њихово умрежавање, као и обука кадрова који би координирали радом тих центара и пружали квалитетне услуге младима.

У АП Војводини, иако је било сугерисано Акционим планом политике за младе у АП Војводини још 2005. године, још увек није отворен ниједан омладински информативни центар. Њихово отварање би умногоме допринело повећању не само информисаности младих, већ и њиховој мобилности, због тога што би младима пружило информације о попустима на путовање, донаторима, семинарима, пружало помоћ при попуњавању молби за спонзорства и слично.

Иако и даље постоји велика потреба за отварањем омладинског информативног центра, развојем нових технологија и повећаном употребом интернета долазимо и до нове врсте омладинског информативног рада – омладинском раду „*on line*“, који је препознат и од стране агенције *ERYICA - Европске Агенције за информисање и саветовање*, доношењем правилника на Скупштини у Ротердаму, у новембру 2009. године.

Потребно је више пажње посветити едукацији запослених у средствима информисања о аспектима омладинског информативног рада и поштовању свих принципа омладинског информативног рада из *Европске повеље за информисање младих*. Постојеће омладинске организације и даље свој рад, због ограничених капацитета, усмеравају само на мали број младих људи, док се остали информишу путем електронских медија, који нису специјализовани за омладински информативни рад.

Информације које треба да пружимо младим људима можемо класификовати у следеће области:

1. Студије
2. Запослење и каријера
3. Професионални тренинзи
4. Права младих

5. Локални објекти и службе за младе људе
6. Практична питања из свакодневног живота
7. Слободно време, спорт и културне активности
8. Путовања
9. Европске и интернационалне могућности за младе.

Ова листа није исцрпљена. Она може да буде допуњена и другим областима информисања како би се одговорило на специфичне потребе младих.

Информисање младих је сада нашироко признат део омладинског рада у многим Европским земљама. До 2001. године постојало је више од 7 000 инфо центара за младе и више од 12000 особа које су радиле у тим центрима у 36 Европских земаља. Ово је јасан доказ како се брзо наша друштва мењају и постају сложенија, што указује на потребу да се младима пружи информације које ће им помоћи да пронађу свој пут у животу и остваре своје аспирације.

Предлог мера Акционог плана политике за младе за период 2011-2014 у области: Мобилности и информисање младих
Општи циљеви:

1. Обезбедити правовремено и квалитетно информисање младих о локалним, регионалним и Европским информацијама од значаја
2. Повећати ниво мобилности младих
3. Повећати ниво информисаности младих у областима: студије, запослење и каријера и професионални тренинзи
4. Повећати ниво информисаности младих у областима: права младих, локални објекти и службе за младе људе
5. Повећати ниво информисаности младих у областима: практична питања из свакодневног живота, слободно време, спорт и културне активности, путовања, Европске и интернационалне могућности за младе
6. Повећати ниво информатичке писмености младих и подстицати оснивање *IT* клубова при Канцеларијама за младе и омладинским клубовима
7. Повећати учешће младих у креирању јавних програмских садржаја од значаја за младе
8. Развити и унапредити алтернативне приступе младим људима.

7. Област: ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОДРЖИВИ РАЗВОЈ

Животна средина (екологија) и одрживи развој

“Земља је наша мајка. Што год снађе земљу снаћи ће и синове земље.”

Индијански поглавица Seattle, 1854. година

Велико интересовање младих за област екологије и одрживог развоја и велика креативност исказана током реализације пројеката током Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008, указују на бројне проблеме које младе погађају у овој области, али и на велику жељу да својом креативношћу и младалачком енергијом дају допринос очувању животне средине и природних ресурса за нараштаје који долазе.

Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008 предвиђао је активно бављење Законском регулативом, Еколошким образовањем, Енергијом, Заштитом природе и Методама очувања, заштите и обнове животне средине и посредним путем свака од ових области је била заступљена у пројектима који су реализовани. Највећи акценат био је на подизање свести код младих кроз њихово активно учешће у конкретним активностима на локалном нивоу, усмереним ка заштити и унапређењу животне средине и постизању одрживог развоја.

На широк спектар проблема у животној средини млади у Војводини одговорили су широким спектром активности, које су доприносиле решавању тих проблема или позитивним помацима у смеру њиховог решавања.

У периоду реализације предходног Акционог плана за младе у АП Војводини за период 2005-2008, па до дана ступања на снагу новог Акционог плана за младе у АП Војводини за период 2011-2014, дошло је до многих значајних промена, многе стратегије и планови су донети на свим нивоима, а отвориле су се и перспективе активног укључења младих из АП Војводине у европске пројекте који се баве одрживим развојем и заштитом животне средине.

Важност младих и њиховог укључивања у заштиту животне средине и одрживи развој, Европска комисија подржава већ више година уврштавајући међу приоритете програма *«Млади у Акцији»* постизање одрживог развоја, борбу против климатских промена и испуњавање Миленијумских развојних циљева. Како се Србија буде приближавала чланству у Европској унији све већи број програма и партнерстава ће бити отворен за сарадњу младих из АП Војводине и других европских земаља у областима одрживог развоја и заштите животне средине. Неке од организација и институција у АП Војводини, већ увелико раде на развоју својих капацитета и користе могућности које су тренутно доступне, али је потребно и додатно радити на развоју капацитета како би се адекватно могле искористити могућности које ће се у периоду до 2014. године, а и касније створити.

Пратећи потребе младих у Србији, али и светске и европске токове, стратешки документи све чешће јасно истичу повезаност младих и заштите и унапређења животне средине одрживог развоја.

У *Националној стратегији за младе*, донетој 2008. године, јасно је предочена важност оснаживања иницијатива и активности младих које за циљ имају заштиту и унапређење схватања животне средине и постизање одрживог развоја. Посебна пажња посвећена је едукацији и информисању младих у областима одрживог развоја и заштите животне средине, смањењу ризика по здравље младих, али и подршци развоја капацитета младих како би се што активније укључили у заштиту животне средине и доношење одлука битних за постизање одрживог развоја.

Национална стратегија одрживог развоја, донета 2008. године, одличан је пример учешћа младих у процес доношења стратешких докумената у Србији. Поред директног учешћа младих у радној групи за писање Стратегије и јавним расправама, сама стратегија је младе препознала као важан ресурс неопходан

за постизање одрживог развоја. Посебно је истакнута неопходност активног учешћа младих у процесима који треба да доведу до одрживог развоја и стварања услова за њихово активно учешће, кроз развој капацитета младих и њихово образовање, али и стварања услова да се ти капацитети локално користе за свеобухватни напредак друштва.

Веома је важно обезбедити континуално образовање младих усмерено на подизање свести о енергији, примени мера енергетске ефикасности (мера за рационално коришћење енергије), као и примени обновљивих извора енергије (биомасе, енергије ветра, енергије хидропотенцијала, соларне и геотермалне енергије, отпада и др).

Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине потписао је Протокол о сарадњи на реализацији пројекта „Енергија је свуда око нас“ са Покрајинским секретаријатом за образовање и са Центром за развој и примену науке технологије и информатике, како би допринели едукацији становништва од најраније младости у погледу примене мера енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије (ОИЕ).

Многе Локалне стратегије за младе, Локалне стратегије одрживог развоја, Локални еколошки акциони планови, Локалне агенде 21 препознају неопходност учешћа младих и афирмативно прилазе младима као елементу без кога заштита животне средине и одрживи развој нису могући. *Стратегија локалног одрживог развоја*, донете од стране Сталне конференције градова и општина (2005), јасно дефинише неопходност стварања услова за спровођење активности младих, као један од неопходних предуслова одрживог развоја на локалном нивоу.

Узимајући у обзир све наведено, шире друштвене околности и њихове очекиване токове у периоду од 2010–2014. године за младе у АП Војводини, произилазе следеће стратешке препоруке:

- Јачати капацитет младих и њихових организација за припрему и реализацију пројеката који за циљ имају конкретан допринос унапређењу стања животне средине и постизању одрживог развоја, коришћењу обновљивих извора енергије (ОИЕ) и примени мера енергетске ефикасности на локалном нивоу
- Јачати капацитет младих и њихових организација за припрему и реализацију пројеката на регионалном, националном и међународном нивоу, као и подржавати и суфинансирати такве пројекте у области заштите животне средине, одрживог развоја, коришћењу обновљивих извора енергије (ОИЕ) и примене мера енергетске ефикасности
- Подржавати едукативне активности које имају конкретан утицај на позитивну промену стања у животној средини и дају дугорочнији допринос циљевима одрживог развоја, коришћењу обновљивих извора енергије (ОИЕ) и примени мера енергетске ефикасности, уз потенцирање сарадње са локалним средствима информисања и медијско промовисање тих позитивних промена ради повећања могућности њиховог спровођења и у другим срединама
- Неопходно је подржати развој капацитета и умрежавање омладинских организација и организација које имају програме за младе у области заштите животне средине, одрживог развоја, коришћења обновљивих извора енергије (ОИЕ) и примена мера енергетске ефикасности, како би се синергијом ефеката више мањих активности дао већи и значајнији допринос заштити животне средине и убрзао процес постизања одрживог развоја
- Повезивање и сарадња омладинских организација и организација за младе са институцијама и организацијама које се баве тематиком заштите животне средине, одрживог развоја, коришћењем обновљивих извора енергије (ОИЕ) и применом мера енергетске ефикасности треба мотивисати, ради преноса искуства и знања, али и ради уврштавања младих као једне од примарних циљних група у оквиру рада и активности тих институција и организација и тиме створити предуслове за активно укључивање младих у процес доношења одлука битних за постизање одрживог развоја и заштиту животне средине
- Припремити и спровести посебне активности усмерена ка младима у руралним и неразвијеним срединама, ради развоја њихових капацитета и подршке постизању одрживог развоја у руралним и неразвијеним срединама, уз посебан акценат на развоју знања и вештина које доприносе очувању животне средине и одрживом коришћењу природних ресурса у руралним и неразвијеним срединама.

Предлог мера Акционог плана политике за младе за период 2011- 2014 у области: Заштита животне средине и одрживи развој

Општи циљеви:

1. Спровођење активности које имају конкретан дугорочан утицај на позитивну промену у животној средини , а притом развијају свест и понашање младих у духу одрживог развоја
2. Промовисање позитивних промена у животној средини, ради повећања могућности њиховог спровођења и у другим срединама и развоја свести код младих
3. Развој капацитета омладинских организација и организација које имају програме за младе у области заштите животне средине, одрживог развоја и коришћење обновљивих извора енергије (ОИЕ) и примена мера енергетске ефикасности
4. Умрежавање и спровођење заједничких активности омладинских организација и организација које имају програме за младе у области заштите животне средине, одрживог развоја, коришћење обновљивих извора енергије (ОИЕ) и примена мера енергетске ефикасности
5. Повезивање и сарадња омладинских организација и организација које имају програме за младе са институцијама и организацијама које се баве заштитом животне средине, одрживим развојем, коришћењем обновљивих извора енергије (ОИЕ) и применом мера енергетске ефикасности, у земљи и иностранству
6. Развој програмских активности усмерених ка младима у од стране институција и организација које се баве заштитом животне средине, одрживим развојем, коришћењем обновљивих извора енергије (ОИЕ) и применом мера енергетске ефикасности
7. Укључивање младих у процесе доношења одлука битних за постизање одрживог развоја, заштиту животне средине, коришћење обновљивих извора енергије (ОИЕ) и примену мера енергетске ефикасности
8. Реализација активности младих у руралним и неразвијеним срединама усмерених ка заштити и унапређењу животне средине и очувању природних ресурса
9. Развој капацитета омладинских организација и организација које имају програме за младе у руралним и неразвијеним срединама ради постизања одрживом коришћењу природних ресурса у руралним и неразвијеним срединама.
10. Укључивање младих из АП Војводине у регионалне и међународне пројекте намењене заштити животне средине, одрживом развоју, коришћењу обновљивих извора енергије (ОИЕ) и примени мера енергетске ефикасности.

8. Област: СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА ПРЕМА МЛАДИМА

У области Социјалне политике према младима, током реализације Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008, приоритети су стављени на пројекте који се тичу сензибилизације средине на тему младих са инвалидитетом (укључујући и едукацију за персоналну асистенцију), етничке предрасуде, рад на проблемима младих Рома и Ромкиња, као и активности усмерене ка медијацији и вршњачком насиљу.

Већина пројеката је дала акценат сензибилисању друштва кроз едукативни процес, који су најчешће пролазили средњошколци/ке. Краткорочни ефекти су показали да су програми били успешно спроведени са очекиваним бројем учесника/ца, едукативни програми неформалног образовања су били добро прилагођени узрасту, што се показало и кроз велику интеракцију и заинтересованост младих људи за учествовање. За добијање дугорочних ефеката, у наредном периоду треба јасније дефинисати инструменте за мерење успешности.

Кроз активности мањег броја пројеката директно се радило са представницима/цама јавног сектора (ЈЛС, Центри за социјални рад, полиција, саветовалишта), њиховој сензибилизацији као и директној подршци која се очекује да пружи на решавањима и раду проблема социјалне заштите.

Након реализације Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008 у овој области, изведени су следећи закључци:

- Спроведене едукације су биле успешно спроведене и њихов ефекат је био очигледан, али је број обухваћених људи био релативно мали и ефекат краткотрајан или ограниченог обима. Узимајући у обзир да су едукације неформалног карактера на теме социјалне политике постигле експанзију, пожељно је у наредном периоду усмерити се на сервисе за младе. Поједини сервиси су више сензибилисани за проблематику младих, раде особе млађе старосне доби, услуге су модификоване. Ипак, ово није појава која се среће често, те се у складу са тим отвара простор за охрабривање и подршку локалних система заједнице ка остваривању оваквих пројеката, као и поспешивању сарадње институција и удружења на локалном нивоу, те проширивању мреже помоћи као коначног резултата.
- Пројекти и програми социјалне заштите су ослоњени на професионалце/ке из ове области и мало се пажње посвећује мобилисању младих људи да се волонтерски ангажују. Њихов ангажман може бити у оквиру сервиса (вршњачко саветовалиште за младе уз супервизију професионалаца/ки), акције ка освешћивању специфичног социјалног проблема, ангажовање на привременим активностима итд.
- Акционим планом политике за младе АП Војводини за период 2005-2008 је било предвиђено да се покрене или иницира програм персоналне асистенције. Са ове тачке гледишта, је то био амбициозан циљ у чијем решавању је неопходно да учествују институције и образовне установе, а и удружења цивилног друштва која поседују неопходно практично искуство кроз различите пилот пројекте ове врсте
- Будући да су се едукативне активности показале као адекватне за подизање свесности о појединим друштвеним проблемима, било би добро наставити ту праксу користећи, још увек недовољно активирани, ресурсе вршњачке едукације. Овим путем се помаже финансијској одрживости квалитетних програма, а и млади се подстичу на развој узимајући активну улогу у неформалном образовању
- Групе младих са којима се највише радило у области Социјалне политике јесу млади са инвалидитетом, млади Роми и Ромкиње и општа популација младих везано за тематику насиља. Друге групе младих који такође доживљавају дискриминацију нису биле покривене пројектима, као што су млади различитих етничких, верских заједница, млади другачије сексуалне оријентације од хетеросексуалне, младе жене, итд.

Социјална политика према младима

Посматрајући младе као групу, видимо да она није хомогена и да у њој постоје многе подгрупе младих које, иако су пред законом све исте, не остварују једнака права као и остали. Приликом анализе стања, потребно је препознати неједнаке животне шансе појединих група младих и могуће ризике социјалне искључености.

У друштву постоје разлике које доводе до неједнаког положаја, као што су регионални положај, живот у селу или граду, припадање одређеној националној заједници итд. Управо овим групама младих треба помоћи стварањем услова за остваривање њихових права и развијање у складу са својим могућностима, аспирацијама, жељама. Постоје различите осетљиве групе младих, при чему се мисли на све групе младих који су онемогућени да остварују своја права, као што су млади са инвалидитетом, млади Роми и Ромкиње итд.

Под појмом осетљиве групе младих мисли на све категорије младих који су осујећени или онемогућени да остварују своја права.

У наставку текста ће бити споменуте само неке групе младих, што не умањује значај проблема младих који припадају другим специфичним групама.

- Млади угрожени сиромаштвом

Како истраживања говоре, сви млади су на неки начин угрожени сиромаштвом и осећају његов учинак, било да се то манифестује кроз породични живот или могућност остваривања сопствених капацитета у друштву, у контексту немогућности квалитетног испуњавања слободног времена, недостатка адекватних културних садржаја, онемогућености за путовања и слично.

Млади који живе у сиромаштву су чешће изложени хроничним болестима, поготово је изражена код оних болести које доводе до неких облика дуготрајније неспособности – инвалидитета.

Међу корисницима/цама материјалне социјалне помоћи је значајан број породица који ову могућност користе вишегенерацијски, што указује на недовољно ефикасан систем који не спречава дуготрајну зависност од социјалних служби.

- Млади са инвалидитетом

Млади са инвалидитетом чине око 10% опште популације младих. У контексту образовања, већи број (62.9%) завршава образовање на нивоу средње образовне установе, а око четвртине наставља школовање. Значајан број младих завршава своје школовање у специјалним школама, које услед застарелости образовног система није адекватно, и млади бивају обучени за занимања за којима не постоји потражња на тржишту рада.

Иако је Национална служба за запошљавање увела програме ради њиховог лакшег укључивања на тржиште рада, они су и даље у тешком социо-економском положају. Истраживања показују да су основни узроци - физичке препреке и неприхватање од стране друштвене заједнице.

Законом је предвиђено право на помоћ у кући и дневни боравак, што се ипак не остварује у многим локалним самоуправама. Право на помоћ у кући се обично намењује старијим особама и ретко проширује на особе са инвалидитетом, док су услуге дневних боравака генерално мање заступљене. Породични смештај још увек није у довољној мери развијен.

Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом (Сл. гласник РС бр. 33/06) Основни текст на снази од 25/04/2006., у примени од 25/04/2006)

Овим законом уређује се општи режим забране дискриминације по основу инвалидности, посебни случајеви дискриминације особа са инвалидитетом, поступак заштите особа изложених дискриминацији и мере које се предузимају ради подстицања равноправности и социјалне укључености особа са инвалидитетом.

- Млади Роми и Ромкиње

Млади Роми и Ромкиње су значајно мање обухваћени на свим нивоима школовања од својих вршњака и вршњакиња у општој популацији. Основну школу похађа нешто више од половине ромске деце, много њих одустаје од школовања (већином девојчице). На универзитете се уписује врло мали број ромске деце, у школској години 2006/2007 год. на територији Србије 0,06% (у популацији младих 15-20 година, Роми/Ромкиње чине 5,7%).

Као један од разлога за рано напуштање образовних установа наводи се рано склапање бракова у ромским заједницама. Проблему образовања се може додати очекивано отежавање ситуације услед повећаног доласка Рома и Ромкиња у оквиру реадмисије. Иако је подржано у оквиру Акционог плана Декаде Рома (2005-2015), потребно је уложити додатни напор у промовисању важности образовања, као и пружању систематске подршке током школовања.

Стратегија за унапређење положаја Рома у Републици Србији

Стратегија за унапређивање положаја Рома у Републици Србији поставља основе за унапређивање положаја Рома у Републици Србији и смањење разлика између ромске популације и осталог становништва. Такође, овим документом ствара се основа за идентификовање и примену мера афирмативне акције, пре свега у областима образовања, здравља, запошљавања и становања. Потписивањем *Декларације Декаде инклузије Рома 2005-2015*, у Софији 2. фебруара 2005. године од стране председника Влада земаља учесница, започела је реализација иницијативе *Декада инклузије Рома 2005-2015*.

Циљ ове међународне иницијативе која окупља државе централне и југоисточне Европе, међународне организације, удружења и представнике/це ромског грађанског друштва је унапређивање положаја Рома, као и смањивање неприхватљивих разлика између Рома и осталог дела становништва. Поред одређених приоритетних области (становљење, образовање, запошљавање и здравство), посебна пажња је посвећена и сузбијању дискриминације, смањењу сиромаштва и побољшању положаја жена, а основни принцип је и укључивање представника/ца ромских заједница у све процесе. Република Србија је председавала Декадом Рома у периоду од 01. јула 2008. године до краја јуна 2009. године.

- Осетљиве групе младих с обзиром на пол

Разлике код младих у односу на пол постоје у више друштвених сфера. У образовању још увек преовладавају стереотипна приказивања мушке и женске улоге. Током школовања, опада број младих жена, а исто тако је већи број њих изложен незапослености и дугорочној незапослености.

Родно засновано насиље, као питање безбедности младих жена, озбиљно је питање којим се треба бавити. Према истраживању које је спроведено између 1998. и 2003. године, свака осма девојка је пријавила да је била сексуално узнемиравана или малтретирана (силовање, покушај силовања, инцест, злоупотреба положаја, уцењивање). У највећем броју случајева су почионици познати, а већина случајева је трајала годинама.

Разлике с обзиром на пол постоје и области здравља (нпр. младе жене су више изложене ХИВ инфекцији него младих мушкараца), спорта (истраживања студентске популације у АП Војводини показују да се младићи више баве спортом него девојке), запослености, изложености факторима ризика сиромаштва.

Сексуална оријентација некада може бити узрок дискриминације и неповољног положаја. У том контексту су познати случајеви насиља према младима другачије сексуалне оријентације од хетеросексуалне, односно истополне оријентације.

Закон о забрани дискриминације („Сл. гласник РС“, бр. 22/2009)

Закон о забрани дискриминације забрањује дискриминацију на основу пола (члан 20). Према овом Закону, дискриминација постоји ако се поступа противно начелу равноправности полова, односно начелу поштовања једнаких права и слобода жена и мушкараца у политичком, економском, културном и другом аспекту јавног, професионалног, приватног и породичног живота. Забрањено је и физичко и друго насиље, експлоатација, изражавање мржње, омаловажавање, уцењивање и узнемиравање с обзиром на пол, као и јавно заговарање, подржавање и поступање у складу са предрасудама, обичајима и другим друштвеним обрасцима понашања који су засновани на идеји подређености или надређености полова, односно стереотипних улога полова.

Закон о равноправности полова („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009)

Овим законом уређује се стварање једнаких могућности остваривања права и обавеза, предузимање посебних мера за спречавање и отклањање дискриминације засноване на полу и роду и поступак правне заштите лица изложених дискриминацији.

Равноправност полова подразумева равноправно учешће жена и мушкараца у свим областима јавног и приватног сектора, у складу са општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима, Уставом Републике Србије и законима, и сви су дужни да је поштују. Јемчи се равноправност полова, у складу са општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима, Уставом и законима. Органи јавне власти развијају активну политику једнаких могућности у свим областима друштвеног живота. Политика једнаких могућности подразумева равноправно

учешће полова у свим фазама планирања, доношења и спровођења одлука које су од утицаја на положај жена и мушкараца.

Дискриминација по основу пола је свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства) које има за циљ или последицу да лицу или групи отежа, угрози, онемогући или негира признање, уживање или остваривање људских права и слобода у политичкој, економској, друштвеној, културној, грађанској, породичној и другој области.

На основу члана 45. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07 и 65/08), Влада доноси *Националну стратегију за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности*.

Национални план активности за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности (НПА) је стратешки документ Владе, који утврђује целовиту и усклађену политику државе у циљу елиминисања дискриминације жена, побољшања њиховог положаја и интегрисања родне перспективе у све области деловања институција система, као предуслов демократизације друштва и његовог одрживог развоја. Документ дефинише политику једнаких могућности, утврђује циљеве, мере и план активности ради побољшања друштвеног положаја жена и унапређивања родне равноправности, за период 2007-2010. У документу су идентификовани основни проблеми у остваривању, заштити и унапређивању права жена, утврђени су приоритети деловања, одређени су носиоци активности, као и временски оквир за њихову реализацију. НПА је прекретница у јавној политици према женама и основни је инструмент за мобилизацију свих социјалних ресурса у циљу постизања родне равноправности. Индикатори у остваривању циљева НПА и динамика у предузимању планираних активности и мера, биће утврђени Планом реализације НПА.

- **Стратегија за заштиту насиља у породици и других облика родно заснованог насиља у АПВ за период 2008-2012**

Скупштина АП Војводине је на својој четвртој седници, одржаној 23.9.2008. године, прихватила *Стратегију за заштиту од насиља у породици и других облика родно заснованог насиља у АПВ за период од 2008-2012* (Одлуку о доношењу Стратегије донела је Скупштина АП Војводине 23. септембра 2008, Сл. лист бр.20/2008). Стратегију је израдила радна група коју је формирао Покрајински секретаријат за рад, запошљавање и равноправност полова, у сарадњи са Покрајинским омбудсманом и другим надлежним покрајинским секретаријатима, а чиниле су је експерти/киње из области права, представници/це институција које се непосредно баве спречавањем насиља или решавањем случајева насиља у породици и насиља над женама, као и представници и представнице цивилног сектора.

Стратегијом је предвиђено стварање услова за систематско праћење појаве насиља у породици и родно заснованог насиља, стварање нових и јачање постојећих капацитета за сречавање и решавање случајева насиља у АП Војводини, као и за подршку жртава насиља, и стварање оквира за успостављање нулте толеранције према овом виду кршења људских права. У складу са завршним одредбама Стратегије, ради конкретног спровођења дефинисаних мера и одређивања активности кроз које се постижу циљеви овог документа, израђен је Акциони план за имплементацију Стратегије.

Пројекат покрајинског Покрајинског секретаријата за рад, запошљавање и равноправност полова *«Ка свеобухватном систему за сузбијање насиља над женама»* (пројекат подржава Фонд УН за подршку акцијама против насиља над женама) настоји да допринесе спровођењу Стратегије за заштиту од насиља у породици и других облика родно заснованог насиља у АП Војводини за период од 2008-2012.

Потреба за спровођењем посебних мера које су усмерене на превенцију и сузбијање насиља над женама и насиља у породици проистиче из чињенице да је насиље над женама један од најучесталијих видова кршења људских права жена, који оставља последице не само на живот жртве и породице, већ и на развој друштва уопште.

У претходном периоду знатно је порасла свест јавности о насиљу и насилном понашању као о друштвено неприхватљивој појави, као и томе да насиље није приватан, већ друштвени проблем. У прилог ове, говоре и подаци Покрајинског омбудсмана према којима је број пријављених случајева насиља у породици готово двоструко порастао у претходне три године, што свакако говори о томе да је порасло поверење грађана и грађанки у институције и службе које се баве превенцијом и заштитом од насиља. Циљна група пројекта су жене и девојке, а посебно жене из посебно угрожених група (жене са села, избегле, интерно расељене жене, адолесценткиње, Ромкиње, жене које живе у сиромашту, жене са инвалидитетом, жене различите сексуалне оријентације).

- Млади родитељи

Млади родитељи, поготово младе самохране мајке, представљају осетљиву групу када је у питању процес образовања, што касније може проузроковати проблемом сиромаштва. Рано родитељство је најчешће повезано са проблемом становања и запошљавања. Такође, млади људи, некада неприпремљени адекватно на родитељство, сусрећу се са различитим васпитним и социјалним проблемима.

Породични закон

Овим законом уређују се: брак и односи у браку, односи у ванбрачној заједници, односи детета и родитеља, усвојење, хранитељство, старатељство, издржавање, имовински односи у породици, заштита од насиља у породици, поступци у вези са породичним односима и лично име.

- Млади улице

Према подацима полиције, број деце и младих који живе и раде на улици је у Републици Србији је око 400 (око 200 је у Београду). Поуздано се може претпоставити да је овај број већи. Ови млади су најчешће ускраћени за систематску и континуирану помоћ, а постоји и значајан ризик да постану жртве трговине људима.

Нацрт закона о социјалној заштити (у изради је)

Овим законом уређује се систем социјалне заштите, циљеви и начела социјалне заштите, права и услуге социјалне заштите, облици организовања пружања услуга социјалне заштите, права и обавезе корисника/ца, надзор над радом установа социјалне заштите и других пружалаца услуга социјалне заштите, подршка и унапређење квалитета стручног рада, независни мониторинг пружања услуга социјалне заштите, поступак за коришћење услуга и остварење права на материјалну подршку, средства за остваривање и финансирање социјалне заштите, као и друга питања од значаја за социјалну заштиту.

Предлог мера Акционог плана политике за младе за период 2011-2014 у области: Социјална политика према младима

Општи циљеви:

1. Развијати услуге (сервисе, саветовалишта и слично) као подршку младима за живот у породици и природном окружењу
2. Развијати социјалне услуге у локалној заједници као подршку младима
3. Развијати саветовалишта и друге облике саветодавног рада за младе
4. Радити на повећању свести младих из осетљивих група о њиховим правима
5. Укључити младе из осетљивих група у активан друштвени живот
6. Повећати доступност културних садржаја за младе из осетљивих група
7. Радити на смањивању предрасуда према младима из осетљивих група
8. Осигурати остваривање права свих младих на адекватно образовање уз обезбеђивање једнаких могућности за учење и развој
9. Повећати запошљавање младих који припадају осетљивим групама
10. Промовисати родну равноправност.

9. Област: БЕЗБЕДНОСТ МЛАДИХ

Пут до стварања одрживе безбедносне заједнице није једноставан, али постоји низ заједничких вредности, норми, правила и начела, који данас представљају њену основу. Те вредности су: поштовање људског достојанства, слободе, демократије, једнакости, владавине права и поштовање људских права. Суштинске вредности на којима почива и сама европска безбедносна заједница су: отвореност, транспарентност, предвидљивост, прилагодљивост, уздржавање од употребе силе и сарадња. „Безбедност је предуслов развоја“, стоји и у Европској стратегији безбедности, темељном документу европске спољне и безбедносне политике.

Безбедност и право на здравље су основна људска права, а хуманост једног друштва огледа се у ставу према степену безбедности, квалитету живота и нивоу здравља становника.

С обзиром да безбедност младих представља приоритетни циљ државне политике веома је важно да се тај приоритет поштује и на покрајинском нивоу. Потписивањем Уговора са Колаборативним центром Светске здравствене организације за промоцију безбедних заједница са Каролинска института из Стокхолма, две општине у Војводини су проглашене Безбедним заједницама, Бачки Петровац и град Нови Сад.

У време настанка и реализације Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008, који се састојао од осам области, област безбедност младих није била довољно препозната као битна и приоритетна потреба младих, да би се нашла као појединачно, независно поглавље.

На основу евалуационог извештаја о спровођењу Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008, указано је на постојање потребе за унапређењем безбедности младих и имплементацијом пројеката са активностима усмерених ка медијацији, превенцији насиља (посебно вршњачко и родно засновано насиље) и промоцији ненасилне културе. Бављење овим темама је било специфично заступљено само у оквиру области Социјалне политике према младима и Здравља младих (мере 3.5. Повреде) и то на посредан начин. Мере Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008, у оквиру области Социјалне заштите су константна едукација о насиљу, ненасилној комуникацији и правној регулативи у овој области. Није постојао ни један пројекат који се бавио правном регулативом у овој области или безбедношћу младих у саобраћају.

Потреба на терену за системском бригом и променом у домену безбедне средине за младе утицала је на процес издвајања ове области и проблематике младих у сфери безбедности као равноправну са осталим у оквиру Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014.

Присутност насиља и осећање небезбедности младих у својим срединама, као и недостатак свеобухватних стратегија и механизма за суочавање са тим проблемима су довољни индикатори за успостављањем трајнијих параметара који ће доприносити стварању безбедније и подстицајније средине за лични и социјални развој сваке младе особе у АП Војводини.

Устав Републике Србије гарантује свим грађанима/кама право на личну слободу и безбедност. Безбедност представља предуслов за лични и социјални развој младих.

Најзначајније изазове, ризике и претње по безбедност младих представљају криминал, насиље и саобраћајне незгоде.

Бурна прошлост, обележена војним сукобима и конфликтима, порастом сиромаштва и хиперинфлације, разарањем система вредности, међународном изолацијом и репресијом, као и светска економска криза учинили су се да се у Србији данас само 5,5 % младих осећа безбедним. Као резултат свега тога велики број младих напушта земљу у жељи за безбеднијом заједницом и сигурнијом будућношћу. Управо у тим настојањима за обезбеђивањем егзистенцијалних услова за живот, млади су честа мета разних манипулација.

Трговина и кријумчарење људи су један од заступљенијих облика организованог криминала. Преовлађује тзв. унутрашња трговина, с обзиром да је од укупно 75 жртава – 69 домаћих држављана. Забрињава чињеница да је међу жртвама највећи број деце и малолетних лица (око 60%).

Такође, млади су најчешће починиоци али и жртве криминала. Истраживања говоре да је насиље међу младима у порасту, без обзира да ли се ради о вршњачком насиљу, насиљу у адолесцентским везама, насиљу у породици, електронском насиљу или системско политичком насиљу. Нове технологије, као што су мобилни телефони и Интернет (посебно *YouTube*, *Facebook*, *My Space*, итд.) доприносе порасту насиља међу младима и отварају простор за злоупотребу слободног времена. Позитивне тенденције су присутне у сузбијању малолетничке делинквенције (смањен је број кривичних дела малолетника за 9,4%, као и број пријављених малолетних учинилаца за 4,4%).

Према *Еусенку (1964)* друштво одређује шта је деликвентно, а што не, што доводи до закључка да одређено понашање које је у једној култури декларисано као нормално, у другој може бити преступно.

У средствима јавног информисања се упозорава на изражену присутност насиља у школама. Овакво стање потврђују и малобројна истраживања у којима се наводи како је последњих 10 година дошло до повећања насиља у школама.

Испитаници/це извештавају и о присуству физичког насиља, 48.7% испитаника/ца оцењује да агресивност неких ученика/ца угрожава и њихову безбедност. Већина 76.9% испитаника/ца сматра да би се бојало пријавити насиље због страха од освете, 16.1% испитаника/ца не би никоме пријавило да трпи насиље. Што се тиче присуствовања у неком од видова насиља, утврђено је да је њих 78,8% присуствовало тучама, 18,6% пљачкама, 9,5% сексуалном злостављању, 24,4% пуцњави, 57,1% застрашивању.

Резултати најновијег истраживања *UNICEFA*, спроведеног 2010. године у девет средњих школа у АП Војводини показују да је најучесталији облик психолошког насиља исмевање и вређање (вербално насиље), а да је најучесталији облик физичког насиља отимање новца и уништавање ствари. Забрињавајући подаци су и да је 9.5% ученика/ца носило у школу оружје.

Према истраживању Покрајинског секретаријата за спорт и омладину о квалитету живота младих у АП Војводини, изворима стреса и начинима њиховог савладавања (2008), које је обухватило 1500 младих са територије АП Војводине узраста од 15-21 године, најважније стресне ситуације у вези са школом представљају: вербални сукоб са вршњаком (53,1%), затим исмевање (34,8%) и физички обрачун са вршњаком (30,2%). Такође, показало се да је поред вршњачког, заступљено и вербално насиље између наставника/ца и ученика/ца, јер се 43,2% испитаника/ца изјаснило да је имало сукоб са њима.

Неразвијена инфраструктура, слаба саобраћајна култура и неадекватност саобраћајне законске регулативе чине да по броју саобраћајних незгода и жртава Србија спада међу саобраћајно најмање безбедне државе у Европи. Најчешћи починиоци/це саобраћајних незгода су управо млади.

У мају 2010. године је донет и *Закон о безбедности саобраћаја на путевима*, који доноси потпуно нова решења са циљем дисциплиновања свих учесника/ца у саобраћају, а тиме и њихове боље заштите и смањења тешких последица саобраћајних незгода. „Стање безбедности саобраћаја карактеришу позитивне тенденције по свим основним параметрима. Смањен је број саобраћајних незгода са настрадалим лицима за 3%, број погинулих за близу 10%, као и број повређених за нешто више од 1%. Смањена је угроженост деце у саобраћају (за половину је мање погинуле деце у односу на једанаест месеци претходне године)“.

Национална стратегија за младе има за циљ стварање системских предуслова за сигурност и несметан развој свих категорија младих људи у Србији.

Полазећи од тога, Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014 ће у наредном периоду посебну пажњу поклањати поменути проблемима младих.

У складу са тиме, руководићемо се следећим општим циљевима за подстицање безбедности младих:

Опште препоруке за Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2011–2014 у области: Безбедност младих

- Промовисање и покретање локалног акционог плана за превенцију насиља и заштиту деце и младих
- Промовисање културе ненасиља у школама и побољшање и унапређење стања безбедности у школама
- Умрежавање и развој капацитета установа и удружења у АП Војводини чији је примарни циљ превенција насиља
- Унапређење механизма превенције насиља у породици које укључује младе као оне који трпе насиље или оне који врше насиље
- Ангажовање и учешће младих у конкретним активностима на локалном нивоу усмереним ка унапређењу безбедности младих
- Активности усмерене ка медијацији и решавању проблема вршњачког насиља
- Едукација о насиљу, ненасилној комуникацији и правној регулативи у овој области
- Институционално оснаживање сектора безбедности у циљу унапређивања, оставривања и заштите људских права и права младих
- Развијати образовне програме и креирати процедуре за препознавање свих облика насиља
- Спровести истраживања везана за ову област
- Континуирано промовисати безбедносну културу путем медијских кампања и кроз образовање
- Развијање културе навијања и промоца фер-плеја.

Предлог мера Акционог плана политике за младе за период 2011- 2014 у области: Безбедност младих

Општи циљеви:

1. Институционално оснажити сектор безбедности у циљу унапређења, остваривања и заштите људских права и права младих
2. Развијати безбедносну културу код младих
3. Стварати безбедније школско окружење
4. Повећати безбедност младих на јавним местима
5. Превенција и сузбијање насиља у породици
6. Стварати услове за примену алтернативних мера које се изричу младима у сукобу са законом
7. Подржати истраживања о насиљу међу младима и над младима
8. Подстицати и стварати сигурније окружење на спортским објектима
9. Креирање безбедног окружења на интернету и превенција електронског насиља/*syber* насиље.

АКЦИОНИ ПЛАН

I Област: ОБРАЗОВАЊЕ МЛАДИХ

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
1. Повећан обухват младих системом средњег и високог образовања	1.1. Промоција образовања као фактора социјалног и друштвеног благостања појединца/ки	- Број младих обухваћених системом средњег и високог образовања - Број подржаних пројеката	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Образовне установе Удружења	ПС за спорт и омладину Други извори финансирања	2011-2014
	1.2. Повећање броја високообразованих младих	- Број реализованих промоција средњих школа/факултета у основним/средњим школама у руралним срединама - Број младих са завршеним средњим и високим образовањем - Процентуално повећање проходности на више године студија	МО МОС ПС за спорт и омладину Удружења Образовне установе	ПС за спорт и омладину Други извори финансирања	2012-2013
	1.3. Повећање квота за упис у установе средњег и високог образовања чији је оснивач АП Војводина за 5% годишње	- Број расположивих места за упис у средње образовне установе и у установама високог образовања - Број младих обухваћених системом средњег и високог образовања	МП ПС за спорт и омладину ПС за образовање Образовне установе	ПС за образовање	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
2. „Друга шанса“ – програм доквалификације и преквалификације младих у систему средњешколског образовања	2.1. Подршка развоју и унапређењу програма које спроводе средње школе по моделу менторског рада са младима намењених доквалификацији и преквалификацији младих који су без посла или имају неадекватно запослење	- Број обухваћених образовних институција - Број понуђених програма за до/пре-квалификацију - Број младих обухваћених програма за до/пре-квалификацију - Публикован водич о могућностима младих за до/пре-квалификацију	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Образовне установе Удружења	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Образовне установе Други извори финансирања	2011-2014
3. Учешће младих кроз институције ученичких/студентских парламената у унапређењу наставних садржаја и развоју програма ваннаставних активности и обуке	3.1. Подршка учешћу ученичких/студентских парламената у унапређењу наставних садржаја и развоју програма ваннаставних активности и обуке	- Број пројеката - Број ученичких/студентских парламената обухваћених пројектима - Број обухваћених образовних институција - Публикован водич за учешће младих у унапређењу наставних садржаја и развоју програма ваннаставних активности и обуке	ПС за спорт и омладину Удружења КЗМ	ПС за спорт и омладину МОС Други извори финансирања	2011-2012
	3.2. Обука чланова/лица ученичких/студентских парламената за учешће у унапређењу наставних садржаја и развој програма ваннаставних активности и обуке	- Број пројеката - Број ученичких/студентских парламената који су прошли обуку	ПС за спорт и омладину Удружења КЗМ	ПС за спорт и омладину Други извори финансирања	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
4. База података организација и програма неформалног образовања	4.1. Развој базе података организација и програма неформалног образовања	- Развијена <i>on-line</i> база података - Број организација уведених у базу - Број регистрованих програма - Актуелност доступних информација	ПС за спорт и омладину	ПС за спорт и омладину	2011 и континуирано
	4.2. Промоција стандарда квалитета програма неформалног образовања и њихове акредитације	- Број пројеката - Обухват пројеката - Број акредитованих организација/ програма	ПС за спорт и омладину Удружења	ПС за спорт и омладину	2011-2012
5. Повећан обухват младих програмима неформалног образовања	5.1. Промоција значаја и предности неформалног образовања	- Број пројеката - Обухват пројеката - Објављена публикација о значају, предностима и програмима неформалног образовања	ПС за спорт и омладину Удружења	ПС за спорт и омладину Други извори финансирања	2011-2014
	5.2. Сарадња државних институција, установа формалног образовања и организација које пружају програме неформалног образовања за младе у циљу промоције неформалног образовања и његове боље искоришћености	- Установљен Савет за развој неформалног образовања - Број потписаних протокола о сарадњи	МП ПС за спорт и омладину ПС за образовање Образовне установе Удружења МОС КЗМ	ПС за спорт и омладину МОС	2011-2012
	5.3. Подршка програмима неформалног образовања (семинари, радионице и сл.)	- Број младих који су учествовали у подржаним програмима неформалног образовања - Број младих који су се први пут појавили у програму неформалног	ПС за спорт и омладину Удружења	ПС за спорт и омладину МОС Други извори финансирања	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
		образовања			
	5.4. Школске секције: Унапређење квалитета и квантитета школских секција (драмска, литерарна, фолклорна, новинарска, еколошка...). Приближавање наставних садржаја ученицима/цама средњих школа на атрактиван и модеран начин и повећање обухвата младих програмима школских секција	- Број секција и квалитет рада (евалуација) - Број младих обухваћених радом у школским секцијама	Образовне установе ПС за образовање ПС за спорт и омладину Удружења	ПС за образовање ПС за спорт и омладину Образовне установе ЈЛС Други извори финансирања	2011-2014
	5.5. Допунски рад у школама: Унапређење квалитета и квантитета допунског рада са младима који имају потешкоће у савладавању редовног наставног градива	- Број програма	Образовне установе ПС за спорт и омладину ПС за образовање Удружења	Образовне установе ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања	2011-2014
	5.6. Рурални развој: Подршка програмима неформалног образовања који се спроводе у руралним срединама	- Број организација неформалног образовања које програме спроводе у руралним срединама - Број младих из руралних средина који су учествовали у програму неформалног образовања	ПС за спорт и омладину Удружења КЗМ	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС Други извори финансирања	2011-2014
6. Вреднован волонтерски рад, знања и вештине стечене током волонтерског рада и стручне праксе	6.1. Промоција волонтерског рада и стручне праксе као начина стицања практичних знања и вештина	- Број подржаних пројеката - Број младих обухваћених пројектима - Публикован водич кроз стручну праксу	ПС за спорт и омладину МОС МП Удружења КЗМ	ПС за спорт и омладину МОС ЈЛС Други извори финансирања	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	6.2. Подршка успостављању система радне праксе за средњошколце/ке и студенте/киње	- Број школа/универзитета укључених у програм стручне праксе - Број ученика/ца и студената/киња који су се пријавили за стручну праксу - Број компанија у којима се обавља стручна пракса - Број ученика/ца и студената/киња који су прошли стручну праксу - Евалуација стучне праксе	ПС за спорт и омладину ПС за образовање МОС МП Удружења КЗМ Образовне установе	ПС за спорт и омладину МОС ЈЛС Други извори финансирања	2011-2014
7. Повећан број младих који имају приступ интернету и користе интернет за учење и стицање знања	7.1. Јачање капацитета младих за употребу интернета за учење и стицање знања и унапређење рачунарске писмености међу младима у АП Војводини	- Број реализованих едукација за употребу интернета за учење и повећање рачунарске писмености - Број учесника/ца едукација - Публикован водич за коришћење интернета за учење	ПС за спорт и омладину КЗМ Удружења	ПС за спорт и омладину МОС Други извори финансирања	2011-2014
	7.2. Подршка пројектима оснивања центара за учење путем интернета, набавка рачунарске опреме и обука стручних лица и наставног кадра за помоћ младима у коришћењу интернета	- Број отворених центара за учење путем интернета - Набављена рачунарска опрема - Број реализованих едукација - Број обучених лица и наставног кадра за помоћ младима у коришћењу интернета	ПС за спорт и омладину Удружења КЗМ	ПС за спорт и омладину МОС ЈЛС Други извори финансирања	2011-2014
	7.3. Подршка употреби <i>on-line</i> учења код младих који су ван система формалног	- Број младих ван система формалног образовања који су	ПС за спорт и омладину КЗМ	ПС за спорт и омладину ЈЛС	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	образовања	прошли обуку из употребе рачунара - Број младих ван система формалног образовања обучених да користе интернет за стицање знања	Удружења	Други извори финансирања	
8. Развијено каријерно вођење и саветовање за младе за ефикасно управљање каријером	8.1. Истраживање о потребама локалне привреде ради ефикаснијег вођења и саветовања приликом одабира професије	- Број спроведених истраживања - Број презентација истраживања у школама - Број обухваћених ученика/ца	ЈЛС Образовне установе Удружења ПС за образовање ПС за спорт и омладину	ЈЛС Образовне установе ПС за образовање ПС за спорт и омладину Други извори финансирања	2011-2014
	8.2. Промоција каријерног вођења и саветовања и учења током читавог живота	- Публикован водич о каријерном вођењу - Промотивни материјали о учењу током целог живота - Обухват младих	ПС за спорт и омладину МОС Удружења	ПС за спорт и омладину МОС	2011-2014
9. Подршка изузетним постигнућима даровитих младих у различитим областима	9.1. Подршка учешћу даровитих младих у програмима формалног и неформалног образовања	- Број младих који су учествовали у програмима - Број програма	ПС за спорт и омладину МОС	ПС за спорт и омладину МОС	2011-2014
	9.2. Подршка укључивању даровитих младих у научно-истраживачки рад и промоција науке и истраживања међу младима	- Број младих укључених у научно-истраживачки рад - Број пројеката - Обухват подржаних пројеката	ПС за спорт и омладину Образовне установе МОС МП	ПС за спорт и омладину МОС МП Други извори финансирања	2011-2014
	9.3. Подршка у остваривању изузетних постигнућа младих у уметности и спорту и промоција њихових успеха	- Број младих који су добили подршку - Број и значај постигнућа	ПС за спорт и омладину МОС МП Образовне установе	ПС за спорт и омладину МОС Други извори финансирања	2011-2014
	9.4. Формирање Фонда за даровите ради обезбеђивања рада и такмичења у континуитету	- Формиран Фонд за даровите - Број подржаних даровитих младих	ПС за спорт и омладину	ПС за спорт и омладину Други извори финансирања	2011 и у континуитету
10. Унапређење наставе	10.1. Промена програма	- Промењен програм	ПС за спорт и	ПС за спорт и	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
физичког васпитања и развој школског спорта	физичког васпитања у основним и средњим школама и организовање физичког васпитања на универзитетима	физичког васпитања у основним и средњим школама - Развијен програм физичког васпитања на универзитетима	омладину ПС за образовање МОС МП	омладину ПС за образовање МОС	
	10.2. Афирмација школске спортске секције и учешће што већег броја ученика/ца, посебно оних који се не баве спортом у спортским клубовима; увођење експерименталног модела школског спорта са модерним спортским дисциплинама	- Број учесника/ца који учествују у раду школских спортских секција - Имплементиран експериментални модел школског спорта	ПС за спорт и омладину ПС за образовање МОС МП	ПС за спорт и омладину ПС за образовање МОС Други извори финансирања	2011-2014
	10.3. Коришћење физкултурне сале и спортских простора школе за потребе ученика/ца ван наставе и током распуста. Интензивирање и унапређење сарадње школа са локалним спортским клубовима и спортским савезима	- Број термина који се користе искључиво за потребе ученика/ца ван наставе и у периодима распуста - Број ученика/ца обухваћених спортским програмима који се реализују у сарадњи са локалним спортским клубовима и спортским савезима	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Грански спортски савези Образовне установе Спортске оргасанизације МОС МП	ПС за спорт и омладину ПС за образовање МОС Други извори финансирања	2011-2014

II Област: ЗАПОШЉАВАЊЕ МЛАДИХ

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
1. Побољшање информисаности младих о могућностима запошљавања, слободним радним местима и траженим занимањима (за лакше проналажење запослења и/или самозапошљавање, за смањење дужине чекања на прво запослење, као и за скраћење периода незапослености између два посла)	1.1. Промоција постојећих и новоуведених програма запошљавања младих (прво запослење – приправници/це, ново запошљавање и др.)	- Степен обавештености младих о постојећим и новоуведеним програмима запошљавања - Број младих укључених у програме запошљавања	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ Удружења грађана	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ ЈЛС	2011–2014
	1.2. Промоција програма за самозапошљавање младих (предузетништво)	- Степен обавештености младих о доступним погодностима за самозапошљавање (укључујући и удруживање) - Број младих предузетника/ца – почетника/ца	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ Удружења грађана	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за привреду НСЗ ЈЛС	2011–2014
	1.3. Подстицање послодаваца за отварање нових радних места, њихово оглашавање ⁶ и запошљавање младих на слободним пословима	- Проценат смањења дужине чекања на прво запослење младих незапослених лица - Проценат скраћења времена незапослености младих између два посла	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ Удружења грађана	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за привреду НСЗ ЈЛС	2011–2014
2. Едукација младих за стицање додатних знања и вештина (за повећање)	2.1. Спровођење обука младих за планирање каријере, писање радне биографије (CV), састављање мотивационог писма и понашања на разговору о запослењу са послодавцем	- Број спроведених обука - Број младих који су прошли обуке	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ Удружења грађана	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ ЈЛС	2011–2014

⁶ На основу Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Сл. гл. РС“ бр. 36/2009 од 15.05.2009. год.) више не постоји обавеза послодаваца да Националној служби за запошљавање достављају пријаве о слободним радним местима.

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	2.2. Организација информатичких курсева, учење страних језика (енглески и др.) и сл. за младе	- Број одржаних курсева - Број младих који су завршили курсеве и добили одговарајуће сертификате (посебно оне акредитоване – међународно признате)	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ Удружења грађана	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ ЈЛС	2011–2014
	2.3. Организација тренинга за младе за усвајање вештина преговарања, презентације, пословне комуникације и кореспонденције и сл. (тзв. "soft skills")	- Број организованих тренинга - Број младих који су похађали тренинге	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ Удружења грађана	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за привреду НСЗ ЈЛС	2011–2014
	2.4. Реализација програма доквалификације и преквалификације младих незапослених лица у складу са потребама послодаваца и/или тржишта рада	- Број реализованих програма доквалификације и преквалификације - Број доквалификованих и преквалификованих младих незапослених лица	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ Заинтересовани послодавци Образовне установе	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова Заинтересовани послодавци НСЗ ЈЛС	2011–2014
	2.5. Укључивање младих у обуке за писање бизнис планова (предузетништво) уз претходно прилагођавање постојећих програма тој циљној групи	- Број одржаних обука - Број младих полазника/ца обуке - Број реализованих пословних идеја младих	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за привреду НСЗ Регионалне агенције и агенције за развој МСП	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за привреду НСЗ ЈЛС	2011–2014
	2.6. Спрвођење програма обука из елементарних занимања за младе без квалификација	- Број спроведених програма обука - Број младих који су завршили обуку и стекли квалификацију	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ Заинтересовани послодавци Образовне установе	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ Заинтересовани послодавци	2011–2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
3. Подршка младим предузетницима (за унапређивање предузетничке културе и успешну одрживост малог бизниса)	3.1. Пружање подршке младим предузетницима/цама (стручна помоћ, менторинг и др.)	- Обухват младих предузетника/ца којима је пружена подршка - Број младих предузетника/ца који су опстали на тржишту	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за привреду НСЗ Регионалне агенције и агенције за развој МСП	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за привреду НСЗ ЈЛС	2011–2014
	3.2. Додела субвенција за самозапошљавање младих (укључујући и удруживање) и одобравање <i>start-up</i> кредита за младе предузетнике/це – почетнике/це	- Број додељених субвенција за самозапошљавање младих - Број одобрених кредита за младе предузетнике/це – почетнике/це	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за привреду НСЗ ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за привреду НСЗ ЈЛС Фондови АПВ	2011–2014
	3.3. Успостављање и подстицање рада инкубатор центара за бригу о самоодрживости младих предузетника/ца (бесплатне правне, књиговодствене и маркетиншке услуге, саветодавна помоћ)	- Број основаних инкубатора за младе предузетнике/це - Број корисника/ца инкубатор центара	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за привреду НСЗ ЈЛС Удружења грађана	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за привреду НСЗ ЈЛС	2013–2014
	3.4. Субвенционисање младих предузетника/ца за отварање нових радних места	- Број корисника/ца субвенције - Број новозапослених код младих предузетника/ца	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ ЈЛС	2011-2014
4. Упознавање младих са светом рада током школовања и непосредно по завршетку	4.1. Подстицање организовања стручне праксе ученика/ца и студената/киња на завршним годинама (за посебно талентоване и у иностранству – упознавање са dobrим праксама)	- Број ученика/ца и студената/киња који су обавили стручну праксу или били укључени у неки од облика стажирања, волонтерског рада и сл. - Број послодаваца код којих се одржавала стручна пракса, стажирање и сл.	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ Образовне институције Заинтересовани послодавци ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ Заинтересовани послодавци ЈЛС	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	4.2. Формирање центара за развој каријере и подршка њиховом раду	- Број основаних центара за развој каријере - Број корисника/ца услуга центра за развој каријере	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ ЈЛС	2011–2014
	4.3. Спречавање депрофесионализације младих кроз подршку њихове мобилности (територијалне покретљивости) ради стицања радног искуства у срединама које имају дефицит одређених занимања	- Број младих, образованих незапослених лица који су прихватили да неко време раде у средини где се тражи њихово занимање - Број младих који су се са стеченим радним искуством након одређеног времена вратили у своју средину и добили посао у струци	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за привреду Заинтересовани послодавци НСЗ ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за привреду НСЗ ЈЛС	2011–2014
5. Подстицање запошљавања посебно угрожених група младих (постизање социјалне инклузије на тржишту рада и остваривање политике једнаких могућности за све)	5.1. Развијање програма запошљавања младих са инвалидитетом и субвенционисање послодаваца за прилагођавање радних места потребама особа са инвалидитетом	- Број младих са инвалидитетом који су се запослили - Број послодаваца који су примили у радни однос младе са инвалидитетом	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ Заинтересовани послодавци ЈЛС Удружења грађана	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ ЈЛС	2011–2014
	5.2. Укључивање младих Рома/Ромкиња у програме и мере запошљавања	- Обухват младих Рома/Ромкиња програмима и мерама запошљавања - Број младих Рома/Ромкиња који су добили посао	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ ЈЛС	2011–2014
	5.3. Спровођење родно осетљивих програма запошљавања и самозапошљавања младих	- Учешће младих жена у програмима запошљавања и самозапошљавања - Удео жена у оквиру младих који су се запослили или започели сопствени бизнис	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ ЈЛС	2011–2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	5.4. Подршка осталим младим незапосленим лицима који спадају у групу теже запошљивих и маргинализованих – подизање нивоа њихових компетенција	- Број младих припадника/ца теже запошљивих и маргинализованих група који су пронашли пристојно, легално запослење	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ ЈЛС	2011–2014
6. Активно учешће цивилног сектора у изради и спровођењу стратегија / програма / акционих планова запошљавања, на свим нивоима (локалном, регионалном, покрајинском) (за успостављање одрживих партнерстава)	6.1. Оснивање и ојачавање удружења грађана која се баве питањима запошљавања и самозапошљавања младих, односно заштитом интереса незапослених	- Број основаних организација	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова Удружења грађана	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова Фонд за развој непрофитног сектора АПВ	2011–2014
	6.2. Учешће представника/ца цивилног сектора у раду постојећих и новоформираних Савета за запошљавање на покрајинском и локалном нивоу ⁷	- Број оформљених савета за запошљавање - Број донетих Локалних акционих планова запошљавања	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова НСЗ ЈЛС Удружења грађана	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за локалну самоуправу и међуопштинску сарадњу НСЗ ЈЛС	2011–2014
	6.3. Укључивање представника/ца цивилног сектора у друга формална и неформална партнерства која се баве младима и питањима која се тичу запошљавања	- Број успостављених партнерстава	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова Фонд за развој непрофитног сектора ЈЛС Удружења грађана	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова Фонд за развој непрофитног сектора ЈЛС	2011–2014

⁷ Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Сл. гл. РС“ бр. 36/2009 од 15.05.2009. год.) у глави II (чл 28-30.), регулишу се оснивање и делокруг послова савета за запошљавање на свим нивоима (републичком, покрајинском и локалном).

III Област: ЗДРАВЉЕ МЛАДИХ

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
1. Промовисани и развијени здрави стилови живота, очувано и унапређено здравље младих	1.1 Промовисати и развијати превентивне програме усмерене на развој здравих стилова живота и вештина за здраво живљење (информисање, едуковање и саветовање)	- Број реализованих превентивних програма о здравим стиливима живота - Број младих који су прошли кроз превентивне програме усмерене на развој вештина и здравих стилова живота	Удружења Омладинске организације Институт за јавно здравље Војводине Здравствене службе Образовне установе КЗМ	ПС за спорт и омладину ЈЛС	2011 - 2014
	1.2 Развијати и спроводити програме заштите здравља младих у школским срединама према моделу «Образовне установе усмерене на здравље», Светске здравствене организације	- Број школа која спроводе програм «Образовне установе усмерене на здравље» - Број младих који учествују у програмима «Образовне установе усмерене на здравље» - Број наставника/ца и школских стручних сарадника/ца ангажованих на програмима «Образовне установе усмерене на здравље»	Удружења Образовне установе	ПС за спорт и омладину ЈЛС Образовне установе	2011 - 2014
	1.3 Организовати систем вршњачког образовања за младе, на основу усвојених националних стандарда, и према акредитованим програмима заштите здравља младих	- Број акредитованих превентивних програма вршњачког образовања посвећених здрављу - Број младих који су прошли кроз превентивне програме вршњачког образовања	Удружења Здравствене службе за младе	ПС за спорт и омладину МОС ЈЛС Други извори финансирања	2011 - 2014
	1.4 Организовати	- Број одржаних	Удружења	ПС за спорт и	2011 - 2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	едукације за наставнике/це, родитеље и др. одрасле о здрављу младих и начинима заштите	едукација за одрасле о здрављу младих - Број особа које су у контакту са младима, а прошле су едукацију о здрављу младих, у просеку по 120 особа	Образовне установе Здравствене службе за младе	омладину ЈЛС Други извори финансирања	
	1.5 Предложити и заговорати увођење изборног предмета «Здравствено васпитање» у основне и средње образовне установе	- Изборни предмет «Здравствено васпитање» уведен у курикулуме основних и средњих школа	МЗ МП	/	2011-2014
	1.6 Организовати посебне програме рекреативних активности и спортских такмичења, у и ван образовне установе, прилагођене младима и здравственом стању младих	- Број рекреативних програма за младе у локалним заједницама - Број спортских такмичења за младе, у и ван школа, у локалним заједницама - Број младих који учествују у рекреативним активностима и на спортским такмичењима	Удружења Образовне установе Здравствене службе за младе Сортски клубови и спортске организације	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС	2011 - 2014
	1.7 Организовати програме усмерене на смањивање дискриминације младих нарушеног здравља (инвалидитет, ХИВ/Сида), као и подршке младима актуелно оболелима («Волонтери/ке у болници»)	-Број програма усмерених на смањивање дискриминације младих нарушеног здравља(инвалидитет, ХИВ/Сида) - Број програма подршке младима у болницама «Волонтери/ке у болници» - Број младих сензитивисаних према младима оштећеног здравља - Број младих	Удружења Образовне установе Здравствене службе за младе	ПС за спорт и омладину МОС ЈЛС МЗ	2011 - 2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
		ангажованих као волонтери/ке у болницама и др.стационарним установама			
2. Чувати и унапређивати репродуктивно здравље младих и заштита младих од ППИ и ХИВ/АИДСа	2.1 Организовати програме вршњачког образовања у области репродуктивног здравља при школама, омладинским клубовима и др.местима где се млади окупљају, уз посебан осврт на специфичности и родне улоге младића и девојака	- Број програма усмерених на заштиту репродуктивног здравља младих - Родна осетљивост превентивних програма усмерених на заштиту репродуктивног здравља младих - Број младих који су учествовали у превентивним програмима	Удружења Образовне установе Здравствене службе за младе КЗМ	ПС за спорт и омладину МОС Други извори финансирања	2011 - 2014
	2.2 Промовисати методе савремене контрацепције и заштите репродуктивног здравља (водећи рачуна о родним разликама између младића и девојака) путем социјалног маркетинга и социјалних мрежа (промотивни материјали, јавне акције, интернет- <i>Фејсбук</i> , <i>Твитер</i> , <i>Мајспејс</i>), уз континуирану медијску кампању	- Број промотивних акција у локалним заједницама на тему репродуктивног здравља - Укљученост социјалних мрежа у заштити репродуктивног здравља младих (број информативних поставки на <i>Фејсбуку</i> , <i>Твитеру</i> , <i>Мајспејсу</i> ...) - Број медијских прилога на тему репродуктивног здравља у локалним средствима јавног информисања	Удружења Образовне установе Здравствене службе за младе КЗМ	ПС за спорт и омладину МОС Други извори финансирања	2011 - 2014
	2.3 Повећати број превентивних програма из	- Број превентивних програма из репродуктивног	Удружења Здравствене службе за младе	ПС за спорт и омладину ЈЛС	2011- 2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	репродуктивног здравља и пратећих болести (ППИ, ХИВ/АИДС), посебно у мањим и руралним срединама	здравља за младе - Број превентивних програма спроведених у руралним срединама			
	2.4 Промовисати тестирање на ППИ и ХИВ/АИДС и учинити га доступнијим (одвојеним у односу на пол)	- Удео и проценат младих који се добровољно тестира на ППИ и ХИВ/АИДС, према полу	Национална канцеларија за ХИВ/АИДС Институт за јавно здравље Војводине Здравствене службе за младе Удружења	ПС за спорт и омладину ПС за здравство	2011 - 2014
	2.5 Развити специфичне програме примарне и терцијалне превенције ХИВ/АИДС-а и ППИ намењене младима из осетљивих група, посебно младима који живе са ХИВ/АИДС-ом	- Број реализованих програма примарне и терцијалне превенције ППИ и ХИВ/АИДС-а у осетљивим групама младих, а посебно међу онима који живе са ХИВ/АИДС-ом на локалном нивоу - Број младих из осетљивих група (Роми/киње, сиромашни, сексуалне раднице, млади у затворима, млади који живе са ХИВ/АИДС-ом...) укључених у програме примарне и терцијалне превенције ППИ и ХИВ/АИДС-а	Национална канцеларија за ХИВ/АИДС Здравствене службе за младе Удружења	Национална канцеларија за ХИВ/АИДС Центар за АИДС Института за инфективне и тропске болести Заводи за јавно здравље Здравствене установе	2011 - 2014
	2.6 Пружити информације младима о могућностима превенције нежељених трудноћа, поремећаја репродуктивног	- Публикован Информатор о могућностима превенције нежељене трудноће и хроничних поремећаја репродуктивног здравља, као и о	Здравствене службе за младе Институти и заводи за јавно здравље Заводи за здравствену заштиту студената Удружења	ЈЛС КЗМ Институти и заводи за јавно здравље Заводи за здравствену заштиту студената	2011 - 2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	здравља, ППИ и ХИВ/АИДС-а, путем саветовалишта за младе при Домовима здравља и сличним центрима	услугама саветовалишта за младе - Број дистрибуираних публикација			
3. Чувати и унапређивати ментално здравље младих	3.1. Развијати и спроводити програме заштите менталног здравља младих усмерене на развој животних вештина – вештина комуникације, преговарања, решавања проблема и конфликта, управљање стресом ради повећања самопоуздања младих	- Број спроведених програма заштите менталног здравља младих - Број и проценат едукованих младих о заштити менталног здравља	Удружења Здравствене службе за младе Институти за заштиту менталног здравља Заводи за здравствену заштиту студената	ПС за спорт и омладину МОС ЈЛС	2011-2014
	3.2 Подржавати и развијати (постојеће и нове) службе за психолошку подршку младима-СОС телефоне, интернет и <i>face-to-face</i> саветовалишта	- Број подржаних служби за психолошку подршку младима - Број новооснованих служби за психолошку заштиту младих	Удружења КЗМ Здравствене службе за младе	ПС за спорт и омладину ЈЛС Други извори финансирања	2011 - 2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	3.3 Промовисати заштиту менталног здравља младих и смањивање дискриминације према младима са поремећајима менталног здравља путем социјалног маркетинга и социјалних мрежа, уз пратеће медијске кампање	- Број промотивних акција у локалним заједницама на тему менталног здравља - Укљученост социјалних мрежа у заштити менталног здравља младих (број информативних поставки на <i>Fejsbuku, Tviteru, Majspejsu...</i>) - Број медијских прилога на тему менталног здравља у локалним средствима јавног информисања	Удружења Образовне установе Здравствене службе за младе КЗМ	ПС за спорт и омладину МОС Други извори финансирања	2011 - 2014
	3.4. Учинити информације о менталном здрављу и начинима очувања доступним младима, наставницима/цама, родитељима и другим, кроз публикување Приручника о менталном здрављу младих	- Број едукованих наставника/ца и родитеља за препознавање поремећаја менталног здравља младих у локалним заједницама - Публикован Приручник о менталном здрављу младих - Број дистрибуираних Приручника	Удружења Здравствене службе за младе КЗМ	ПС за спорт и омладину МОС ЈЛС	2011 - 2014
	3.5 Развијати и подржавати програме «Волонтери/ке у болницама»	- Удео и проценат болница и стационарних установа за младе које имају програм „Волонтери/ке у болницама”	Удружења Здравствене службе за младе КЗМ	ПС за спорт и омладину МОС ЈЛС	2011 - 2014
4. Млади заштићени од употребе дувана, алкохола и осталих дрога	4.1. Припремити и усвојити Покрајинску стратегију и Акциони план за борбу против дрога	- Усвојена Покрајинска стратегија и Акциони план за борбу против дрога - Развијени механизми евалуације и	Покрајински савет за борбу против дроге	ПС за спорт и омладину Покрајински савет за борбу против дроге	2011 - 2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
		имплементације стратегије			
	4.2. Развијати одрживе програме за смањење употребе дрога и мреже организација које се баве превенцијом зависности	- Број и проценат удружења која се баве борбом против дрога; - Проценат ЈЛС у којима се реализују програми за борбу против дрога за младе и за родитеље	Удружења Здравствене службе за младе КЗМ Специјализоване здравствене институције за лечење болести зависности Савети родитеља при школама	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС	2011 - 2014
	4.3 Подржати програме вршњачког образовања на пољу превенције болести зависности са акцентом на спровођење ових програма у мањим и руралним срединама и повећање броја вршњачких едукатора/ки	- Број програма усмерених на превенцију болести зависности међу младима - Проценат програма спроведених у малим и руралним срединама - Број младих који су учествовали у превентивним програмима	Удружења КЗМ	ПС за спорт и омладину ЈЛС Други извори финансирања.	2011 - 2014
	4.4 Организовати активности усмерене на смањење штете од употребе дрога у локалним заједницама (<i>harm-reduction</i> програми)	- Проценат ЈЛС које имају организоване центре за смањивање штете од злоупотребе ПАС	Домови здравља Специјализоване здравствене институције за лечење болести зависности Удружења		2011 - 2014
	4.5 Организовати и подржати програме комуна за одржавање апстиненције од употребе дрога	- Број локалних заједница и округа који имају бар једну организовану комуна за одржавање апстиненције од употребе дрога	Удружења која се баве борбом против дрога Саветовалишта за младе при домовима здравља Специјализоване здравствене институције за лечење болести	ЈЛС	2011 - 2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
			зависности		
5. Унапређен систем здравствене заштите тако да одговори потребама младих	5.1. Подржати и сензитивисати рад Саветовалишта за младе при Домовима здравља за приступ прилагођен младима	- Проценат ЈЛС које имају саветовалишта за младе у склопу примарне здравствене заштите - Број саветовалишта за младе физички измештених из простора здравствене установе - Проценат запослених у Саветовалиштима за младе који су прошли едукације за рад са младима - Проценат здравствених установа свих нивоа које имају јавно истакнута права младих	Домови здравља Саветовалишта за младе Удружења КЗМ	Домови здравља	2011 - 2014
	5.2. Изводити мултисекторске пројекте за унапређење здравља младих	- Проценат реализованих мултисекторска пројекта за унапређење здравља младих годишње на националном нивоу	Саветовалишта за младе Удружења Образовне установе ЦСР Подручне полицијске управе	ЈЛС	2011 - 2014
	5.3. Унапређивати и развијате <i>onlajn</i> системе информисања и саветовања младих у области здравља, при постојећим системима здравствене заштите	- Број нових <i>onlajn</i> система информисања и саветовања младих у области здравља - Број запослених у постојећим системима здравствене заштите ангажованих на онлајн информисању и саветовању младих	Саветовалишта за младе Удружења	ПС за спорт и омладину ЈЛС	2011 - 2014
6. Смањен утицај неповољних фактора из окружења који	6.1. Промовисати очување животне средине посебно на местима где се	- Број акција усмерених на очување животне средине у срединама у којима бораве млади	Удружења Образовне установе КЗМ	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС	2011 - 2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
утичу на развој и здравље младих и створено здраво и подстицајно окружење	млади окупљају и проводе време (образовне установе, омладински клубови, КЗМ, паркови), као вида бриге о здрављу младих	- Проценат младих који су учествовали у програмима заштите животне средине у локалним заједницама			
	6.2. Унапређење свакодневног окружења младих на начин који подржава бригу о здрављу младих (уклањање реклама за алкохол и дуван са места где млади проводе време, увођење понуде здраве хране у образовне установе и околине школа, уређење спортских и рекреативних терена)	-Проценат локалних заједница које учествују у унапређењу свакодневног окружења младих ради бриге о здрављу младих	КЗМ Образовне установе Омладински клубови и организације Удружења	ЈЛС Образовне установе	2011 - 2014

IV Област: КУЛТУРА И СЛОБОДНО ВРЕМЕ МЛАДИХ

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
1. Подршка програмима и пројектима младих и за младе у области савременог уметничког стваралаштва: музички, музичко-сценски програми и пројекти и продукција; програми и пројекти ликовне и примењене уметности, визуелне уметности, дизајна и уметничке фотографије и продукција; програми и пројекти позоришне и филмске уметности и продукција; књижевни програми и пројекти и продукција	1. 1. Путем јавних конкурса у којима је један од критеријума за одабир пројеката: програми и пројекти који су намењени младима и њиховом укључивању у програме и пројекте у области савременог уметничког стваралаштва	- Број подржаних програма и пројеката који су намењени младима и њиховом укључивању у програме и пројекте у области савременог уметничког стваралаштва - Број младих укључених у реализацију подржаних програма и пројеката - Број младих корисника/ца подржаних програма и пројеката	ПС за спорт и омладину ПС за културу ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за културу ЈЛС	2011 - 2014
2. Подршка програмима и пројектима младих и за младе у области културних делатности аматерског	2.1. Јавни конкурси у којима је један од критеријума за одабир пројеката да обезбеђују учешће младих	- Број подржаних програма и пројеката који су намењени младима и њиховом укључивању у програме и пројекте аматерског културног	ПС за спорт и омладину ПС за културу ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за културу ЈЛС	2011 - 2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
културног и уметничког стваралаштва, изворног народног стваралаштва и очувања нематеријалног културног наслеђа		и уметничког стваралаштва, изворног народног стваралаштва и очувања нематеријалног културног наслеђа - Број младих укључених у реализацију подржаних програма и пројеката - Број младих корисника/ца подржаних програма и пројеката			
3. Подршка програмима и пројектима младих и за младе у оквиру међународне културне сарадње у свим областима културних делатности	3.1.Јавни конкурси у којима је један од критеријума да програми и пројекти буду намењени младима и њиховом укључивању у програме и пројекте	- Број подржаних програма и пројеката који су намењени младима и њиховом укључивању у програме и пројекте у оквиру међународне културне сарадње у свим областима културних делатности - Број младих укључених у реализацију подржаних програма и пројеката - Број младих корисника/ца подржаних програма и пројеката	ПС за спорт и омладину ПС за културу ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за културу ЈЛС	2011 - 2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	3.2. Едукација о доступним међународним програмима и писању пројеката у том формату	- Број младих који су прошли едукације - Број организација које су прошле едукације - Број установа које су прошле едукације - Број локалних самоуправа које су прошле едукације	ПС за спорт и омладину ПС за културу ПС за међурегионалну сарадњу КЕП МОС	ПС за спорт и омладину ПС за културу ПС за међурегионалну сарадњу КЕП МОС	2011 - 2014
	3.3. Обезбеђивање неопходног кофинансирања за пројекте који су одобрени на међународним конкурсима	- Број кофинансираних пројеката који су одобрени на међународним конкурсима	ПС за спорт и омладину ПС за културу ПС за међурегионалну сарадњу	ПС за спорт и омладину ПС за културу ПС за међурегионалну сарадњу	2011 - 2014
4. Подршка мултикултуралним и интеркултуралним програмима и пројектима младих и за младе	4.1. Јавни конкурси у којима је један од критеријума за одабир пројеката да поседују мултикултурални, односно интеркултурални карактер	- Број подржаних програма и пројеката који су намењени младима и њиховом укључивању у мултикултуралне и интеркултуралне програме и пројекте - Број младих укључених у реализацију подржаних програма и пројеката - Број младих корисника/ца подржаних програма и пројеката	ПС за спорт и омладину ПС за културу ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за културу ЈЛС	2011 - 2014
5. Подстицање партнерстава	5.1. Серија јавних расправа о	- Број одржаних расправа	ПС за спорт и омладину	ПС за спорт и омладину	2011 - 2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
(коменаџмента) државног и цивилног сектора у планирању и реализацији културних програма и осталих програма који третирају слободно време младих	могућности и бенефиту партнерстава, коменаџмента, примери добре праксе	- Број успешних партнерстава	ПС за образовање ПС за културу ЈЛС Установе из области: културе, образовања, привреде, туризма, заштите животне средине Удружења	ПС за образовање ПС за културу ЈЛС	
	5.2. Јавни конкурси у којима је један од критеријума за одабир пројекта јасно наглашено партнерство	- Број подржаних пројеката у којима је остварено партнерство	ПС за спорт и омладину ПС за образовање ПС за културу ЈЛС Установе из области: културе, образовања, привреде, туризма, заштите животне средине Удружења	ПС за спорт и омладину ПС за образовање ПС за културу ЈЛС	2011 - 2014
6. Подстицање сарадње приватног и државног сектора у финансирању културе, подстицања филантропије и друштвено одговорног пословања и информисање о пореским олакшицама улагања у културу	6.1. Серија јавних расправа, примери добре праксе из земље и иностранства	- Број одржаних расправа - Број програма и пројеката који су обезбедили део својих средстава за реализацију путем подстицања филантропије и друштвено одговорног пословања и пореским олакшицама везаним за улагања у културу - Број младих укључених у	ПС за финансије ПС за спорт и омладину ПС за образовање ПС за културу ЈЛС Установе из области: културе, образовања, привреде, туризма и заштите животне средине Удружења Фондови и Фондације Привредни сектор	ПС за финансије ПС за спорт и омладину ПС за образовање ПС за културу ЈЛС Фонд за РНП АПВ Привредни сектор Други извори финансирања	2011 - 2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
		реализацију подржаних програма и пројеката - Број младих корисника/ца подржаних програма и пројеката			
7. Подизање квалитета интерног, интерсекторског и екстерног информисања актера културне понуде	7.1. Формирање портала мреже културних установа и других актера који у својој понуди имају културне програме намењене младима	- Портал мреже културних установа и других актера који у својој понуди имају културне програме намењене младима - Број посета порталу на месечном нивоу	ПС за спорт и омладину ПС за културу ПС за информације Покрајински завод за културу ЈЛС Установе из области: културе, образовања, привреде, туризма и заштите животне средине Удружења Фондови и Фондације Привредни сектор	ПС за спорт и омладину ПС за културу ПС за информације ЈЛС Други извори финансирања	2011 - 2014
8. Подизање квалитета организовања културних догађаја	8.1. Семинари за формалне и неформалне групе младих о управљању културним догађајима (од пријаве јавног скупа полицији, па све до писања завршног извештаја)	- Број одржаних семинара - Број младих који су прошли семинаре - Број организација које су прошле семинаре	ПС за спорт и омладину ПС за културу Установе културе	ПС за спорт и омладину ПС за културу	2011 - 2014
9. Децентрализација културних активности	9.1. Јавни конкурси у којима је један од критеријума за одабир пројеката да се они реализују у мањим срединама	- Број подржаних програма и пројеката - Број младих укључених у реализацију подржаних програма	ПС за спорт и омладину ПС за културу	ПС за спорт и омладину ПС за културу	2011 - 2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
		и пројекта - Број младих корисника/ца подржаних програма и пројекта			
10. Усклађивање културне понуде са потребама младих	10.1. Истраживања о културним потребама младих и усклађивање културне понуде са резултатима истраживања	- Број истраживања које су спровели носиоци активности - Број младих присутних на културним догађајима након истраживања	ПС за спорт и омладину ПС за културу ЈЛС Установе културе	ПС за спорт и омладину ПС за културу ЈЛС	2011 - 2014
11. Подизање свести о потреби и постојећим могућностима квалитетног провођења слободног времена младих у АПВ	11.1. Свеобухватно истраживање о квалитету слободног времена младих у АП Војводини	- Број спроведених истраживања - Број обухваћених испитаника/ца	ПС за спорт и омладину Филозофски Универзитет у Новом Саду	ПС за спорт и омладину Други извори финансирања	2011 - 2013
	11.2. Серија јавних расправа на тему слободног времена младих у АП Војводини	- Број јавних расправа на тему слободног времена младих у АПВ - Број обухваћених учесника/ца расправа	ПС за спорт и омладину ПС за образовање ПС за културу ЈЛС Установе из области: културе, образовања, привреде, туризма и заштите животне средине Удружења Фондови и Фондације	ПС за спорт и омладину ЈЛС	2011 - 2014
12. Обезбедити подршку и услове за самоорганизовање младих	12.1. Континуирано информисати јавност о иницијативама младих (планираним и реализованим)	- Број медијских кампања - Број промотивних активности о иницијативама младих и примерима добре праксе	ПС за спорт и омладину ПС за информације ЈЛС Средства информисања	ПС за спорт и омладину ПС за информације ЈЛС	2011 - 2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	12.2. Пружање подршке иницијативама младих	- Број подржаних иницијатива - Квалитет и разноврсност подржаних иницијатива	ПС за спорт и омладину ЈЛС	ПС за спорт и омладину ЈЛС	2011 - 2014
13. Обезбедити услове младима за бављење спортским активностима у локалној заједници	13.1. Санација, адаптација и изградња спортских објеката (отворених и затворених)	- Број терена које су носиоци активности санирали, адаптирали или изградили	ПС за спорт и омладину ЈЛС Фонд за капитална улагања АПВ	ПС за спорт и омладину ЈЛС Фонд за капитална улагања АПВ	2011 - 2014
14. Подржавати учешће младих у спортским и физичким активностима у свим узрастима и на свим нивоима	14.1. Пружати подршку спортским друштвима за увођење и развијање физичких активности младих	- Број спортских друштава која имају термине или секције за рекреативне активности младих	ПС за спорт и омладину ЈЛС Средства информисања, Грански спортски савези Спортске организације Удружења	ПС за спорт и омладину ЈЛС	2011 - 2014
15. Омладински клубови	15.1. Омогућити одрживост омладинских клубова кроз финансирање делова активности и трошкова	- Број подржаних омладинских клубова - Број младих корисника/ца програма омладинских клубова	ПС за спорт и омладину ЈЛС Удружења	ПС за спорт и омладину ЈЛС	2011 - 2014
16. Омладински клубови – школски омладински клубови	16.1. Пилот пројекат у пет средњих школа на територији АПВ у којима би се отворили школски омладински клубови	- 5 школских омладинских клубова - Број младих корисника/ца програма школских омладинских клубова	ПС за образовање ПС за спорт и омладину ЈЛС Покрајински савет за борбу против дроге Образовне установе Удружења	ПС за образовање ПС за спорт и омладину ЈЛС	2011 - 2012
	16.2. Имплементација	- Број школских	ПС за образовање	ПС за образовање	2013 - 2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	у заинтересованим средњим школама	омладинских клубова - Број младих корисника/ца програма школских омладинских клубова	ПС за спорт и омладину ЈЛС Покрајински савет за борбу против дроге Образовне установе Удружења	ПС за спорт и омладину ЈЛС	

V Област: АКТИВНО УКЉУЧИВАЊЕ МЛАДИХ У ДРУШТВО, ИЗГРАДЊА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА, ВОЛОНТЕРИЗАМ

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
Опште мере					
1. Усвојити концепт заједничког управљања процесима и одлукама (ко-менаџмент) као основе за сарадњу локалних и покрајинских органа са младима	1.1. Применити концепт заједничког управљања процесима и одлукама у имплементацији Акционог плана политике за младе Војводине	-Број младих (чланова/ца комисије и представника/ца локалних Савета за младе - бар 40% мање заступљеног пола) укључених у процесе доношења одлука и у вредновање резултата имплементације Акционог плана политике за младе у АП Војводини	ПС за спорт и омладину ЈЛС	/	2011-2014
	1.2. Оспособљавање учесника/ца у процесима примене ко-менаџмент концепта (локални и покрајински органи који се баве питањима младих, наставници/це који пружају подршку ученичким парламентима, политички лидери/ке који пружају подршку омладинским организацијама политичких партија)	-Број одржаних обука за примену ко-менаџмент концепта; међу учесницима/цама свих обука приликом селекције водити рачуна о једнакој доспутности за оба пола - међу учесницима/цама обука мора бити 40% младих жена -Број обучених учесника/ца за примену ко-менаџмент концепта; -Квалитет примене концепта ко-менаџмента – истраживање	Удружења Образовне установе ЈЛС Политичке партије	ПС за спорт и омладину ЈЛС Други извори финансирања	2011-2014
	1.3. Подршка пројектима који доприносе јачању капацитета младих из осетљивих друштвених група за	-Број младих из осетљивих друштвених група укључених у образовне пројекте	Удружења ЈЛС	ПС за спорт и омладину ЈЛС Други извори финансирања	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	заједничко управљање процесима и одлукама				
	1.4. Спроведене активности које доприносе широј промоцији ко-менаџмент концепта	- Број дистрибуираних брошура, приручника и другог промо материјала о ко-менаџмент концепту, -Број одржаних промоција ко-менаџмента	Удружења ЈЛС	ПС за спорт и омладину ЈЛС	2011-2014
2. Системски пратити и процењивати стање активног учешћа младих, као и примену ко-менаџмент концепта на територији АП Војводине	2.1. Спроведена истраживања и направљена база података о постојећим облицима активног учешћа младих (ученички и студентски парламенти, омладинске организације и организације које се баве младима, омладинске организације политичких партија, Савети за младе)	- Израђена база података (подразумева родно сензитивне податке)	Удружења ПС за спорт и омладину	ПС за спорт и омладину ЈЛС	2011-2014
3. Системски пратити и процењивати потребе, проблеме и ставове младих, као и стање људских права младих на територији АП Војводини	3.1. Спроведена истраживања о потребама, проблемима и ставовима младих на локалном нивоу у свим општинама на територији АП Војводине	-Број годишње спроведених емпиријских истраживања у свим истраживањима (подаци разврстани и обрађивани по полу)	ПС за спорт и омладину Удружења ЈЛС Установе ЈЛС	ПС за спорт и омладину ЈЛС	2011-2014
4. Унапредити издавачку и информативну делатност која се бави младима,	4.1. Израда и дисеминација прегледа параметара друштвеног	-Број публикација о друштвеном положају, потребама и ставовима младих	Издавачке куће Средства информисања Удружења ПС за спорт и	ПС за спорт и омладину ЈЛС	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
(потребе, проблеми и ставовиви младих)	положаја, ангажовања, потреба и ставова младих		омладину		
5. Унапредити размену искустава и примера добре праксе свих актера укључених у имплементацију Акционог плана	5.1. Организоване конференције, трибине, панел дискусије за размену искустава и примера добре праксе свих актера укључених у имплементацију Акционог плана за младе у АП Војводини	-Број организованих конференција, трибина, панел дискусија, -Број учесника/ца на конференцијама, трибинама, панел дискусијама	ПС за спорт и омладину Удружења МОС ЈЛС	ПС за спорт и омладину ЈЛС	2011-2014
6. Унапредити размену искустава и примера добре праксе у развоју и имплементацији омладинске политике на регионалном и међународном нивоу	6.1. Учешће на регионалним и међународним скуповима за размену искустава имплементатора/ки омладинске политике	-Број учесника/ца који представљају модел и искуство са територије АП Војводине на регионалним и међународним скуповима	ПС за спорт и омладину ЈЛС Удружења	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС Други извори финансирања	2011-2014
Активно укључивање младих у друштво					
7. Унапредити учешће ученика/ца у животу образовне установе кроз ученичке парламенте	7.1. Подршка пројектима ученичких парламената који доприносе примени ко-менаџмент концепта (обучити представнике/це ученичких парламената за учешће у креирању, реализацији и праћењу резултата различитих образовних активности на нивоу образовне установе)	-Број укључених школа на територији АП Војводине -Број младих који су прошли обуку -Број активности на унапређивању живота и рада у школи покренутих од стране ученичких парламената(паритетна заступљеност оба пола у парламентима, одборима, делегацијама)	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења	ПС за спорт и омладину Образовне установе ЈЛС	2011-2014
	7.2. Подршка	-Број промотивних	ПС за спорт и	ПС за спорт и	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	пројектима који промовишу активно учешће младих у доношењу одлука у образовању	активности -Број укључених школа на територији АП Војводине -Број младих укључених на пројектима	омладину Образовне установе Удружења	омладину Образовне установе МОС ЈЛС	
	7.3. Подршка пројектима који доприносе умрежавању ученичких парламената	- Број оформљених локалних унија ученичких парламената на покрајинском нивоу	Образовне установе Удружења	ПС за спорт и омладину Образовне установе ЈЛС	2011-2014
	7.4. Подршка пројектима који доприносе изградњи капацитета наставника/ца за рад са ученичким парламентима и примену ко-менаџмент концепта	-Број укључених школа на територији АП -Број наставника/ца који су прошли обуку за рад са ученичким парламентима и примену ко-менаџмент концепта	Удружења Образовне установе	ПС за спорт и омладину ЈЛС	2011-2014
8. Унапредити учешће студената/киња у животу високошколских установа кроз студентске парламенте	8.1. Подршка пројектима студентских парламената који доприносе примени ко-менаџмент концепта (обучити представнике/це студентских парламената за учешће у креирању, реализацији и праћењу резултата различитих образовних активности на нивоу образовне установе)	-Број укључених високошколских установа на територији АП Војводине -Број младих који су прошли обуку -Број активности на унапређивању живота и рада у школи покренутих од стране ученичких парламената	Удружења Образовне установе	ПС за спорт и омладину Образовне установе МОС	2011-2014
	8.2. Подршка пројектима који промовишу активно учешће младих у доношењу одлука у	-Број промотивних активности -Број укључених високошколских установа на територији АП	Образовне установе Удружења	ПС за спорт и омладину Образовне установе МОС	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	образовању	Војводине -Број младих укључених на пројектима			
9. Унапредити подршку локалних самоуправа према младима и њиховом активном учешћу	9.1. Подршка у изради ЛАП-ова на територији АП Војводине	-Број израђених ЛАП-ова/усвојених ЛАП-ова од стране ЈЛС у АП Војводини (обезбеђивање родне перспективе у ЛАП-у)	ПС за спорт и омладину ЈЛС Удружења МОС	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС Други извори финансирања	2011-2013
	9.2. Допринети повећању броја младих у извршној власти ЈЛС	- Број младих у органима извршне власти ЈЛС	ПС за спорт и омладину ЈЛС	/	2011-2014
	9.3. Лобирање представника/ца ЈЛС за образовање КЗМ и за издвајање средстава из буџета локалне самоуправе; подршка у даљем раду КЗМ	-Број формираних КЗМ - Број КЗМ за које су издвојена средства из буџета ЈЛС ради њихове одрживости	ПС за спорт и омладину МОС Удружења ПС за локалну самоуправу и међуопштинску сарадњу	/	2011-2012
	9.4. Подршка унапређењу просторно-функционалних капацитета КЗМ у АП Војводини	-Број опремљених КЗМ -Број младих који користе капацитете КЗМ	ЈЛС ПС за спорт и омладину МОС	ЈЛС ПС за спорт и омладину МОС	2011-2014
	9.5. Подршка пројектима који доприносе изградњи капацитета координатора/ки КЗМ	- Број подржаних пројеката -Број обучених координатора/ки КЗМ	Удружења	ПС за спорт и омладину МОС Други извори финансирања	2011-2013
	9.6. Подршка развојним пројектима (програмске активности континуалног карактера) КЗМ на територији АП Војводине	-Број подржаних КЗМ -Број младих који користе капацитете КЗМ	ПС за спорт и омладину ЈЛС Удружења МОС	ПС за спорт и омладину МОС ЈЛС Други извори финансирања	2011-2012
	9.7. Подршка	-Број формираних	ПС за спорт и		2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	формирању Савета за младе при ЈЛС и Саветима за младе у срединама где они већ постоје	локалних Савета за младе на територији АП Војводина -Број локалних Савета за младе који примењују ко-менаџмент концепт	омладину ЈЛС Удружења МОС	/	
	9.8. Подршка пројектима за унапређење функционалних капацитета омладинских центара и омладинских клубова	-Број омладинских центара и омладинских клубова ЈЛС чији рад је подржан на територији АП Војводине	ЈЛС Удружења	ПС за спорт и омладину МОС ЈЛС	2011-2014
	9.9. Подршка пројектима за унапређење програма за младе омладинских центара и омладинских клубова	-Број омладинских центара и омладинских клубова ЈЛС чији програмски рад је подржан на територији АП Војводине -Број програмских активности у оквиру омладинских центара и омладинских клубова ЈЛС чији рад је подржан на територији АП Војводине -Број младих укључених у програмске активности	ЈЛС Удружења	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС	2011-2014
Изградња цивилног друштва					
10. Унапредити учешће младих у раду омладинских организација и организација које се баве младима	10.1. Подршка пројектима за јачање омладинских удружења за управљање пројектним циклусима и управљање организацијама	-Број омладинских организација и организација за младе које су укључене у образовне пројекте -Број учесника/ца укључених у образовне пројекте	Удружења	ПС за спорт и омладину МОС ЈЛС	2011-2014
	10.2. Подршка пројектима који доприносе унапређењу	-Број омладинских организација и организација које се баве младима чији су	ПС за спорт и омладину Удружења МОС	ПС за спорт и омладину ЈЛС	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	функционалних капацитета омладинских организација и организација које се баве младима	просторно-функционални капацитети унапређени			
	10.3. Подршка пројектима који доприносе умрежавању омладинских организација, организација које се баве младима и неформалних група младих на локалном нивоу и на територији АП Војводине - локални КОМ и регионални КОМ (уколико буду формиран)	-Формирана Кровна организација младих Војводине (КОМВ) -Број чланица КОМВ-а - Успостављено формално партнерство КОМВ са државним институцијама -Финансијски подржан рад КОМВ	Удружења ПС за спорт и омладину	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС	2011-2014
11. Унапредити учешће младих у раду неформалних група младих	11.1. Подршка пројектима за јачање капацитета младих за активно учешће и за управљање пројектним циклусима	-Број неформалних група младих које су укључене у образовне пројекте -Број учесника/ца укључених у образовне пројекте	Удружења	ПС за спорт и омладину МОС ЈЛС Други извори финансирања	2011-2014
	11.2. Подршка оснивању локалних омладинских фондова којима се подржавају пројекти неформалних група младих	-Број општина и градова на територији АП Војводине који су покренули локални омладински фонд -Број неформалних група младих које су подржане кроз локалне омладинске фондове -Број младих укључених на пројектима подржаним кроз локалне омладинске фондове	Удружења ЈЛС	ПС за спорт и омладину ЈЛС Пословни сектор Други извори финансирања	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
12. Унапређено учешће младих у раду подмладака политичких партија	12.1. Спроведене кампање промоције значаја укључивања младих у политички живот	-Број спроведених кампања -Број младих укључених у кампање	Удружења Политичке партије	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС	2011-2014
	12.2. Спроведене едукације на тему значаја политичког активизма	-Број спроведених едукација - Број обухваћених младих едукацијама	Удружења Политичке партије	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС	2011-2014
	12.3. Едукације на тему инструмената функционисања ЕУ и ефеката уласка у ЕУ	- Број спроведених едукација - Број учесника/ца обухваћених едукацијама	Удружења Политичке партије	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС	2011-2014
13. Унапредити стандарде и осигурати квалитет омладинског рада	13.1. Подршка пројектима који се односе на промоцију занимања омладински радник/ца	-Дефинисани стандарди, етика и принципи омладинског рада (уврстити принцип родне равноправности) -Успостављено занимање омладински радник/ца	Удружења	ПС за спорт и омладину Други извори финансирања МОС	2011-2014
	13.2. Подршка пројектима за подизање капацитета омладинских радника/ца и омладинских активиста/киња	-Број омладинских радника/ца и омладинских активиста/киња који су прошли обуку -Број одржаних семинара	Удружења	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС	2011-2014
	13.3. Подржати активности које доприносе широј промоцији омладинског рада	- Број дистрибуираних приручника и другог промо материјала о омладинском раду -Број одржаних промоција омладинског рада	Удружења	ПС за спорт и омладину МОС	2011-2014
14. Унапредити међусекторску сарадњу у омладинској политици	14.1. Спровођење активности које доприносе широј промоцији сарадње три друштвена сектора (јавни,	-Број дистрибуираних приручника и другог промо материјала о међусекторској сарадњи у омладинској политици -Број одржаних трибина,	Удружења	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	цивилни и пословни сектор) на пољу омладинске политике	конференција на тему међусекторске сарадње у омладинској политици - Број пројеката реализованих сарадњом ових сектора			
В о л о н т е р и з а м					
15. Повећати информисаност мотивисаност и могућност за волонтирање младих	15.1. Подржати активности које доприносе широј промоцији волонтеризма међу младима	-Број младих укључених у промотивне активности - Број ЈЛС које су обухваћене промоцијама -Број дистрибуираних брошура о волонтеризму	Удружења ПС за спорт и омладину ЈЛС	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС	2011 и даље
	15.2. Подршка пројектима за оснивање локалних волонтерских сервиса	-Број основаних локалних волонтерских сервиса -Број укључених волонтера/ки -Број спроведених активности у оквиру локалних волонтерских сервиса - Број попуњених волонтерских књижица	Удружења ЈЛС	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС	2011-2014
	15.3. Подршка пројектима волонтерских кампова и волонтерских размена	-Број реализованих волонтерских кампова и размена -Број учесника/ца на волонтерским камповима и разменама -Број општина и градова обухваћених волонтерским камповима и разменама	Удружења ЈЛС	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС Други извори финансирања	2011-2014
	15.4. Подршка пројектима који доприносе заговарању за установљвање волонтерских позиција у установама и	-Број установа и фирми које су ангажовале младе волонтере/ке -Број ангажованих волонтера/ки	ПС за спорт и омладину Удружења ЈЛС	ЈЛС ПС за спорт и омладину	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	фирмама од значаја за младе				

VI Област: МОБИЛНОСТ И ИНФОРМИСАЊЕ МЛАДИХ

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
1. Обезбедити правовремено и квалитетно информисање младих о локалним, регионалним и Европским информацијама од значаја	1.1. Едукација КЗМ, медијских кућа и омладинских удружења на тему омладинског информативног рада	- Број едукација - Број учесника/ца обухваћених едукацијама - Повећан број активности и заступљеност тема од значаја за младе	ПС за спорт и омладину Удружења	ПС за спорт и омладину МОС Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014
	1.2. Подршка отварању информативних центара при постојећим службама цивилног, јавног или пословног сектора у складу са њиховим просторно – функционалним капацитетима или самостално	- Број отворених информативних центара - Функционалност њиховог рада - Број младих који су посетили информативне центре - Остварена партнерства	ПС за спорт и омладину Удружења КЗМ	ПС за спорт и омладину Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014
	1.3. Подршка изради истраживања информативних потреба младих људи	- Израђени и објављени резултати истраживања информативних потреба младих	Удружења КЗМ ПС за спорт и омладину	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС Други извори финансирања	2011-2014
	1.4. Едукацијама промовисати стандарде квалитета омладинског информативног рада у складу са Европском повељом о информисању младих и њихова примена	- Објављен документ - Систем стандарда квалитета омладинског информативног рада у Србији	Удружења КЗМ ПС за спорт и омладину Образовне установе	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС Други извори финансирања	2011-2014
	1.5. Спровести	- Количина, квалитет	Удружења	ПС за спорт и	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	информативне кампање за младе	и врста информативног материјала - Број корисника/ца - Степен испуњења информативних потреба	КЗМ ПС за спорт и омладину Образовне установе Средства информисања	омладину ЈЛС МОС Други извори финансирања	
2. Повећати ниво мобилности младих	2.1. Спровести истраживања и направити базу података о постојећим организацијама које се баве пружањем информација о могућностима мобилности младих	- Спроведена истраживања - Израђена база података	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења КЗМ	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС Други извори финансирања	2011-2014
	2.2. Подржати пројекте који доприносе мобилности младих	- Број подржаних пројеката - Број младих обухваћених пројектима	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину ЈЛС ПС за међурегионалну сарадњу МОС Други извори финансирања	2011 и континуирано
	2.3. Подршка оснивању инфо-пунктова који ће служити као посредник у преносу информација младим људима о већ постојећим иницијативама (нпр. <i>Млади у Акцији, Step Beyond</i>)	- Број основаних инфо-пунктова - База података о прикупљеним информацијама - Број младих који су посетили инфо-пунктове	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења КЗМ	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС Други извори финансирања	2011-2014
3. Повећати ниво информисаности младих у областима: студије,	3.1. Подршка пројектима који доприносе информисаности	- Број пројеката који се баве датом темом - Број младих обухваћених	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења	ПС за спорт и омладину Други извори финансирања	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
запослење и каријера и професионални тренинзи	младих у наведеним областима	пројектима	Средства информисања КЗМ	ЈЛС ПС за рад, запошљавање и равноправност полова	
	3.2. Креирати базу података о организацијама које се баве наведеним областима	- База података - Број младих који су имали присуп информацијама	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину Други извори финансирања ЈЛС ПС за рад, запошљавање и равноправност полова	2011-2014
	3.3. Спровести континуиране обуке за младе у областима студија, запослења, каријере и професионални тренинзи	- Број реализованих обука - Број младих обухваћених обукама	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину Други извори финансирања ЈЛС ПС за рад, запошљавање и равноправност полова	2011-2014
	3.4. Спровести континуиране обуке за медије у наведеним областима	- Број реализованих обука - Број медија који су прошли обуку -Континуитет извештавања на дату тему након обуке	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину Образовне установе Други извори финансирања ЈЛС ПС за рад, запошљавање и равноправност полова	2011-2014
4. Повећати ниво информисаности младих у областима: права младих, локални објекти и службе за младе људе	4.1. Подршка пројектима који доприносе информисаности младих у наведеним областима	- Број младих укључених у пројекте - Број пројеката који се баве датом темом	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину МОС Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014
	4.2. Креирати базу података о	- База података - Број младих који си	ПС за спорт и омладину	ПС за спорт и омладину	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	организацијама које се баве наведеним областима	имали присуп информацијама	Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ	Други извори финансирања ЈЛС МОС	
	4.3. Спроводити континуиране обуке за младе у наведеним областима	- Број обука - Број младих који су прошли обуку	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС Други извори финансирања	2011-2014
	4.4. Спроводити континуиране обуке за медије у наведеним областима	- Број обука - Број медија који су прошли обуку - Континуитет извештавања на дату тему после обуке	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС Други извори финансирања	2011-2014
5. Повећати ниво информисаности младих у областима: практична питања из свакодневног живота, слободно време, спорт и културне активности, путовања, Европске и интернационалне могућности за младе	5.1. Подржати пројекте који доприносе информисаности младих у наведеним областима	- Број пројеката који се баве датом темом - Број младих укључених у пројекте	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС Други извори финансирања	2011-2014
	5.2. Креирати базу података о организацијама које се баве наведеним областима	- База података - Број младих који су имали приступ информацијама	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину Други извори финансирања ЈЛС МОС	2011-2014
	5.3. Спроводити континуиране обуке за медије у наведеним областима	- Број обука - Број медија који су прошли обуку - Континуитет извештавања на дату тему после обуке	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину МОС Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014
6. Повећати ниво информатичке	6.1. Подржати пројекте који	- Број реализованих пројеката	ПС за спорт и омладину	ПС за спорт и омладину	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
писмености младих и подстицати оснивање ИТ клубова при КЗМ и омладинским клубовима	доприносе информисаности младих у наведеним областима	- Број младих обухваћених пројектима	Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ	Други извори финансирања ЈЛС ПС за науку и технолошки развој	
	6.2. Оснивање ИТ клубова при КЗМ	- Број ИТ клубова при КЗМ - Број регистрованих корисника	ПС за спорт и омладину Удружења ЈЛС КЗМ	ПС за спорт и омладину Удружења ЈЛС КЗМ Други извори финансирања	2011-2014
	6.3. Подршка унапређењу функционалних капацитета ИТ клубова при КЗМ	-Број опремљених ИТ клубова -Број младих који користе капацитете ИТ клубова	ЈЛС ПС за спорт и омладину КЗМ	ЈЛС ПС за спорт и омладину КЗМ Други извори финансирања	2011-2014
	6.4. Креирати базу података о организацијама које се баве наведеним областима	- База података - Број младих који су имали присуп информацијама	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину Други извори финансирања ЈЛС ПС за науку и технолошки развој	2011-2014
	6.5. Спроводити континуиране обуке за медије у наведеним областима	- Број обука - Број медија који су прошли обуку - Континуитет извештавања на дату тему после обуке	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину Други извори финансирања ЈЛС ПС за науку и технолошки развој	2011-2014
7. Повећано учешће младих у креирању јавних програмских садржаја од значаја за младе	7.1. Подстицање оснивања омладинских редакција у средствима јавног информисања	- Број образовних омладинских редакција - Број младих новинара/ки у омладинским редакцијама	ПС за спорт и омладину ПС за информације Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ Други извори финансирања	2011-2014
	7.2. Подршка	- Број подржаних	ПС за информације	ПС за спорт и	

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	реализацији информативно-образовних програма за младе	продукцијских пројеката намењених младима - Удео у медијском простору у оквиру којег су продукцијски пројекти емитовани	ПС за спорт и омладину Средства информисања КЗМ Удружења Образовне установе	омладину Средства информисања ЈЛС Други извори финансирања	2011-2014
	7.3. Подршка оснивању и раду електронских и штампаних средстава информисања намењених младима (часописи, радио и тв емисије...)	- Број основаних електронских и штампаних средстава информисања - Број пројеката у оквиру електронских и штампаних средстава информисања	ПС за спорт и омладину ПС за информације КЗМ Средства информисања Удружења Образовне установе	ПС за спорт и омладину КЗМ Удружења Образовне установе Средства информисања Други извори финансирања	2011-2014
8. Развити и унапредити алтернативне приступе младим људима	8.1. Спровести обуке за лица која раде са младима на социјалним веб сајтовима	- Број обука - Активности након обуке	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину ЈЛС МОС Други извори финансирања	2011-2014
	8.2. Спровести обуке за лица која раде са младима о омладинском раду на улици	- Број обука - Активности након обуке	ПС за спорт и омладину Образовне установе Удружења Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014

VII Област: ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОДРЖИВИ РАЗВОЈ

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
1. Спровођење активности које имају конкретан дугорочан утицај на позитивну промену у животној средини, а притом развијају свест и понашање младих у духу одрживог развоја	1.1. Акције чишћења и уређења животне средине	- Број спроведених акција у којима су носиоци млади - Број уређених школских дворишта и других површина - Број младих који су учествовали у акцијама	Удружења Образовне установе ЈЛС КЗМ Војводинашуме НП „Фрушка Гора“ Војводинаводе	ПС за спорт и омладину ПС за заштиту животне средине и одрживи развој ЈЛС Други извори финансирања Војводинашуме НП „Фрушка Гора“ Војводинаводе	2011 - 2014
	1.2. Акције озелењавања	- Број засађених стабала од стране младих - Број акција озелењавања које су спровели млади - Број младих који су учествовали у акцијама	Удружења Образовне установе ЈЛС КЗМ Војводинашуме НП „Фрушка Гора“ Војводинаводе	ПС за спорт и омладину ПС за заштиту животне средине и одрживи развој ЈЛС Други извори финансирања Војводинашуме НП „Фрушка Гора“ Војводинаводе	2011 - 2014
2. Промовисање позитивних промена у заштити животне средине	2.1. Медијска промоција позитивних промена у заштити животне	- Број емисија и чланака у средствима информисања који промовишу активности младих у ЗЖС и ОР - Број специјализованих емисија намењених младима о ЗЖС и ОР - Број спроведених кампања	Удружења Средства информисања КЗМ Образовне установе РТ Војводина	ПС за спорт и омладину ПС за заштиту животне средине и одрживи развој ПС за информације РТ Војводине	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	2.2. Информативно-едукативне кампање	Број емисија и чланака у средствима информисања који промовишу активности младих у ЗЖС и ОР - Број специјализованих емисија намењених младима о ЗЖС и ОР - Број спроведених кампања	Удружења Средства информисања КЗМ Образовне установе РТ Војводина	ПС за спорт и омладину ПС за заштиту животне средине и одрживи развој ПС за информације РТ Војводине	2011-2014
3. Развој капацитета омладинских организација и организација које имају програме за младе у области заштите животне средине и одрживог развоја, енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије (ОИЕ)	3.1. Спровођење едукативних програма (семинара, тренинга, кампова...)	- Број спроведених едукативних програма - Број младих који су учествовали на едукативним програмима	Удружења Образовне установе КЗМ ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за заштиту животне средине и одрживи развој ПС за образовање ПС за енергетику и минералне сировине Други извори финансирања ЈЛС	2011 – 2014
4. Умрежавање и спровођење заједничких активности омладинских организација и организација које	4.1. Организовање форума са конкретним тематикама	- Број реализованих форума - Број учесника/ца	Удружења Образовне установе ЈЛС КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за заштиту животне средине и одрживи развој Други извори финансирања	2011 – 2013

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
имају програме за младе у области заштите животне средине и одрживог развоја	4.2. Обележавање датума битних за животну средину (Дан планете Земље, Дан заштите животне средине....)	- Број активности посвећених обележавању важних датума - Број организација укључених у активности	Удружења Образовне установе ЈЛС КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за заштиту животне средине и одрживи развој Други извори финансирања	2011 – 2013
5. Повезивање и сарадња омладинских организација и организација које имају програме за младе са институцијама и организацијама које се баве заштитом животне средине и одрживим развојем	5.1. Спровођење заједничких активности и програма	- Број заједничких активности и програма - Број укључених младих	Институције и организације које се баве заштитом животне средине и одрживим развојем Удружења КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за заштиту животне средине и одрживи развој МОС Други извори финансирања	2011 - 2012
6. Развој програмских активности усмерених ка младима у од стране институција и организација које се баве заштитом животне средине и одрживим развојем	6.1. Програмске активности намењени младима	- Број програмских активности намењених младима - Број укључених младих	Институције и организације које се баве заштитом животне средине и одрживим развојем; Удружења КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за заштиту животне средине и одрживи развој Други извори финансирања	2011-2013
7. Укључивање младих у процесе доношења одлука битних за постизање одрживог развоја и заштиту животне средине	7.1. Успостављање система укључивања представника/ца младих у тела која доносе одлуке у областима ЗЖС и Одрживи развој	- Број младих који учествују у раду тела која учествују, преговарају и одлучују у темама битним за ЗЖС и одрживи развој	Надлежне покрајинске, регионалне и локалне институције Удружења КЗМ	ПС за спорт и омладину Други извори финансирања	2011-2013
8. Реализација активности младих у руралним и	8.1. Акције очувања и унапређења стања	- Број младих у руралним и	ЈЛС Образовне установе	ПС за спорт и омладину	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
неразвијеним срединама усмерених ка заштити и унапређењу животне средине и очување природних ресурса	ЖС намењених младима у руралним и неразвијеним срединама	неразвијеним срединама укључених у активности - Број активности спроведених у руралним и неразвијеним срединама	Удружења КЗМ	ПС за заштиту животне средине и одрживи развој ПС за пољопривреду Други извори финансирања	
9. Развој капацитета омладинских организација и организација које имају програме за младе у руралним и неразвијеним срединама ради постизања одрживог коришћења природних ресурса у руралним срединама	9.1. Спровођење едукативних програма (семинара, тренинга, кампова...) у руралним и неразвијеним срединама	- Број спроведених едукативних програма у руралним и неразвијеним срединама - Број младих из руралних и неразвијених средина који су учествовали у едукативним програмима	ЈЛС Удружења КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за пољопривреду Други извори финансирања	2011-2014
10. Укључивање младих из АП Војводине у регионалне и међународне пројекте намењене заштити животне средине и одрживом развоју, коришћењу обновљивих извора енергије (ОИЕ) и примени мера енергетске ефикасности	10.1. Спровођење регионалних и међународних пројеката у области заштите животне средине, одрживог развоја коришћење обновљивих извора енергије (ОИЕ) и примене мера енергетске ефикасности, а у циљу едукације младих и подизања свести	- Број спроведених регионалних и међународних пројеката - Број младих који су учествовали у регионалним и међународним пројектима - Број радова младих који су учествовали у регионалним и међународним пројектима	Надлежне покрајинске, регионалне и локалне институције Удружења КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за заштиту животне средине и одрживи развој ПС за енергетику и минералне сировине ПС међурегионалну срадњу Други извори финансирања	Континуирано

VIII Област: СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА ПРЕМА МЛАДИМА

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
1. Развијати социјалне услуге у локалној заједници као подршку младима	1.1. Подржати разноврсне услуге социјалне заштите за младе као што су «помоћ у кући», «дневни центар/боравак» и сл.	- Број подржаних услуга „помоћ у кући“, «дневни центар» и сл. - Број корисника/ца	Удружења ЦСР	ПС за спорт и омладину ПС за социјалну политику и демографију ЈЛС	Континуирано
	1.2. Развити директне програме помоћи младих на терену	- Број подржаних програма помоћи - Број корисника/ца	Удружења ЦСР	ПС за спорт и омладину ПС за социјалну политику и демографију ЈЛС	Континуирано
	1.3. Подржати развој свратишта за младе и помоћи младих на терену	- Број корисника/ца	Удружења ЦСР	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију ЈЛС	Континуирано
	1.4. Лобирати представнике/це локалних самоуправа да незапосленим, младим родитељима олакшају дошколављавање/образовање, пружањем олакшица приликом уписа деце у предшколске установе	- Број локалних самоуправа које су усвојиле олакшице - Број младих, незапослених родитеља који су искористили олакшице	ЈЛС Удружења родитеља ЦСР	/	Континуирано
2. Развијати саветовалишта и друге облике саветодавног рада за младе	2.1. Подржати постојеће сервисе (саветовалишта) за младе	- Број промотивних активност/кампања и њихова посећеност	Удружења Образовне установе ЦСР ЈЛС	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију ЈЛС	Континуирано
	2.2. Подржати постојеће и оснивање нових сервиса	- Број корисника/ца	Удружења	ПС за спорт и	Континуирано

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	(саветовалишта) за младе од 19 до 30 година	- Број подржаних сервиса/саветовалишта за младе	ЦСР Домови здравља	омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију ЈЛС	
	2.3. Подржати постојеће и оснивање нових сервиса (нпр. саветовалишта, СОС телефони и сл.) за младе из осетљивих група	- Број корисника/ца - Број подржаних сервиса за младе из осетљивих група	Удружења ЦСР Домови здравља	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију ЈЛС	Континуирано
	2.4. Подржати иновативне програме у раду са младима (нпр. музикотерапија, арт терапија итд.), а које имају инклузиван карактер	- Број корисника/ца - Број и квалитет програма са инклузивним карактером	Удружења ЦСР Домови здравља	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију ЈЛС	Континуирано
	2.5. Подржати предбрачна саветовалишта за младе или саветовалишта за брак и породицу	- Број корисника/ца - Број подржаних предбрачних саветовалишта за младе или саветовалишта за брак и породицу	Удружења ЦСР Домови здравља	ПС за спорт и омладину ПС за социјалну политику и демографију ЈЛС	Континуирано
	2.6. Кампање промоција одређених актуелних програма сервиса за младе	- Број одржаних промотивних активности и њихова посећеност	Удружења ЦСР Домови здравља	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију ЈЛС	Континуирано
	2.7. Едукација младих да раде у саветовалиштима (вршњачка саветовалишта)	- Број обучених младих за вршњачка саветовалишта	Удружења ЦСР Домови здравља	ПС за спорт и омладину МОС	Континуирано

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
				ПС за социјалну политику и демографију ЈЛС	
	2.8. Подржати едукације запослених и волонтера/ки у саветовалиштима за рад са осетљивим групама младих	- Број запослених и волонтера/ки прошлих кроз едукацију - Број корисника/ца из те осетљиве групе	Удружења ЦСР Домови здравља	ПС за спорт и омладину ПС за социјалну политику и демографију ЈЛС	Континуирано
	2.9. Подржати рад мреже саветовалишта са циљем размене идеја, искуства и унапређењем рада	- Развијена мрежа саветовалишта	Удружења ЦСР Домови здравља	ПС за спорт и омладину ПС за социјалну политику и демографију ЈЛС	Континуирано
3. Радити на смањивању предрасуда према младима из осетљивих група	3.1. Кампање усмерене ка смањивању предрасуда према младим из осетљивих група	- Број промотивних активност и њихова посећеност	Удружења Образовне установе ЦСР ЈЛС	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију ЈЛС	Континуирано
	3.2. Укључити младе у развијање кампања (посебно младих из осетљивих група) које промовишу интеркултуралност и толеранцију	- Број кампања - Број укључених младих (посебно младих из осетљивих група) у кампање	Удружења Образовне установе ЦСР ЈЛС	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију ЈЛС	Континуирано
	3.3. Оспособљавање младих за организовање промотивних акција на тему заједничког живота различитих група младих, сензибилизација на различитост	- Број младих који похађају едукацију - Број спроведених активности	Удружења Образовне установе ЦСР	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију ЈЛС	Континуирано

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	3.4. Едукација на тему толеранције, људских права и забране дискриминације у средњим школама	- Број младих који похађају едукацију - Број спроведених активности	Средње школе Удружења	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију ЈЛС	Континуирано
	3.5. Обука тима вршњачких едукатора/ки на тему људских права и упознавање са делом наших закона (Закон о забрани дискриминације, Закон о личним подацима, Закон о социјалној заштити, Закон о равноправности полова, Породични закон итд.)	- Број вршњачких едукатора/ки, - Број спроведених вршњачких едукација - Број учесника/ца на едукацијама	ПС за спорт и омладину Удружења	ПС за спорт и омладину ПС за социјалну политику и демографију	Континуирано
	3.6. Организовати/подржати вршњачке едукације на тему толеранције, људских права и забране дискриминације у средњим школама	- Број едукација - Број младих који су присуствовали	Удружења Образовне установе	ПС за спорт и омладину	Континуирано
	3.7. Организовати/подржати едукације на тему толеранције, људских права и забране дискриминације са младим људима који студирају	- Број едукација - Број обухваћених младих	Удружења Образовне установе	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију	Континуирано
	3.8. Лобирање представника/ца ЈЛС за повећање буџета ЈЛС ради развоја социјалних услуга за младе	- Повећање буџета	Удружења Образовне установе	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију	Континуирано
	3.9. Обезбедити приступачност социјалним, образовним, здравственим и другим услугама, у архитектонском, организационом и програмском смислу, младима из осетљивих група	- Постигнуте измене	Образовне установе ЦСР Домови здравља ЈЛС	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију	Континуирано

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	3.10. Подржати различите неформалне активности ка освешћивању проблема дискриминације и рад на смањивању предрасуда, и посебно укључити младе из осетљивих група у ове активности (кампови, трибине, акције итд.)	- Број спроведених активности и њихова посећеност	Удружења ЦСР ЈЛС	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију	Континуирано
4. Радити на повећању свести младих из осетљивих група о њиховим правима	4.1. Подржати програме на локалном нивоу које младима отварају могућност за укључивање у различите активности, а инклузивног су карактера	- Број спроведених активности - Њихова посећеност	Удружења ЦСР ЈЛС	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију	Континуирано
	4.2. Обезбедити подршку младима из осетљивих група у препознавању сопствених права и обезбеђивање подршке да се та права остваре	- Број спроведених активности - Њихова посећеност	Удружења ЦСР ЈЛС	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију	Континуирано
	4.3. Реализовати кампању о правима младих из осетљивих група	- Број спроведених активности - Њихова посећеност	Удружења ЦСР ЈЛС	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију	Континуирано
5. Осигурати остваривање права свих младих на адекватно образовање уз обезбеђивање једнаких могућности за учење и развој	5.1. Обезбеђивати реализацију индивидуализованих мера подршке младима из осетљивих група у формалном и неформалном образовању у складу са концептом инклузивног друштва	- Број и квалитет мера подршке	Образовне установе ЦСР Удружења	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију	Континуирано
	5.2. Подржати постојеће и израду нових програма неформалног образовања намењене младима из осетљивих група, учинити их доступним и обезбедити подршку за укључивање у њих	- Број програма - Број учесника/ца	ЦСР Удружења	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију	Континуирано

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
6. Повећати запошљавање младих који припадају осетљивим групама	6.1. Подржати програме неформалног образовања младих из осетљивих група ради оспособљавања за samozapošljavanje	- Број програма - Број полазника/ца - Број samozapošljenih младих	Удружења НСЗ ЦСР ЈЛС	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију	Континуирано
	6.2. Подстицати запошљавање младих који припадају осетљивим групама	- Број запослених младих који припадају осетљивим групама	Удружења НСЗ ЦСР Образовне установе	ПС за спорт и омладину ПС за социјалну политику и демографију МОС	Континуирано
	6.3. Обезбедити подршку при запошљавању младих из осетљивих група	- Број запослених младих који припадају осетљивим групама	Удружења НСЗ ЦСР Образовне установе	ПС за спорт и омладину ПС за социјалну политику и демографију МОС	Континуирано
7. Укључити младе из осетљивих група у активан друштвени живот	7.1. Подстицати и промовисати учешће младих из осетљивих група у спортским, параспортским и заједничким активностима	- Број реализованих активности - Број младих из осетљивих група који активно учествују	Удружења ЈЛС Образовне установе	ПС за спорт и омладину МОС	Континуирано
	7.2. Обезбеђивати развој и примењивање свих техничких и технолошких формата за несметано праћење од стране младих из осетљивих група (нпр. филмови, спортски, туристички садржаји итд.)	- Број реализованих измена	Удружења ЈЛС ЦСР Образовне установе	ПС за спорт и омладину МОС ПС за социјалну политику и демографију	Континуирано
8. Повећати доступност културних садржаја за младе из осетљивих група	8.1. Подржати организовање културних активности као и гостујућих културних активности на локалном нивоу	- Број реализованих активности	Удружења ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за културу	Континуирано
	8.2. Подржати реализацију културних активности за младе из осетљивих група (нпр. позоришне представе или секције или програми за младе оштећеног	- Број реализованих активности - Број обухваћених младих	Удружења ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за културу МОС	Континуирано

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	слуха, аудио библиотеке за младе оштећеног вида, итд.)				
9. Промовисати родну равноправност	9.1. Кампање и промотивне активности усмерене ка промовисању родне равноправности (едукације, трибине, округли столови)	- Број промотивних активности - Посећеност организованих активности	Удружења Образовне установе ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова МОС ЗРП	Континуирано
	9.2. Подржати спровођење истраживања на тему родно заснованог и сексуалног насиља код младих	- Спроведена истраживања - Резултати истраживања	Удружења ЈЛС Образовне установе	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова, ЗРП	Континуирано
	9.3. Едукација средњошколаца/ки на тему родно заснованог насиља, његове превенције и начина реаговања	- Број едукација - Број полазника/ца едукација	Удружења Образовне установе	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова МОС ЗРП	Континуирано
	9.4. Едукација студената/киња на тему родно заснованог насиља, његове превенције и начина реаговања	- Број едукација - Број полазника/ца едукација	Удружења Универзитет	ПС за спорт и омладину МОС ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ЗРП	Континуирано
	9.5. Едукација наставног кадра у образовним институцијама у вези родне осетљивости приликом реализације образовних програма	- Број едукација - Број полазника/ца едукација	Образовне установе Универзитет Удружења	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и	Континуирано

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
				равноправност полова ЗРП	
	9.6. Подржати различите неформалне активности ка освешћивању родне равноправности (кампови, трибине, акције итд.)	- Број спроведених активности - Њихова посећеност	Удружења ЦСР	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ЗРП	Континуирано
	9.7. Смањивати родне стереотипе у медијима и промовисати родну равноправност	- Број спроведених едукација са радницима/цама у медијима - Број родно осетљивих чланака у одабраним медијима	Удружења ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за информације	Континуирано

IX. Област: БЕЗБЕДНОСТ МЛАДИХ

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
1.Институционално оснажити сектор безбедности у циљу унапређења, остваривања и заштите људских права и права младих	1.1. Јачање капацитета институција за сензибилизацију и заштити људских права и права младих	- Број укључених институција у обуке - Број обухваћених лица обукама	МУП МЉМП МО ПС за прописе, управу и националне заједнице Удружења ЈЛС Средства информисања	ПС за спорт и омладину ПС за образовање ЈЛС Други извори финансирања МУП	2011 - 2014
	1.2. Подстицање међусекторске сарадње у циљу унапређења безбедности младих кроз заједничке програме, кампање и пројекте	- Број реализованих заједничких пројеката, програма и спроведених кампања - Број потписаних споразума о сарадњи или изјава о заинтересованости	МУП МЉМП МО ПС за прописе, управу и националне заједнице Удружења ЈЛС Средства информисања	ПС за спорт и омладину ПС за образовање ЈЛС Други извори финансирања МУП	2011 - 2014
	1.3. Подстицати већи ангажман инспекција и полиције на спровођењу закона: рад на црно, сигурност у саобраћају, игре на срећу, точење алкохола, конзумирање дрога; говорити јавно о наведеним проблемима	- Проценат ангажованости инспекција и полиције на спровођењу закона - Број јавних кампања, гостовања	МУП МЉМП МО ПС за прописе, управу и националне заједнице Удружења ЈЛС Средства информисања	ПС за спорт и омладину ПС за образовање ЈЛС Други извори финансирања МУП	2011 - 2014
2. Развијати безбедносну културу код младих	2.1. Спроводити садржаје и програме безбедносне културе у оквиру наставног програма	- Број спроведених програма и садржаја који промовишу безбедносну културу у	Удружења Образовне установе Средства информисања	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	основног и средњег образовања у АП Војводини	оквиру школског система - Број обухваћених ученика/ца	КЗМ	финансирања	2011-2014
	2.2. Едукација младих и просветних радника/ца о ненасилној комуникацији и асервативним облицима понашања	- Број покренутих програма/едукација у оквиру наставног програма у основним и средњим школама - Број обухваћених ученика/ца едукацијама - Број обухваћених просветних радника/ца едукацијама	Удружења Образовне установе Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања	
	2.3.Континуирано радити на разбијању антагонизма између младих и полиције, нпр. на дан полиције омогућити младима да имају непосредни увид у рад полиције (посете попут кампање „дан отворених врата“)	- Број реализованих посета	МУП		
	2.4. Креирати <i>web-site/ on line</i> платформу о безбедносној култури младих као подршку формалном и неформалном образовању из ове области	- Број креираних <i>web-site/on line</i> платформи - Број посетилаца <i>web-site</i>	Удружења Образовне установе Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања	2011-2014
	2.5. Промовисати безбедносну културу кроз културне и спортске догађаје	- Број организованих спортских и културних догађаја који промовишу безбедносну културу - Број догађаја емитованих путем средстава јавног	Удружења Образовне установе Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
		информисања - Број укључених младих			
	2.6. Спровести континуиране кампање о безбедној возњи и промоцији Закона о саобраћају	- Број спроведених кампања о безбедној возњи младих - Број одржаних промоција о Закону у саобраћају	Удружења Образовне установе Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања	2011-2014
3. Стварати безбедније школско окружење	3.1. Успостављати и развијати механизме процене, идентификације и реакције на безбедносне ризике и проблеме: оснаживати тимове стручњака/киња за превенцију и санирање последица насиља	- Број укључених школа - Број креираних тимова за превенцију насиља - Број организованих обука за наставни кадар - Број обухваћених просветних радника/ца	МО МП ЦЗС ПС за образовање Удружења Образовне институције КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014
	3.2. Идентификовати и обучавати особе за примену и промоцију ненасилне културе и конструктивног решавања конфликта у свакој школи	- Број едукација - Број обучених особа/наставног кадра	МО МП ЦЗС ПС за образовање Удружења Образовне институције КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011 – 2014
	3.3. Креирање тимова за кризно реаговање у школама	- Број креираних тимова за кризно реаговање у школама	МО МП ЦЗС ПС за образовање Удружења Образовне институције КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014
	3.4. Организовати едукативне кампове и обуке за ученике/це из основних и средњих школа	- Број спроведених едукација и кампова - Број младих који су учествовали на едукацијама и камповима	МО МП ЦЗС ПС за образовање Удружења Образовне институције	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
			КЗМ		
4. Повећати безбедност младих на јавним местима	4.1. Идентификовати и мапирати јавна места ризична за безбедност младих	- Број мапираних јавних места ризичних за безбедност младих	МУП Тужилаштво Удружења ПС за спорт и омладину ЈЛС	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011 – 2013
	4.2. Информисање младих о ризицима на мапираним ризичним јавним местима и начинима избегавања ризичних локација које млади посећују кроз различите кампање и промотивне догађаје	- Број младих информисаних о ризичним јавним местима - Број покренутих кампања и промотивних догађаја	Средства информисања КЗМ		2011-2013
	4.3. Трансформисати ризичне просторе у места на којима млади могу да буду сигурни, активни, креативни и безбедни кроз опремање и креативну конструкцију	- Број трансформисаних простора	МУП Тужилаштво Удружења ПС за спорт и омладину ЈЛС Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2013
5. Превенција и сузбијање насиља у породици	5.1. Спровести медијске кампање са циљем повећања нивоа свести о проблемима насиља у породици (млади који трпе или врше насиље)	- Број спроведених медијских кампања о проблемима насиља у породици - Број медија који су испратили и/или објавили активности везане за кампању	ЦЗС ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за спорт и омладину ПС за образовање Удружења Средства информисања	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011 - 2014
	5.2. Спровести образовно-васпитне програме заједно са родитељима/старатељима и релевантним институцијама које брину	- Број спроведених образовно-васпитних програма	ЦЗС ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за спорт и	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	о младима		омладину ПС за образовање Удружења Средства информисања		
	5.3. Пружати подршку жртвама насиља у породици ради социјалне инклузије	- Број родитеља/старатеља укључених у образовно - васпитне програме	ЦЗС ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за спорт и омладину ПС за образовање Удружења Средства информисања	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014
	5.4. Организовати континуирану обуку за особље свих установа задужених за превенцију и борбу против насиља као и за препознавање насиља и помоћ жртвама насиља у породици	- Број организованих обука за особље установа задужених за превенцију и борбу против насиља - Број представника/ца установа и институција укључених у обуку	ЦЗС ПС за рад, запошљавање и равноправност полова ПС за спорт и омладину ПС за образовање Удружења Средства информисања	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014
6. Стварати услове за примену алтернативних мера које се изричу младима у сукобу са законом	6.1. Утврдити листу установа и организација у којима се могу реализовати васпитни налози и мере	- Број установа и организација у којима се могу реализовати васпитни налози и мере	МПР Судови и тужилаштво ЦСР Удружења	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011 - 2014
	6.2. Направити листу послова које малолетници/це могу да обављају у склопу васпитних налога и мера у установама и организацијама	- Број контактираних установа и организација	МПР Судови и тужилаштво ЦСР Удружења	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014
	6.3. Промовисати и креирати мере „Друга	- Листа послова који малолетници/це могу да	МПР Судови и	ПС за спорт и омладину	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	шанса“ са циљем ресоцијализације и интеграције у локалну заједницу	обављају у склопу васпитних налога и мера	тужилаштво ЦСР Удружења	ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	
	6.4. Прикупљање података о васпитним мерама и обезбедити годишње анализе датих података	- Број објављених анализа и извештаја о насиљу међу младима	МПР Судови и тужилаштво ЦСР Удружења	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014
	6.5. Подстицати медијацију као алтернативну меру за малолетне починиоце/тељке кривичних дела	- Број спроведених обука о медијацији - Број младих који су прошли кроз обуке	МПР Судови и тужилаштво ЦСР Удружења	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014
7. Подржати истраживања о насиљу међу младима и над младима	7.1. Спровести истраживања на годишњем нивоу: - о насиљу међу младима; - о поверењу младих у сектор безбедности; - о повредама на раду, професионалним болестима младих као и мобингу над младима	- Број спроведених истраживања о насиљу међу младима, поверењу младих у сектор безбедности, повредама на раду и мобингу над младима	Образовне установе Средства информисања Удружења	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011 - 2014
	7.2. Системски прикупљати податке и публикување годишњих анализа о насиљу међу младима	- Број објављених анализа и извештаја о насиљу међу младима	Образовне установе Средства информисања Удружења	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014
	7.3. Креирати Базу података о постојећим организацијама и институцијама које се баве превенцијом насиља младих и промивисањем безбедности младих	- Број организација и институција укључених у базу података - База података	Образовне установе Средства информисања Удружења	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
8. Подстицати и стварати сигурније окружење на спортским објектима	8.1 Спровести континуиране обуке/програме и кампање за младе навијаче/чице за подстицање ненасилне културе	- Број спроведених обука, кампања - Број укључених младих навијача/чица у обуку	МП Научно-истраживачки институти ПС за образовање МУП Спортски клубови Образовне установе Средства информисања удружења	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011 - 2014
	8.2. Промовисати фер-плеј и сарадничке односе и развијати културу навијања посебним програмима у оквиру куркулума физичког васпитања	- Број креираних и спроведених програма за промоцију култура навијања	МП Научно-истраживачки институти ПС за образовање МУП Спортски клубови Образовне установе Средства информисања удружења	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014
	8.3. Формирати радно тело/савет за превенцију насиља на спортским теренима на нивоу АП Војводине (институције, удружења)	- Број представника/ца институција и удружења у формирању Савета за превенцију насиља на спортским теренима	МП Научно-истраживачки институти ПС за образовање МУП Спортски клубови Образовне установе Средства информисања удружења	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
	8.4. Афирмисати и подстицати примену Закона о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама кроз организовање кампања, округлих, столова, манифестација итд.	- Број покренутих манифестација, округлих столова, догађаја који афирмишу и промовишу Закон о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама	МП МОС Научно-истраживачки институти ПС за образовање МУП Спортски клубови Образовне установе Средства информисања Удружења	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014
	8.5. Спроводити документарне емисије, филмове, спотове, истраживања о насиљу на спортским теренима, поштовању законских регулатива у спорту и промовисати „фер игру“	- Број документарних емисија, филмова, спотова, истраживања о насиљу на спортским теренима - Број промотивних кампања „фер игра“	МП МОС Научно-истраживачки институти ПС за образовање МУП Спортски клубови Образовне установе Средства информисања Удружења	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014
	8.6. Креирање базе података о навијачким групама у АП Војводини (структура, број чланова/ица, итд.)	- Број идентификованих навијачких група у Војводини - База података	МП МОС Научно-истраживачки институти ПС за образовање МУП Спортски клубови Образовне установе Средства информисања Удружења	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014

ЦИЉ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
9. Креирање безбедног окружења на интернету и превенција електронског насиља/ cyber насиље	9.1. Континуирана обука младих, родитеља/старатеља о могућностима заштите на интернету	- Број спроведених обука - Број учесника/ца на обукама	МТИД Удружења Образовне установе Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011 – 2014
	9.2. Умрежавање са институцијама и интернет провајдерима за креирање пакета безбедносних мера за децу и младе	- Број умрежених институција и интернет провајдера у креирању пакета безбедносних мера за децу и младе	МТИД Удружења Образовне установе Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014
	9.3. Подизање нивоа свести младих о ризицима на интернету и cyber насиљу кроз израду спотова, организовање округлих столова, трибина и сл.	- Број креираних спотова, организованих округлих столова и трибина	МТИД Удружења Образовне установе Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014
	9.4. Формирати групе на друштвено социјалним мрежама (<i>facebook</i> , <i>MySpace</i> , <i>Twitter</i> , итд.) које ће промовисати безбедност младих и информисати младе о интернету и начинима заштите на интернету	- Број креираних група на социјалним мрежама које промовишу безбедност младих и информишу младе о заштити на интернету - Број посетиоца/ки група друштвено социјалних мрежа	МТИД Удружења Образовне установе Средства информисања КЗМ	ПС за спорт и омладину ПС за образовање Други извори финансирања ЈЛС	2011-2014

ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ АКЦИОНОГ ПЛАНА ПОЛИТИКЕ ЗА МЛАДЕ У АП ВОЈВОДИНИ ЗА ПЕРИОД 2011-2014

Главни оквир који је ЕУ успоставила као подршку достизању својих приоритета у области омладинске политике су програми „Млади у акцији“, новија ЕУ стратегија „Млади: Улагање и Оснаживање“, 2010-2018 и декларација „Будућност омладинске политике Већа Европе: Агенда 2020“ коју је потписало 49 министара надлежних за младе, међу којима и министарка омладине и спорта Републике Србије.

Иако још увек нема статус чланице, наша земља има приступ овим фондовима. Међутим, генерална информисаност и капацитет потенцијалних корисника/ца у АП Војводини да учествују у овим програмима је релативно низак. Анализа реализације управо завршеног Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008, пружила је детаљнији увид и конкретне показатеље промена у положају младих у Војводини, али је указала и на закључак да пружена подршка не одговара у довољној мери потенцијалима локалних заједница у АП Војводини. Главне препреке су недовољно информисање младих и недостатак капацитета за коришћење ове подршке.

Полазећи од претпоставке да се регионална омладинска политика у АП Војводини жели водити у складу са Националном стратегијом за младе, приоритетима, по принципима и у оквирима које користе земље чланице ЕУ, треба интензивирати рад у следећим областима:

- активно учешће и информисање младих
- волонтеризам
- истраживање у области омладинске политике и омладинског рада.

Зато је неопходно формирање једног центра на нивоу АП Војводине – *Покрајински Завод за младе* (у даљем тексту: ПЗМ), који би на ефикасан и свеобухватан начин задовољио комплексне потребе младих и обезбедио системске „полуге“ ка локалним самоуправама у АП Војводини.

ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА МЛАДЕ

Област рада ПЗМ је:

Информисање - обезбеђивање свеобухватних и увремењених информација, а посебно креирање отворене базе података за АП Војводину

Мотивисање - указивање на могућности које нуди волонтеризам и активно учешће, а посебно подршка у суфинансирању пројеката одобрених од стране Европске Комисије.

Образовање - организовање обука за младе и представнике/це институција и власти у АПВ.

Сврха ПЗМ је двојака:

Подршка младима у АП Војводини ради унапређења њиховог положаја и њихове интеграције у друштво са једне стране, и подршка друштву да препозна и прихвати потребе и потенцијале младих са друге.

Активности ПЗМ-а:

Све активности Завода спроводиле би се у директној сарадњи са локалним властима, институцијама и организацијама које се баве младима у свих 45 локалних самоуправа у АП Војводини. Један од приоритета био би остваривање сарадње са организацијама и институцијама које су званично акредитоване од стране ЕУ за пружање сличне подршке омладинским организацијама широм Србије, јер би на тај начин дошло до оптимизирања постојећих ресурса информација, знања и искуства у овој области.

За финансирање функционисања ПЗМ, морала би да буду издвојена посебна средства из буџета Владе АП Војводине, на основу детаљно разрађеног програмског рада овог Завода.

Циљне групе ПЗМ-а су:

- млади (уз развој посебног приступа подгрупама: средњошколска омладина, студентска омладина, млади из руралних средина, млади из урбаних средина, запослени млади, незапослени млади, маргинализоване групе младих, етничке групе младих, ...)
- институције, установе и организације које раде (или би могле да раде) са младима (територија Војводине, конкретно у свих 45 општина)
- остале друштвене групе у АП Војводини.

Програмски циљеви постављени у складу са областима рада:

а) Прикупљање и пружање свеобухватних и увремењених информација о активностима од младих и за младе, ради подстицања комуникације између младих и осталих друштвених група у АП Војводини.

Ова активност је истовремено и предуслов за квалитетно провођење свих осталих програмских линија. Подразумева истраживање и анализу различитих подгрупа младих, ради развоја система информисања, комуникације и образовања. Крајњи циљ је успостављање минималне употребљиве базе, која би се током времена ширила и развијала. Она би даље омогућила установљивање механизма који ће омогућити редовну комуникацију у циљу ажурирања информација. Информације које ПЗМ прикупи прослеђивао би заинтересованим младима и осталим циљним групама. Предвиђено је да портал буде постављен на постојећи домен *omladina.info*.

б) Подстицање појединаца/ки, организација и институција на активно учешће у унапређивању положаја младих у АП Војводини.

Активно учешће младих је уско повезано са активним информисањем у локалним заједницама АП Војводине. Информисање би пружао ПЗМ, уз организовање презентација. На овај начин указали би на конкретне могућности неформалног образовања, волонтерског ангажмана у развоју своје заједнице, активног учешћа у процесу креирања локалних, регионалних и националних јавних политика.

У оквиру ове активности важно је истаћи промовисање и пружање помоћи у организовању коришћења средстава из Покрајинског буџета и то пре као извор суфинансирања за финансиране пројекте од стране Европске Комисије, него као једина средства за финансирање омладинских пројеката у АП Војводини.

ц) Изградња индивидуалних, организацијских и институционалних капацитета у АП Војводини за покретање и спровођење активности од младих и за младе кроз неформално образовање.

Организовање и одржавање презентација, предавања, радионица, семинара и тренинга на теме из области организације рада омладинских група и организација, управљања волонтерским радом, програма ЕУ за младе. У склопу образовних активности биле би искоришћене све могућности директне размене знања и искустава међу локалним заједницама у АП Војводине, а и укључивање омладинских група и организација из земаља чланица ЕУ.

Све образовне активности биле би планиране и дизајниране користећи интерактивни приступ, а једним делом било би укључено и искуствено учење. Увезујући ову програмску компоненту са првим програмским правцем – информисање, партиципативно планирање (укључивање корисника/ца у планирање обуке) је планирано као принцип рада.

Обуке би биле реализоване у локалним заједницама да би избегли централизацију капацитета у већим центрима.

РЕАЛИЗАЦИЈА АКЦИОНОГ ПЛАНА ПОЛИТИКЕ ЗА МЛАДЕ У АП ВОЈВОДИНИ ЗА ПЕРИОД 2011-2014

Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014 биће реализован путем конкурса, који ће сваке календарске године расписивати Покрајински секретаријат за спорт и омладину.

Средства обезбеђена из буџета Владе АП Војводине биће распоређена посредством Конкурсне комисије за реализацију Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014, која у свом саставу подразумева представнике/це ресорних Покрајинских секретаријата и цивилног сектора. Председник ове комисије је Покрајински секретар за спорт и омладину.

Средства ће бити опредељена оним организацијама и установама које својим пројектима задовоље опште критеријуме утврђене овим документом и које најбоље одговоре на конкурсом предвиђене пројектне задатке, из области:

1. Образовање младих
2. Запошљавање младих
3. Здравље младих
4. Култура и слободно време младих
5. Активно укључивање младих у друштво, изградња цивилног друштва и волонтеризам
6. Мобилност и информисање младих
7. Екологија и одрживи развој
8. Социјална политика према младима
9. Безбедност младих.

ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ АКЦИОНОГ ПЛАНА ПОЛИТИКЕ ЗА МЛАДЕ У АП ВОЈВОДИНИ ЗА ПЕРИОД 2011-2014 ОДНОСНО КРИТЕРИЈУМИ КОЈИ ЋЕ ОДРЕЂИВАТИ ПРИОРИТЕТ ПОДРШКЕ ПРОЈЕКТА

- Подржати размене искустава и примера добре праксе имплементатора/ки на нивоу АП Војводине у циљу унапређења друштвеног положаја младих, као и унапређења омладинског сектора
- Подржати међусектоску сарадњу на пројектима за младе, охрабривати удружења да сарађују са локалним самоуправама и јавним институцијама
- подстицање међурегионалне сарадње у области омладинске политике
- Развијати партнерске сарадње и размену искустава са привредним сектором
- Повећати видљивост програма за младе и њихов значај за развој модерног демократског друштва
- Посебно подржати активно учешће младих из руралних и неразвијенијих средина са територије АП Војводине
- Посебно подржати активно учешће осетљивих група младих и допринети њиховом учешћу на највишим местима одлучивања у органима ЈЛС и државним институцијама
- Давати приоритет пројектима где су имплементатори/ке или корисници/ке млади који припадају осетљивим групама
- Подржати активно учешће младих припадника/ца свих националних заједница, као и поспешивање, оснаживање и подршка омладинских организација националних заједница и њихових пројеката
- Промовисати принцип родне равноправности – допринети повећању броја младих жена на највишим местима одлучивања у органима ЈЛС и у државним институцијама.

ЕВАЛУАЦИЈА И МОНИТОРИНГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ПОЛИТИКЕ ЗА МЛАДЕ У АП ВОЈВОДИНИ ЗА ПЕРИОД 2011-2014

Евалуацију и мониторинг Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014, спроводиће Покрајински секретаријат за спорт и омладину.

Како би реализација Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014 била ефикасније и детаљније праћена, Покрајински секретаријат за спорт и омладину ће за сваку конкурсну годину ангажовати организацију ради мониторинга и евалуације, која ће о овоме подносити извештаје Секретаријату. Покрајински секретаријат за спорт и омладину ће о резултатима мониторинга и евалуације обавештавати чланове Конкурсне комисије за реализацију Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014.

Покрајински секретаријат за спорт и омладину ће Влади АП Војводине, Одбору за образовање, науку, културу, омладину и спорт Скупштине АП Војводине и Министарству омладине и спорта сваке календарске године подносити Извештај о реализацији Акционог плана политике за младе у АП Војводини, као и завршни извештај четворогодишње реализације овог документа.

ЗНАЧЕЊЕ СКРАЋЕНИЦА:

АПВ – Аутономна Покрајина Војводина
АППМ у АПВ – Акциони план политике за младе у Аутономној Покрајини Војводини
АП НСЗ – Акциони план Националне стратегије за младе
Влада РС – Влада Републике Србије
Влада АПВ – Влада Аутономне Покрајине Војводине
ДРУГИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА – страни Фондови и Фондације
ЕУ – Европска Унија
ЖС – животна средина
ЗРП – Завод за равноправност полова
ИТ клубови – рачунарски интернет клубови за младе
ИТ (ИТ) – Информационе технологије
ЈЛС – Јединице локалне самоуправе
КЗМ – Канцеларије за младе
КОМС – Кровна организација младих Србије
КОМВ – Кровна организација младих Војводине
ЛАП – Локални акциони план
МОС – Министарство омладине и спорта Републике Србије
МП – Министарство просвете Републике Србије
МЉМП – Министарство за људска и мањинска права Републике Србије
МТИД – Министарство за телекомуникације и информационо друштво Републике Србије
МО – Министарство одбране Републике Србије
МУП – Министарство унутрашњих послова
МРСРП – Министарство рада и социјалне политике Републике Србије
МЖСПП – Министарство животне средине и просторног планирања Републике Србије
МПР – Министарство правде Републике Србије
МНТР – Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије
МЗ – Месна заједница
НСЗ – Национална служба за запошљавање
НПА – Национални план акције
НСМ – Национална стратегија за младе
НАПОР – Национална асоцијација практичара/ки у омладинском раду
ОК – Омладински клубови
ОР – Омладински рад
ОИЕ – Обновљиви извори енергије
ПС за спорт и омладину – Покрајински секретаријат за спорт и омладину
ПС за образовање – Покрајински секретаријат за образовање
ПС за информације – Покрајински секретаријат за информације
ПС за међурегионалну сарадњу – Покрајински секретаријат за међурегионалну сарадњу
ПС за рад, запошљавање и равноправност полова – Покрајински секретаријат за рад, запошљавање и равноправност полова
ПС за социјалну политику и демографију – Покрајински секретаријат за социјалну политику и демографију
ПС за заштиту животне средине и одрживи развој – Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој
ПС за међународно-економску сарадњу – Покрајински секретаријат за међународно-економску сарадњу
ПС за науку и технолошки развој – Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој
ПС за информације – Покрајински секретаријат за информације
ПС за локалну самоуправу и међуопштинску сарадњу – Покрајински секретаријат за локалну самоуправу и међуопштинску сарадњу
ПС за привреду – Покрајински секретаријат за привреду
ПС за прописе, управу и националне заједнице – Покрајински секретаријат за прописе, управу и националне заједнице
ПС за енергетику и минералне сировине – Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине
ПЗМ – Покрајински завод за младе
ПЗМ – Покрајински завод за младе
ПСЗ – Покрајинска служба за запошљавање
ППИ – Полно преносиве болести
РС – Република Србија
СКГО – Стална конференција градова и општина
СЗО – Светска здравствена организација

УН – Уједињене нације
ФРНП АПВ – Фонд за развој непрофитног сектора АП Војводине
ЦСР – Центар за социјални рад

ИЗВОРИ:

Декларација "Будућност омладинске политике Већа Европе: Агенда 2020"; Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008; Извештај о реализацији Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008 - Покрајински секретаријат за спорт и омладину; Национална стратегија за младе за период 2009-2014 - Министарство омладине и спорта; Акциони план Националне стратегије за младе за период 2009-2014 - Министарство омладине и спорта; ЕУ Програм - Млади у акцији; ЕУ стратегија „Млади: Улагање и Оснаживање“, 2010-2018; Локални акциони планови; Републички завод за статистику; Key Data on Education in Europe 2009, European Commission, 2009, Youth in Europe: A statistical portrait, Eurostat, 2009; Финансирање високог образовања у Југоисточној Европи: Албанија, Црна Гора, Хрватска, Словенија, Србија, Центар за образовне политике, Београд, 2009; Квалитет и праведност образовања у Србији: Образовне шансе сиромашних; анализа података PISA 2003. год. и 2006. год. Влада Републике Србије, Београд, 2009; Закон о високом образовању; Закон о основама система образовања и васпитања; Информација о квалитету живота младих у АП Војводини: извори стреса и начини суочавања са стресом - Покрајински секретаријат за спорт и омладину; Вршњачко образовање - pro et contra, Филозофски факултет Нови Сад, мастер рад/Боровица Т.(2009); European Youth Forum - Policy Paper on Youth Employment - Adopted by the Council of Members / Extraordinary General Assembly, 2-3 May 2008 (Castelldefels, Catalonia - Spain); Youth Employment - World Youth Report 2003.; Информација о стању запослености и незапослености у АП Војводини у периоду јануар 2009. децембар 2009; Акциони план за спровођење Националне стратегије за младе у периоду 2009-2014; CEDAW - Конвенција о забрани свих облика дискриминације жена (1979); Пекињска Платформа за акцију (1995) НСЗ; Истраживање о систему вредности младих у АП Војводини - Покрајински секретаријат за спорт и омладину; Публикације: Хендикеп је питање људских права 2006; Положај младих са хендикепом у средњем образовању, 2007; Промоција инклузивног високог образовања у Југоисточној Европи, 2006; http://www.minrzs.gov.rs/cir/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=25&Itemid=229 <http://www.ljudskaprava.gov.rs/dokumenti/roma/strategija%20za%20web%20sr.pdf>, Statistički podaci za 1994-2004. Izvor: Pedagoško društvo Srbije u saradnji sa Incest trauma centrom <http://www.minrzs.gov.rs/doc/rodna/promisi/zakoni/Zakon-ravnopravnosti-polova-SI-glasnik-104-09.pdf> http://www.minrzs.gov.rs/cir/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=27&Itemid=233&lang=sr <http://www.psrzrp.vojvodina.gov.rs/index.php?news=usvojena-odluka-strategiji-za-zastitu-od-nasilja-porodici-drugih-oblika-rodno-zasnovanog-nasilja-ap-vojvodini-65047200&newsarc=622911p5> <http://www.psrzrp.vojvodina.gov.rs/pages/StopNasilju.php> <http://zakon.co.rs/porodicni-zakon.html> <http://www.demograf.vojvodina.gov.rs/index.php/sr/dokumenta/zakoni.html> http://www.minrzs.gov.rs/cir/index.php?option=com_content&view=article&id=1027&Itemid=299 Резултати рада Министарства унутрашњих послова Републике Србије у периоду од јануара до новембра 2009.године,Посавец-Бабић 1990, Гашић-Павишић, 2004; према Попадић & Плут, 2007; Закон о удружењима; Стратегија за унапређивање положаја Рома у Републици Србији; Декларације Декаде инклузије Рома 2005-2015; Закон о забрани дискриминације („Сл. гласник РС“, бр. 22/2009); Закон о равноправности полова („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009); Стратегија за заштиту насиља у породици и других облика родно заснованог насиља у АПВ 2008-20012; Истраживање спроведено у оквиру пројекта "Србија, Зона ненасиља - обука представника школа, удружења и младих за примену ненасилних техника" (септембар - децембар 2010, у Београду, Новом Саду, Смедерској Паланци и Великој Плани) на популацији од 1005 средњошколаца; Истраживање спроведено у 9 средњих школа из Новог Сада, Суботице, Бечеја и Бачког Петровца (обухваћено укупно 6254 ученика и 830 одраслих, запослених у школама) у оквиру пројекта „Школа без насиља“ у организацији УНИЦЕФ канцеларије у Београду, Института за психологију у Београду и Одсека за психологију Филозофског Универзитета у Новом Саду; Резултати рада Министарства унутрашњих послова Републике Србије у периоду од јануара до новембра 2009. године; База података „Канцеларије за младе у АП Војводини“ - Покрајински секретаријат за спорт и омладину; Извештај о Канцеларијама за младе у АП Војводини (2009) - Покрајински секретаријат за спорт и омладину; Закон о удружењима; Закон о високом образовању; Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом (Сл. гласник РС бр. 33/06) Основни текст на снази од 25/04/2006., у примени од 25/04/2006); Стратегија за унапређење положаја Рома у Републици Србији; Закон о равноправности полова („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009); Стратегија за заштиту насиља у породици и других облика родно заснованог насиља у АПВ за период 2008-20012; Закон о забрани дискриминације („Сл. гласник РС“, бр. 22/2009); Нацрт закона о социјалној заштити (у изради је); Породични закон; Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности за период 2009-2015; Уредба о оснивању Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом., Закон о безбедности саобраћаја на путевима (2010); Пројекат - Поддршка националним напорима за промовисање запошљавања младих и управљање миграцијама (заједнички програм УН); Пројекат - Промоција запошљавања младих у Србији; Темпус пројекат - Развој оквира доживотног учења (DELFI); Темпус пројекат - Преквалификација за незапослена лица са завршеним факултетом у Србији (CONCUR); Пројекат - Развој мреже иновативних социјалних предузећа (ISEDE-NET); Пројекат - Одрживи одговор тржишта рада за потребе жртава трговине људима у Србији; Пројекат - Холандско искуство и добра пракса у области запошљавања (G2G - MATRA-FLEX) - пројекат запошљавања особа са инвалидитетом; Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Сл. гл. РС“ бр. 36/2009 од 15.05.2009. год)

САДРЖАЈ:

У В О Д.....	2
Национална стратегија за младе.....	3
ЕУ Програм – Млади у акцији.....	3
ЕУ стратегија „Млади: Улагање и Оснаживање“, 2010-2018.....	4
Декларација „Будућност омладинске политике Већа Европе: Агенда 2020“.....	4
Акциони план политике за младе у АП Војводине за период 2005-2008.....	5
Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014.....	5
СТРАТЕШКА АНАЛИЗА И СМЕРНИЦЕ ЗА ПОБОЉШАЊЕ ПОЛОЖАЈА МЛАДИХ У АП ВОЈВОДИНИ.....	7
1. Област: ОБРАЗОВАЊЕ МЛАДИХ.....	8
2. Област: ЗАПОШЉАВАЊЕ МЛАДИХ.....	12
3. Област: ЗДРАВЉЕ МЛАДИХ.....	16
4. Област: КУЛТУРА И СЛОБОДНО ВРЕМЕ МЛАДИХ.....	19
5. Област: АКТИВНО УКЉУЧИВАЊЕ МЛАДИХ У ДРУШТВО, ИЗГРАДЊА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА, ВОЛОНТЕРИЗАМ.....	22
6. Област: МОБИЛНОСТ И ИНФОРМИСАЊЕ МЛАДИХ.....	26
7. Област: ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОДРЖИВИ РАЗВОЈ.....	29
8. Област: СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА ПРЕМА МЛАДИМА.....	32
9. Област: БЕЗБЕДНОСТ МЛАДИХ.....	37
А К Ц И О Н И П Л А Н.....	40
I Област: ОБРАЗОВАЊЕ МЛАДИХ.....	41
II Област: ЗАПОШЉАВАЊЕ МЛАДИХ.....	48
III Област: ЗДРАВЉЕ МЛАДИХ.....	53
IV Област: КУЛТУРА И СЛОБОДНО ВРЕМЕ МЛАДИХ.....	62
V Област: АКТИВНО УКЉУЧИВАЊЕ МЛАДИХ У ДРУШТВО, ИЗГРАДЊА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА, ВОЛОНТЕРИЗАМ.....	70
VI Област: МОБИЛНОСТ И ИНФОРМИСАЊЕ МЛАДИХ.....	80
VII Област: ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОДРЖИВИ РАЗВОЈ.....	86
VIII Област: СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА ПРЕМА МЛАДИМА.....	90
IX. Област: БЕЗБЕДНОСТ МЛАДИХ.....	98
ОПШТИ СТРАТЕШКИ ЦИЉ АКЦИОНОГ ПЛАНА ПОЛИТИКЕ ЗА МЛАДЕ У АП ВОЈВОДИНИ ЗА ПЕРИОД 2011-2014.....	107
РЕАЛИЗАЦИЈА АКЦИОНОГ ПЛАНА ПОЛИТИКЕ ЗА МЛАДЕ У АП ВОЈВОДИНИ ЗА ПЕРИОД 2011-2014.....	109
ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ АКЦИОНОГ ПЛАНА ПОЛИТИКЕ ЗА МЛАДЕ У АП ВОЈВОДИНИ ЗА ПЕРИОД 2011-2014 ОДНОСНО КРИТЕРИЈУМИ КОЈИ ЋЕ ОДРЕЂИВАТИ ПРИОРИТЕТ ПОДРШКЕ ПРОЈЕКТА.....	109
ЕВАЛУАЦИЈА И МОНИТОРИНГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ПОЛИТИКЕ ЗА МЛАДЕ У АП ВОЈВОДИНИ ЗА ПЕРИОД 2011-2014.....	110
ЗНАЧЕЊЕ СКРАЋЕНИЦА:.....	111
ИЗВОРИ:.....	112